

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Αξιολόγηση εξωτερικού περιβάλλοντος

Στο κεφάλαιο αυτό επισημαίνονται οι επίκαιρες εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες, πολιτικές και προγράμματα φορέων αναπτυξιακού προγραμματισμού (Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπουργεία και κεντρικοί δημόσιοι οργανισμοί, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κλπ.) που επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται ο δήμος Κιλκίς αλλά και το προγραμματικό πλαίσιο ανάπτυξης και χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του.

Ακολουθώντας περιγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε κυρίως για τον προσδιορισμό της πτυχής της στρατηγικής του δήμου Κιλκίς που αφορά την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας και η οποία στηρίχθηκε σε τρία υποδείγματα στρατηγικής: α) το υπόδειγμα του εθνικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, β) το υπόδειγμα της προοπτικής διερεύνησης και γ) Το υπόδειγμα της στρατηγικής αρχιτεκτονικής.

Τέλος, παρουσιάζεται μια τις πιο γνωστές και αξιόπιστες μεθόδους αξιολόγησης του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μιας περιοχής, η μέθοδος της Ανάλυσης SWOT με στόχο να αναδειχθούν τα κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης, ανά θεματικό τομέα, με βάση τα οποία πρέπει να προσδιοριστεί στη συνέχεια ο στρατηγικός σχεδιασμός του δήμου Κιλκίς.

3.1 Ευρωπαϊκές, εθνικές και περιφερειακές πολιτικές και προγράμματα χρηματοδότησης αναπτυξιακών πρωτοβουλιών & δράσεων

3.1.1 Αναπτυξιακή στρατηγική Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Η σημαντική αλλαγή του Διοικητικού Χάρτη της χώρας δεν συνοδεύτηκε από ένα σαφές και σύγχρονο κανονιστικό πλαίσιο. Η ίδρυση νέων Υπηρεσιών και η κατάργηση ή μεταφορά άλλων σε συνδυασμό με την δραματική μείωση προσωπικού καθώς και την έλλειψη κωδικοποίησης της νομοθεσίας και της τυποποίησης των διαδικασιών δεν πρόσφερε μέχρι σήμερα στην μείωση των διοικητικών βαρών τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις.

Αναμφισβήτητα βασικό πλεονέκτημά είναι η προνομιακή γεωγραφική θέση της Κεντρικής Μακεδονίας σε συνάρτηση με την σημαντική Ελληνική επενδυτική δραστηριότητα που έχει αναπτυχθεί στο Βαλκανικό χώρο. Παρά όλα αυτά δεν έχουμε προσδιορίσει την ταυτότητά μας ούτε έχουμε εξασφαλίσει την άμεση πρόσβαση των προϊόντων και υπηρεσιών μας στα μεγάλα Ευρωπαϊκά Κέντρα. Η αδυναμία αμφίδρομης προσέγγισης οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχει έλλειμμα στην στοχευόμενη αναγνωρισιμότητα της περιοχής μας σε διεθνές επίπεδο.

Ενώ η περιοχή μας είναι ένας δυναμικός παραγωγικός πόλος και κέντρο παραγωγής μεγάλης ποικιλίας αγροτικών προϊόντων σε κρίσιμες μάζες και με ισχυρές τοπικές αγροτικές εξειδικεύσεις, παρατηρείται σημαντική υστέρηση του πρωτογενούς τομέα ως προς σχέση των με την τεχνολογία, τις υποδομές μεταποίησης, πιστοποίησης, εμπορίας και διακίνησης των προϊόντων.

Το μέγεθος του δευτερογενή τομέα μέχρι πρόσφατα ήταν σημαντικό και οριοθετημένο κύρια σε παραδοσιακούς κλάδους. Τα τελευταία χρόνια ακολούθησε μια φθίνουσα πορεία που επιταχύνθηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση και τις πολιτικές που ακολουθήθηκαν. Το έλλειμμα της ανταγωνιστικότητας του δευτερογενούς τομέα οφείλεται κύρια στην καθυστέρηση υλοποίησης βασικών υποδομών εξυπηρέτησης της διακίνησης των παραγόμενων προϊόντων και του μη φιλόξενου διοικητικού περιβάλλοντος.

Διαπιστώνεται ένα έλλειμμα συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των τριών επιπέδων διοίκησης όσο αφορά τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό έργων και δράσεων σε περιφερειακό. Αυτό επιφέρει την χαμηλή αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα πέρα από την μη ορθολογική αξιοποίηση των διατιθέμενων οικονομικών πόρων.

Διαθέτουμε αξιόλογους τουριστικούς πόρους σε όλη την έκταση της περιοχής μας που συνδυάζουν αρμονικά τον πολιτισμό, την ιστορία, τους φυσικούς πόρους, τις εκτεταμένες

ζώνες παραθαλάσσιου τουρισμού, τους προσπελάσιμους ορεινούς όγκους, τις περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές. Ωστόσο δεν έχουμε δώσει ένα ολοκληρωμένο και σαφές στίγμα του τουριστικού προϊόντος για το σύνολο των προαναφερόμενων τουριστικών πόρων. Η Κεντρική Μακεδονία πρέπει να αναδείξει με συνδυαστικό τρόπο τη μεγάλη ποικιλία των τουριστικών προορισμών την με στόχο την καθιέρωσή της ως ενιαίου τουριστικού προορισμού δωδεκάμηνης διάρκειας.

Υπάρχει αναξιοποίητη μια μεγάλη και κρίσιμη μάζα Οργανισμών, Ανώτατων Εκπαιδευτικών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων που είτε αυτοδιοικείται είτε ανήκει σε διάφορα επίπεδα της διοίκησης. Δεν υπάρχει όμως προσανατολισμός και συντονισμός των παραπάνω φορέων για την εξυπηρέτηση καινοτόμων προσεγγίσεων με έμφαση στις σύγχρονες μεθόδους παραγωγής και πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών τόσο του πρωτογενούς όσο του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.

Παρατηρείται μεγάλη καθυστέρηση στην υλοποίηση εθνικών προτεραιοτήτων σε επενδύσεις για τις υποδομές γενικά και ειδικά στις μεταφορές, που αποτελούν καθοριστικό ανασταλτικό παράγοντα της ανάπτυξης της περιοχής και ακυρώνουν την ανάδειξη της Περιφέρειας σε διαμετακομιστικό κέντρο και κατ' επέκταση δυσκολεύουν τη διακίνηση προϊόντων, υπηρεσιών και επισκεπτών. Τα έργα του Μετρό, η μεταφορά της ΔΕΘ εκτός Θεσσαλονίκης, τα έργα στο Λιμάνι Θεσσαλονίκης και η ανάπτυξη της ακτοπλοΐας, τα έργα στο αεροδρόμιο και η διασύνδεση με Ευρωπαϊκά Κέντρα, η ενεργοποίηση της Ζώνης Καινοτομίας και η πλήρης ανάπτυξη του Διεθνούς Πανεπιστημίου, η δημιουργία σύγχρονου προαστιακού σιδηροδρομικού δικτύου για την ένωση των περιφερειακών αστικών και παραγωγικών κέντρων με τη Θεσσαλονίκη, τα έργα στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις από τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησής τους.

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος από εξωγενείς ή ενδογενείς παράγοντες και δραστηριότητες, λειτουργεί ανασταλτικά για τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων ή διακινούμενων προϊόντων και τη διαβίωση των πολιτών ή επισκεπτών. Η μη ορθολογική αξιοποίηση των υδάτινων πόρων, η υστέρηση στην εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης των Απορριμμάτων, η υποβάθμιση των εδαφών και των ευαίσθητα περιβαλλοντικά περιοχών σαν ενδογενείς παράγοντες, η διασυνοριακή ρύπανση των επιφανειακών υδάτων σαν εξωγενείς παράγοντες είναι ενδεικτικά χαρακτηριστικά παραδείγματα της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Είναι σημαντικό λοιπόν να αναπτυχθεί ένα συνδυασμένο σύστημα παρακολούθησης των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των περιβαλλοντικών πόρων της Περιφέρειας και να αναπτυχθεί ένα Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης τους με ταυτόχρονη ενίσχυση των μηχανισμών αποκατάστασης.

Η επίλυση των κρίσιμων σημείων ανάπτυξης είναι αλληλένδετη με την αντιμετώπιση της ανεργίας μέσα από ένα πλέγμα δράσεων αναβάθμισης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της περιφέρειας και την αύξηση των επιχειρηματικών ευκαιριών.

Μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Η τεχνική ανάλυσης SWOT (Ισχυρά Σημεία - Αδυναμίες – Ευκαιρίες Απειλές) συνίσταται στην καταγραφή των ευκαιριών και των απειλών που συνδέονται με το εξωτερικό περιβάλλον της Κεντρικής Μακεδονίας σε συνδυασμό με τα εσωτερικά ισχυρά σημεία και τις αδυναμίες της Περιφέρειας να ανταποκριθεί σε αυτές. Η ανάλυση έγινε ως προς τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τις ανάγκες Δήμων και πολιτών, την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή υπηρεσιών της Περιφέρειας, το ανθρώπινο δυναμικό, την υλικοτεχνική υποδομή, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, την οικονομική κατάσταση, το θεσμικό πλαίσιο, τις εθνικές και Ευρωπαϊκές πολιτικές και τις χρηματοδοτήσεις, λαμβάνοντας υπόψη την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης.

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Γεωμορφολογία της περιοχής και ήπιες κλιματολογικές συνθήκες
- Γεωπολιτική θέση της Περιφέρειας που την καθιστά κομβικό παράγοντα για τις εξελίξεις στο βαλκανικό οικονομικό χώρο και τη Ν.Α. Ευρώπη ειδικά στο πλαίσιο της ένταξης νέων χωρών στη ΕΕ
- Σημαντική διακρατική επενδυτική δράση και εμπορικές συναλλαγές με τις βαλκανικές και άλλες χώρες (Ουκρανία, Ρωσία κλπ.)
- Ισχυρός κόμβος σε επίπεδο μεταφορών, επικοινωνιών και ενέργειας
- Διασταύρωση των δύο κεντρικών οδικών αξόνων της χώρας ΠΑΘΕ και Εγνατίας Οδού • Συμμετοχή της Περιφέρειας σε ευρωπαϊκούς αναπτυξιακούς άξονες και δίκτυα
- Αερολιμένας Μακεδονίας και Λιμάνι Θεσσαλονίκης
- Θεσσαλονίκη, το δεύτερο ισχυρότερο μητροπολιτικό κέντρο της χώρας
- Αξιοποιήσιμο δίκτυο μικρότερων αστικών κέντρων που δρουν συμπληρωματικά με το μητροπολιτικό κέντρο
- Σημαντικό εξειδικευμένο και με υψηλό εκπαιδευτικό υπόβαθρο ανθρώπινο δυναμικό
- Ανεπτυγμένο δίκτυο Οργανισμών, Επιμελητηρίων, Ανώτερων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Εθελοντικών Οργανώσεων
- Ισχυρή εκπαιδευτική και ερευνητική βάση, εκσυγχρονισμένη σχολική υποδομή, σημαντικός αριθμός ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και αξιόλογη υποδομή τεχνολογίας και καινοτομίας
- Δυνατότητα παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης σε φοιτητές της Ν.Α. κυρίως Ευρώπης
- Σημαντικοί φυσικοί εδαφικοί και υδατικοί πόροι (μεγαλύτερες πεδιάδες στη χώρα, σημαντικά ποτάμια και λίμνες, ορυκτός και μεταλλευτικός πλούτος, δάση, σημαντικοί ιχθυότοποι, προστατευόμενες περιοχές)
- Γεωθερμικό δυναμικό με δυνατότητες αξιοποίησης στο πλαίσιο επιτάχυνσης ανάπτυξης των ΑΠΕ για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (Ευρωπαϊκή οδηγία 28/2009, Προγραμματική Περίοδος 2014-2020)
- Δυναμική πρωτογενής παραγωγή που αποτελεί βασικό πυλώνα της τοπικής και εθνικής οικονομίας
- Ισχυρές τοπικές αγροτικές εξειδικεύσεις και ζώνες καλλιέργειας
- Μέγεθος του δευτερογενή τομέα που καθιστά την Περιφέρεια δεύτερο βιομηχανικό κέντρο της χώρας
- Αξιόλογοι τουριστικοί πόροι (θάλασσα, ιστορία, πολιτισμός, φυσικό κάλος) της περιοχής και η δυνατότητα ανάπτυξης μιας πολυθεματικής τουριστικής βιομηχανίας
- Νέες προοπτικές τουριστικής και πολιτιστικής ανάπτυξης από τα πρόσφατα αρχαιολογικά ευρήματα της Αμφίπολης
- Προοπτικές ανάπτυξης ιατρικού τουρισμού υψηλών προδιαγραφών στη Θεσσαλονίκη (διεθνής αερολιμένας, υποδομές περίθαλψης, ειδικευμένα ιατρικά κέντρα, άριστο επιστημονικό προσωπικό)
- Ιδανικό περιβάλλον "ανοικτής καινοτομίας" η Θεσσαλονίκη (λόγω υποδομών και δημογραφικών εξελίξεων)
- Ύπαρξη άριστων ερευνητικών ομάδων σε ερευνητικά κέντρα της Περιφέρειας (ΑΠΘ, ΕΚΕΤΑ κλπ)
- Σημαντικές επιδόσεις της Περιφέρειας σε ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά έργα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης
- Αξιόλογος αριθμός νέων επιχειρήσεων του κλάδου ΤΠΕ εκ των οποίων αρκετές εισέρχονται σε καινούργια πεδία εφαρμογών
- Παρεμβάσεις σε υποδομές της Θεσσαλονίκης που την καθιστούν αστικό κέντρο με μητροπολιτική λειτουργία Σημαντικό δίκτυο υποδομών υγείας

- Σημαντικό δίκτυο υποδομών υγείας
- Κουλτούρα κοινωνικής αλληλεγγύης

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Γεωγραφική απόσταση από τα δυτικά Ευρωπαϊκά κέντρα και ανεπαρκείς συνδέσεις
- Ενδοπεριφερειακές ανισότητες με την υπερσυγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας στη ΜΕ Θεσσαλονίκης
- Έλλειψη αστικών υποδομών με συνακόλουθη δυσλειτουργία των αστικών κέντρων των Περιφερειακών Ενοτήτων
- Πληθυσμιακή αποδυνάμωση και γήρανση των παραμεθόριων και αγροτικών περιοχών
- Υψηλά ποσοστά υπογεννητικότητας που ενισχύονται από την οικονομική κρίση
- Αυξημένη μακροχρόνια ανεργία και υψηλά ποσοστά νεανικής και γυναικείας ανεργίας
- Μειωμένη αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού, εξάρτηση από τον λιγνίτη και το πετρέλαιο έλλειψη αειφορικής χρήσης και διαχείρισης των ΑΠΕ
- Υστέρηση σε υποδομές περιβαλλοντικής προστασίας καθώς και τον έλεγχο και διαχείριση των οικολογικών πόρων (διαχείριση λυμάτων, υδάτινα και δασικά οικοσυστήματα)
- Ζητήματα πολεοδομικής οργάνωσης και κυκλοφορίας κυρίως στο μητροπολιτικό κέντρο αλλά και στα υπόλοιπα κέντρα της Περιφέρειας (αυθαίρετη δόμηση, υψηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, κυκλοφοριακό)
- Χαμηλή ανάπτυξη σιδηροδρομικών μεταφορών και έλλειψη στις μεταφορικές συνδέσεις μεταξύ διαφόρων αστικών κέντρων
- Μη πλήρης αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του αεροδρομίου και του λιμένα Θεσσαλονίκης
- Ανεπαρκές και κατεστραμμένο ή ασυντήρητο και σε ορισμένα τμήματα το εσωτερικό οδικό δίκτυο
- Μακροχρόνιες καθυστερήσεις σε σημαντικά έργα υποδομής όπως το μετρό και ο εκσυγχρονισμός του λιμανιού της Θεσσαλονίκης
- Απουσία οικονομικής αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Απουσία σαφούς οικονομικού μοντέλου ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο
- Έλλειψη αναγνωρισιμότητας της περιοχής και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της
- Καθυστέρηση στην αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα και την αξιοποίηση των πρώτων υλών
- Απουσία συντονισμού και δυσχέρειες στις συνεργασίες των εμπλεκόμενων φορέων σε επίπεδο διαχείρισης ολοκληρωμένων προγραμμάτων στην αγροτική ύπαιθρο
- Αλόγιστη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων στη γεωργία
- Απουσία brandname στην αλυσίδα αξίας του αγροδιατροφικού τομέα και προβληματική πρόσβαση σε αγορές εξωτερικού
- Υψηλό κόστος παραγωγής αγροτικών προϊόντων συγκριτικά με άλλους ευρωπαϊκούς εταίρους
- Στασιμότητα - αδράνεια του μεταποιητικού κλάδου σε επίπεδο παραγωγικότητας και εξειδίκευσης
- Παραδοσιακοί παραγωγικοί κλάδοι εντάσεως εργασίας και μέσης ή χαμηλής τεχνολογικής έντασης
- Ερήμωση ισχυρών βιομηχανικών περιοχών της Περιφέρειας (Σίνδος, Σταυροχώρι) με πολλαπλασιαστικές αρνητικές επιπτώσεις και αδυναμία αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους
- Ελλιπής σχεδιασμός ειδικών χρήσεων γης που ρυθμίζονται από ειδικά χωροταξικά πλαίσια
- Χαμηλό επίπεδο επίδοσης του τουριστικού κλάδου αναφορικά με την προστιθέμενη αξία του τουριστικού προϊόντος σε αντίθεση με το τουριστικό δυναμικό της Περιφέρειας (χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών και συγκρούσεις χρήσεων γης)
- Υστέρηση στην ανάπτυξη σύγχρονων μορφών marketing προσέλκυση τουριστών
- Υστέρηση στην εφαρμογή συστημάτων ποιότητας, τυποποίησης και πιστοποίησης από τις

επιχειρήσεις όλων των κλάδων της Περιφέρειας

- Δραματική μείωση ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων
- Περιορισμένες επενδύσεις σε ΤΠΕ από το επιχειρηματικό δυναμικό συγκριτικά με άλλες περιφέρειες και χαμηλή δημόσια χρηματοδότησή τους
- Έλλειψη εμπορικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων πρωτογενούς έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης των ερευνητικών ιδρυμάτων
- Μη ικανοποιητική δυνατότητα χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Χαμηλή ανταγωνιστικότητα της περιφερειακής οικονομίας στην Ευρώπη σε επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας και υστέρηση ευρυζωνικών υποδομών σε σχέση με τους στόχους της Ευρώπης 2020
- Έλλειψη σαφούς ιδρυματικής ερευνητικής στρατηγικής και πολιτικών για διεπιστημονική έρευνα και μεταφορά τεχνολογίας και υστέρηση σε επίπεδο ερευνητικών συνεργασιών με ιδρύματα παγκόσμιου κύρους
- Έλλειψη επαγγελματικού προσανατολισμού και χαμηλό επίπεδο τεχνικής εκπαίδευσης και προγραμμάτων δια βίου μάθησης

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Διεύρυνση της ΕΕ ανατολικά και συνεπακόλουθη αναβάθμιση των αγορών στις βαλκανικές χώρες
- Αυξητικές τάσεις για εξαγωγές σε αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης
- Προώθηση θεσμικών μεταρρυθμίσεων με στόχο την απελευθέρωση των αγορών
- Μέτρα μείωσης της γραφειοκρατίας για επενδυτικές δραστηριότητες (π.χ. αδειοδοτήσεις επιχειρήσεων, ηλεκτρονικό εμπορικό μητρώο)
- Σημαντικές ωφέλειες από τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε επίπεδο ορθολογικής διαχείρισης πόρων, εξωστρέφειας, διαφάνειας, ποιοτικότερων υπηρεσιών και μείωσης της γραφειοκρατίας
- Υποχρέωση μεταρρυθμίσεων λόγω οικονομικής κρίσης
- Ευρωπαϊκή και εθνική περιβαλλοντική πολιτική
- Νέα προγραμματική περίοδος 2014 – 2020
- Περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης (RIS 3)
- Αυξανόμενο ενδιαφέρον για απασχόληση, κυρίως των νέων, στον πρωτογενή τομέα
- Αυξανόμενη ζήτηση για μεσογειακά και βιολογικά προϊόντα που προέρχεται από την αλλαγή των διατροφικών προτύπων
- Κίνητρα για ενισχύσεις αγροτικής ανάπτυξης, βελτίωσης υποδομών κλπ. της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής
- Ανάπτυξη της αγοράς οικολογικών προϊόντων
- Ενίσχυση των περιβαλλοντικών κανονισμών και της ευαισθητοποίησης
- Αυξημένη ζήτηση και ανάπτυξη νέων εναλλακτικών καλλιεργειών (φαρμακευτικά, αρωματικά φυτά, γλυκαντικά)
- Αξιοποίηση της τεχνολογικής εξέλιξης και καινοτομίας στις δραστηριότητες του παραδοσιακού κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης
- Θετικές τάσεις ως προς την ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα τη τελευταία τετραετία 2011-2014
- Σταθερή αυξημένη ζήτηση του προϊόντος «ήλιος και θάλασσα» και συνεχής αύξηση των προϊόντων «εναλλακτικών μορφών τουρισμού»
- Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του σιδηροδρομικού δικτύου με θετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη των μεταφορών
- Προώθηση από το ΥΠΟΜΕΔΙ του concept "Σιδηροδρομικά Δαρδανέλια" όπου η Θεσσαλονίκη

αποτελεί τον κύριο κόμβο στο προτεινόμενο σχήμα συνδυασμένων μεταφορών επιλεγμένων λιμανιών και εμπορικού σιδηροδρόμου

- Μείωση των ρύπων από την προώθηση επέκτασης της χρήσης των ΑΠΕ και από βελτιώσεις στις μεταφορές (ηλεκτρικά και υβριδικά αυτοκίνητα, ηλεκτρικός σιδηρόδρομος)
- Προώθηση ανάπτυξης τεχνολογικών clusters
 - Διαρκής τεχνολογική εξέλιξη σε ψηφιακά μέσα
- Μείωση του κόστους πρόσβασης σε ΤΠΕ εξαιτίας της τεχνολογικής εξέλιξης των ψηφιακών μέσων
- Αυξανόμενη ευαισθητοποίηση για τις δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας και τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης των ΑΠΕ
- Δυνατότητα σταθερής χρηματοδότησης άριστων ερευνητικών ομάδων από τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία της νέας προγραμματικής περιόδου (Horizon 2020)
- Αξιοποίηση του νέου νομοθετικού πλαισίου για την αναδιάρθρωση των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων σε τομείς έρευνας και μεταφοράς τεχνολογίας για συμβολή στην περιφερειακή ανάπτυξη
- Περιορισμένη και μη εξειδικευμένη αγορά πληροφορικής στις όμορες περιφέρειες
- Πλήθος δοκιμασμένων συστημάτων, εργαλείων και προτύπων απόδοσης στο διεθνή χώρο

ΑΠΕΙΛΕΣ

- Κλιματικές αλλαγές και ακραία καιρικά φαινόμενα
- Οικονομική κρίση και δημοσιονομική στενότητα
- Αύξηση φτώχειας, κοινωνικού αποκλεισμού και ανάδειξη νέας κατηγορίας “φτωχών της μεσαίας τάξης”
- Αύξηση των αναγκών σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας εξαιτίας της ανεργίας και της φτώχειας
- Απογοήτευση και έλλειψη εμπιστοσύνης των πολιτών προς το κράτος και τις πολιτικές αναδιάρθρωσης και ανασύστασης
- Παράνομη εισροή μεταναστών που δημιουργεί αύξηση των αναγκών και δαπανών κρατικής μέριμνας, πιέσεις στην αγορά εργασίας αλλά και κινδύνους περιθωριοποίησής τους
- Πολύπλοκο εθνικό νομικό και φορολογικό σύστημα που επηρεάζει αρνητικά την επιχειρηματική δραστηριότητα
- Έλλειψη σταθερών οικονομικών συνθηκών και πολιτικών για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων από το εσωτερικό και το εξωτερικό
- Αυξανόμενος ανταγωνισμός στο πλαίσιο της ένταξης νέων χωρών στη ΕΕ
- Κυριαρχία ολιγοπωλιακών καταστάσεων που δημιουργεί ζητήματα στρέβλωσης ανταγωνισμού
- Υψηλός βαθμός μετανάστευσης επιστημονικού δυναμικού υψηλού επιπέδου προς το εξωτερικό
- Συνεχιζόμενη μετακίνηση παραγωγικών μονάδων έντασης εργασίας σε όμορες χώρες με χαμηλότερο κόστος εργασίας παρά τα νέα μέτρα μισθολογικής πολιτικής
- Μείωση της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες λόγω παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο
- Περαιτέρω μείωση επιδοτήσεων και συνεπώς του εισοδήματος στον πρωτογενή τομέα λόγω της νέας ΚΑΠ
- Σκληρός ανταγωνισμός των περιοχών – προορισμών παραθαλάσσιου και παραθεριστικού τουρισμού από όμορες χώρες
- Αύξηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από την απότομη αύξηση του κόστους θέρμανσης που οδήγησε στη χρήση εναλλακτικών καυσίμων (καυσόξυλα, πέλετ) και κίνδυνος αποψίλωσης των δασικών εκτάσεων λόγω παράνομης υλοτομίας

- Αβέβαιη η εξέλιξη αναφορικά με τη διαχείριση ενέργειας από τα φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις
- Αύξηση της πιθανότητας μη αποτελεσματικής διαχείρισης κινδύνων εξαιτίας της μείωσης των κρατικών δαπανών
- Διασυνοριακές απειλές ρύπανσης και μείωσης του όγκου των υδατινών πόρων
- Δυσκολίες προσαρμογής κατά τη μετάβαση από τη γραφειοκρατική δομή στις νέες μεθόδους ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

Η ισχυροποίηση των ισχυρών σημείων της Π.Κ.Μ θα προέλθει από την αξιοποίηση των ευκαιριών. Η αναστροφή ή βελτίωση των αναπτυξιακών αδυναμιών της Περιφέρειας στηρίζεται στην συντονισμένη αξιοποίηση των ευκαιριών. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των απειλών της Κεντρικής Μακεδονίας στηρίζεται στην αξιοποίηση των ισχυρών σημείων. Η άμβλυση των επιρροών των απειλών θα προέλθει μέσω περιορισμού της έντασης και συχνότητας εμφάνισης των αδυναμιών.

Αποστολή - Αναπτυξιακό όραμα – Αξίες

Η αποστολή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, σύμφωνα με το κεφάλαιο Ε, άρθρο 186 του Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», εξακολουθεί να παραμένει η ακόλουθη:

«Αποστολή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η εφαρμογή πολιτικών για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής ευθύνης της».

Αναλύοντας περαιτέρω τον σκοπό λειτουργίας και ουσιαστικά τον λόγο ύπαρξης της Περιφέρειας ως οργανισμού, η αποστολή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας θα μπορούσε να διατυπωθεί και ως εξής:

1. Ενίσχυση και οργάνωση της περιφερειακής ανάπτυξης
2. Άμβλυση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων
3. Ενίσχυση της προστασίας και διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
4. Ενίσχυση της Γεωργίας – Κτηνοτροφίας – Αλιείας
5. Ενίσχυση του τουρισμού
6. Ενίσχυση και στήριξη του Εμπορίου και των Εξαγωγών
7. Ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και της αλληλεγγύης
8. Αντιμετώπιση της ανεργίας, τόνωση της απασχόλησης
9. Ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής
10. Προστασία της υγείας
11. Βελτίωση της ποιότητας ζωής και του βιοτικού επιπέδου
12. Προώθηση της παιδείας, του πολιτισμού και του αθλητισμού
13. Ενίσχυση της Πολιτικής Προστασίας και της Διοικητικής Μέριμνας
14. Ορθολογική διαχείριση- τήρηση των αρμοδιοτήτων της ως κρατικού φορέα και αποτελεσματικότητας των περιφερειακών δομών

Απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας των σκοπών και των επιδιώξεων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι η αποσαφήνισή τους, η οποία επιτυγχάνεται μέσω του προσδιορισμού και της διατύπωσης του οράματός της. Το Όραμα της Περιφέρειας είναι η ιδεατή μελλοντική κατάστασή της και αποτυπώνει την εικόνα της όπως αυτή θα προκύψει, εάν επιτευχθούν με απόλυτη επιτυχία οι τεθέντες στόχοι. Το όραμα πρέπει να είναι κατανοητό και να προσφέρει σε όλους την αίσθηση για το ποιά ακριβώς κατεύθυνση σκοπεύει να ακολουθήσει η Περιφέρεια, ενώ προσδιορίζει την σημαντικότητα της επίτευξης της αποστολής της. Με βάση τα παραπάνω η Δήλωση του Οράματος της Περιφέρειας μπορεί να διατυπωθεί ως εξής: «Η Περιφέρεια

Κεντρικής Μακεδονίας συνθέτει δυνάμεις και χαρακτηριστικά γνωρίσματα για τη διαμόρφωση Πρότυπης Ευρωπαϊκής Περιφέρειας με Ιδιαίτερη Ταυτότητα, Ανταγωνιστικότητα και Καινοτόμο Οικονομία, Προοπτική για τη Νέα Γενιά, Ισχυρή Κοινωνική Συνοχή και Βιώσιμο Αστικό και Φυσικό Περιβάλλον.»

Στρατηγική της Περιφέρειας

Η αιρετή Περιφέρεια αποτελεί τον πιο σύγχρονο θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με αναπτυξιακό προσανατολισμό ο οποίος εδράζει στην αποστολή της που είναι ο σχεδιασμός, ο συντονισμός και η εφαρμογή προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης. Αν και έννοια των «προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης» έχει συνδεθεί σχεδόν αποκλειστικά με τα συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση πολυετή αναπτυξιακά προγράμματα (π.χ ΚΠΣ, ΕΣΠΑ), το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) συμβάλει και αυτό σημαντικά στην ανάπτυξη της Περιφέρειας. Ειδοποιός διαφορά του συγκεκριμένου Ε.Π. σε σχέση με άλλα που του αποδίδει προστιθέμενη αξία, είναι το γεγονός ότι τα έργα που εντάσσονται σε αυτό δεν αφορούν μόνο το εξωτερικό περιβάλλον της Περιφέρειας, δηλαδή την Περιφέρεια με την έννοια της γεωγραφικής ενότητας, αλλά και το εσωτερικό της, δηλαδή την Περιφέρεια ως Οργανισμό.

Αφενός περιλαμβάνει έργα που αποσκοπούν στην ανάπτυξη των περιοχών της Περιφέρειας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της, αφετέρου περιλαμβάνει όμως και έργα για την προσαρμογή της λειτουργίας της Περιφέρειας ως διοικητική δομή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του εξωτερικού περιβάλλοντος με στόχο την παροχή υψηλού επίπεδου υπηρεσιών. Μέσα από την εμπειρία υλοποίησης του προηγούμενου Επιχειρησιακού Προγράμματος 2012-2014 που ήταν και η πρώτη συστηματική προσπάθεια εισαγωγής του στρατηγικού σχεδιασμού στις αιρετές Περιφέρειες και ενός ευρέως φάσματος αρμοδιοτήτων που διαθέτει, η Περιφέρεια μπορεί να συμβάλλει καταλυτικά στην εφαρμογή αναπτυξιακών δράσεων και έργων.

Άλλωστε και λόγω εγγύτητας η Περιφέρεια γνωρίζει και μπορεί να προωθήσει καλύτερα και πιο αποτελεσματικά τις προτεραιότητες κάθε περιοχής. Στη δυσμενή οικονομική συγκυρία στην οποία βρίσκεται η Κεντρική Μακεδονία, η υιοθέτηση στρατηγικής σκέψης για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος κρίνεται επιτακτική και αποκτά αυξημένη βαρύτητα. Ζητούμενου είναι η Περιφέρεια, να προσδιορίσει την αναπτυξιακή στρατηγική της για την επόμενη πενταετία και να θέσει στρατηγικούς στόχους με το μεγαλύτερο αναμενόμενο όφελος.

Η εστίαση σε επιλογές με τη μέγιστη πολλαπλασιαστική επίδραση στην οικονομία της Περιφέρειας επιβάλλεται τόσο από τη μείωση των εθνικών πόρων όσο και των πόρων των νέων συγχρηματοδοτούμενων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, που αποτελούν τις βασικές πηγές χρηματοδότησης των δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσα από το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

Με βάση την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που ανέδειξε τα αναπτυξιακά πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες στην περιοχή ευθύνης της Περιφέρειας, το παρόν πρόγραμμα συμβάλλει, συμπληρωματικά στα υπόλοιπα Εθνικά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, στην άμβλυση των επιπτώσεων της οικονομικής και κοινωνικής ύφεσης και στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει κυρίως η Στρατηγική της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την επόμενη πενταετία, είναι:

1. να είναι συμβατή με την αποστολή, το όραμα και τις κατευθυντήριες αρχές της Περιφέρειας,
2. να έχει στο επίκεντρο των επιλογών της τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας,
3. να εναρμονίζεται με το σύνολο των Εθνικών και Ευρωπαϊκών Στρατηγικών,

4. να στοχεύει παράλληλα με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών της και στην αντιμετώπιση των κρίσιμων ζητημάτων ανάπτυξης (περιφερειακής και εσωτερικής) που αναδείχθηκαν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης,
5. να αντιλαμβάνεται ότι το νέο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον απαιτεί νέους τρόπους αντιμετώπισης και νέες καινοτόμες πολιτικές,
6. να αποτυπώνεται μέσα από κατάλληλους στρατηγικούς στόχους.

Η ανάγκη συμβατότητας της στρατηγικής με το όραμα και την αποστολή της Περιφέρειας εδράζει στο γεγονός ότι η στρατηγική αποτελεί το σύνολο των προτεραιοτήτων και των πολιτικών που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματος της Περιφέρειας. Αδιαμφισβήτητα ο κύριος στόχος των δράσεων και των έργων της Περιφέρειας είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της που επιτυγχάνεται μέσα από την ικανοποίηση των αναγκών τους. Η σημαντικότητα που αποδίδεται στην ικανοποίηση των αναγκών των κατοίκων της Περιφέρειας αποδεικνύεται από το γεγονός ότι στους στρατηγικούς στόχους, που ορίζονται στη συνέχεια, έχει οριστεί ξεχωριστός στόχος που αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός μηχανισμού αμφίδρομης επικοινωνίας της Περιφέρειας με τους αποδέκτες των υπηρεσιών της, με στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό των αναγκών τους. Επίσης, αναγνωρίζοντας τη σημασία της συμμετοχής των κατοίκων της Περιφέρειας στη λήψη των αποφάσεων, βαρύτητα θα δοθεί και στις ανάγκες και προσδοκίες που θα διατυπωθούν κατά τη δημόσια διαβούλευση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, οι οποίες θα αξιολογηθούν και θα ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση του τελικού κειμένου.

Το νέο ΠΕΠ ΚΜ 2014-2020 θα αποτελέσει το βασικό αναπτυξιακό εργαλείο για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και μια από τις κύριες πηγές χρηματοδότησης των έργων που θα ενταχθούν στο παρόν πρόγραμμα.

Ακολουθώντας τη δομή του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020, το νέο ΠΕΠ ΚΜ 2014- 2020 περιλαμβάνει επιγραμματικά τις παρακάτω 10 αναπτυξιακές προτεραιότητες/άξονες:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), της χρήσης και της ποιότητας της
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων
6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων
8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης
10. Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση

Η Στρατηγικής Ευφυούς Εξειδίκευσης - RIS3 της Περιφέρειας Κεντρικής για το 2025 δίνει έμφαση σε ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των φορέων της «Τριπλής Έλικας» (Επιχειρήσεις, Ερευνητικούς Φορείς, Περιφερειακή Διοίκηση) και την προώθηση διατομεακών συνεργασιών, με στόχο την εστιασμένη ανάπτυξη, διάχυση και εφαρμογή καινοτομίας στο παραγωγικό σύστημα της Περιφέρειας. Χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης στρατηγικής είναι ότι η προτεραιοποίηση γίνεται σε επίπεδο δραστηριοτήτων και όχι κλάδων. Δηλαδή, δίνει έμφαση σε

πιο «κάθετες» πολιτικές ανιχνεύοντας μέσα σε κάθε κλάδο/τομέα της οικονομίας συγκεκριμένες δραστηριότητες που μπορούν να δημιουργήσουν, μέσω τεχνολογικής αναβάθμισης, διαρθρωτικές αλλαγές στον κλάδο.

Στο υπό έγκριση Σχέδιο της συγκεκριμένης στρατηγικής για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ως τομείς υψηλού περιφερειακού ενδιαφέροντος ή «Τομείς Πρωταθλητές» όπως ορίζονται, έχουν καθοριστεί:

- ο Αγροδιατροφικός Τομέας,
- ο Τομέας των Δομικών Υλικών,
- ο Τομέας της Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης και
- ο Τομέας του Τουρισμού

καθώς και οι Τομείς Οριζόντιας Υποστήριξης όπως :

- οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών,
- οι Τεχνολογίες Ενέργειας,
- οι Τεχνολογίες Περιβάλλοντος και
- οι Τεχνολογίες Μεταφορών και Εφοδιαστικής Αλυσίδας.

3.1.2 Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Το σε ισχύ ΠΠΧΣΑΑ Κεντρικής Μακεδονίας εκπονήθηκε ως μελέτη το διάστημα 1998-2000 μετά από σχετική πρόσκληση ενδιαφέροντος του ΥΠΕΧΩΔΕ η οποία χρηματοδοτήθηκε από το Ε.Π. Περιβάλλον του 2^{ου} Κ.Π.Σ.. Τα αποτελέσματα της αρχικής μελέτης επικαιροποιήθηκαν το 2002 και τελικά θεσμοθετήθηκε το 2004 με την Υπ.αριθ. 674 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 218/6.2.2004). Κατά την περίοδο που μεσολαβεί ως σήμερα συντελέστηκαν σημαντικές αλλαγές που οδηγούν στην ανάγκη αξιολόγησης και αναθεώρησης του.

Το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ Κεντρικής Μακεδονίας έχει ως Στρατηγικό στόχο, σε επίπεδο χωρικής ανάπτυξης, την ουσιαστική ενίσχυση της γεωοικονομικής θέσης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) στα Βαλκάνια και στις Παρευξείνιες χώρες, μέσα από την ανάληψη ενός διεθνούς ρόλου από τη Θεσσαλονίκη και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων υπερεθνικής εμβέλειας στη διαμετακόμιση, τον τριτογενή τομέα και τον τουρισμό, την επιχειρηματικότητα και την ερευνητική ανάπτυξη. Ο διαπεριφερειακός ρόλος της Θεσσαλονίκης θα βασιστεί στις εξής δραστηριότητες:

- (α) Δραστηριότητες διαμεσολάβησης και διασύνδεσης μεταξύ διεθνούς και (δια)περιφερειακού χώρου, κυρίως μέσω υπηρεσιών διαμετακόμισης (και των συναφών υποδομών: μεταφορικών και ψηφιακών).
- (β) Δραστηριότητες οι οποίες προσελκύονται προνομιακά από το μητροπολιτικό περιβάλλον (κλίμακα, εξειδικευμένη αγοράς εργασίας, εξωτερικές οικονομίες), δηλαδή υπηρεσίες πολύ υψηλής βαθμίδας στα πεδία της έρευνας και τεχνολογίας, του χρηματοπιστωτικού συστήματος, της εκπαίδευσης και της περίθαλψης, καθώς και διοικητικές υπηρεσίες πολύ υψηλής βαθμίδας. Οι υπηρεσίες λειτουργούν τόσο ως μηχανισμοί ανάπτυξης όσο και ως παράγοντες βελτίωσης της ποιότητας ζωής και ισότιμης πρόσβασης προς τον κοινωνικό εξοπλισμό.

Ο διαπεριφερειακός ρόλος της Κεντρικής Μακεδονίας ως συνόλου (πέραν αυτού που εστιάζεται ειδικά στη Θεσσαλονίκη) θα βασιστεί στα εξής:

- (α) Δίκτυα μεταφορών και λοιπών υποδομών διαπεριφερειακού χαρακτήρα.

(β) Σε ορισμένες παραγωγικές δραστηριότητες που επιτρέπουν συμπληρωματικότητα με άλλες των όμορων περιφερειών ή που χωρικά επεκτείνονται σε όμορες περιφέρειες (γεωργία, βιομηχανία, τουρισμός).

Οι στρατηγικές αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ορίζονται ως εξής:

- Ανασυγκρότηση του παραγωγικού ιστού μέσα από στοχευμένες επενδύσεις που αξιοποιούν τα συγκριτικά και ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα, με υιοθέτηση και αξιοποίηση καινοτομίας και με αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της.
- Ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμός των επιχειρηματικών υποδομών και αξιοποίηση όλων των μεγάλων έργων υποδομής που υλοποιούνται.
- Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και διασύνδεση των επιχειρήσεων της Περιφέρειας με ολοκληρωμένα διεθνή συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, σε κάθε τομέα, ώστε να οδηγηθεί σε κλαδική και τεχνολογική ολοκλήρωση και σε αναβάθμιση του παραγωγικού της συστήματος.
- Απεξάρτηση του αγροτικού τομέα από τις ενισχύσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών και αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας και των δυνατοτήτων της νέας ΚΑΠ.
- Ανάδυση τομέων και δικτύων αριστείας στη βιομηχανία και αντιστροφή της αποβιομηχάνισης, μέσα από αναβάθμισή της προς κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, αναβάθμιση των «παραδοσιακών» κλάδων προς υψηλότερη προστιθέμενη αξία και δημιουργία προϋποθέσεων για σχηματισμό μιας κατά το δυνατόν ολοκληρωμένης κλαδικής διάρθρωσης της βιομηχανίας της Περιφέρειας.
- Απεξάρτηση του τουρισμού από τη διεθνή συγκυρία και επικέντρωσή του στην υψηλής ποιότητας ζήτηση μέσα από την ποιοτική αναβάθμιση (εμπλουτισμός – διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος, σύνδεσή του με δίκτυα «εναλλακτικού» τουρισμού, άμβλυση της εποχικότητας, σύνδεση με τον πολιτισμό).
- Ένταξη εμπορίου και συνοδευτικών υπηρεσιών στο παραγωγικό σύστημα, με επέκταση των δικτύωσεων βιομηχανίας – εμπορίου – υπηρεσιών και με ενίσχυση των προωθητικών υπηρεσιών προς επιχειρήσεις και των υπηρεσιών ανάπτυξης-υιοθέτησης καινοτομίας.
- Ενδυνάμωση του ρόλου της Περιφέρειας στον ενεργειακό χάρτη μέσω της υλοποίησης των μεγάλων ενεργειακών έργων και αξιοποίησης τους με παράλληλα έργα και υπηρεσίες.

Κατ' αντιστοιχία, οι προοπτικές και στόχοι για το χωρικό αναπτυξιακό πρότυπο με ορίζοντα τουλάχιστον το 2020, είναι:

1. Μεγαλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης (σε διεθνή και εθνική κλίμακα)
2. Ανάδειξη του ρόλου των συνδυασμένων μεταφορών, λειτουργική δημιουργία της Πύλης εισόδου των Βαλκανίων
3. Αξιοποίηση της τάσης επιστροφής στη γεωργία και αναδιάρθρωση της προς την κατεύθυνση της εξωστρεφούς και πολυλειτουργικής γεωργίας
4. Ανασυγκρότηση της μεταποίησης και ανάδειξη δυναμικών τομέων και δικτύωσεων / σχηματισμών
5. Περαιτέρω αξιοποίηση ορυκτού και μεταλλευτικού πλούτου και ενέργειας

6. Ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού και διασύνδεση τους με το κυρίαρχο πρότυπο
7. Αναπροσανατολισμός των χωρικών σχεδίων προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης
8. Αξιοποίηση του Φυσικού και πολιτιστικού πλεονεκτήματος με βάση τη βελτιστοποίηση του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αποτελέσματος
9. Αξιοποίηση όλων των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων (εθνικών δημόσιων, ευρωπαϊκών και ιδιωτικών).

Όσον αφορά τις στρατηγικές κατευθύνσεις για τον πληθυσμό και τα δημογραφικά μεγέθη, την απασχόληση-ανεργία, και την κοινωνική συνοχή, αυτές αφορούν:

- Στήριξη των περιοχών με δυσμενείς δημογραφικές προοπτικές.
- Οριζόντια μέτρα δημογραφικής πολιτικής απαιτούνται για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου προβλήματος της γήρανσης του πληθυσμού και της αύξησης του δείκτη εξάρτησης.
- Ανακοπή της αύξησής της και η επιστροφή το ταχύτερο δυνατόν σε χαμηλότερα επίπεδα.
- Ανάσχεση της αύξησης της ανεργίας σε επιμέρους περιοχές στις οποίες το φαινόμενο της ανεργίας συνυπάρχει με άλλα αρνητικά φαινόμενα με τα οποία δημιουργεί σύνδρομα γενικής υποβάθμισης,
- Οριζόντια μέτρα είναι αναγκαία για τους μετανάστες, για την αποφυγή υπερβολικών συγκεντρώσεων σε συγκεκριμένες περιοχές που μπορεί να αποκτήσουν χαρακτηριστικά γκέτο.
- Μέτρα κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα από τους αντίστοιχους σχεδιασμούς σε περιοχές με έντονα προβλήματα φτώχειας.

Η ΚΜ περιλαμβάνει τους εξής πόλους ανάπτυξης, υπάρχοντες και διατηρούμενους ή ενδυνάμει ως στόχους πολιτικής, (άρθρο 6):

Εμβέλεια	Βαθμίδα	Υπάρχοντες που διατηρούν τη βαθμίδα
Εθνικής εμβέλειας	Μητροπόλεις	Θεσσαλονίκη (ΠΣ)
	Πρωτεύοντες πόλοι	–
	Δευτερεύοντες πόλοι	Σέρρες
	Λοιποί πόλοι	Κατερίνη [ειδικός ρόλος]
Περιφερειακής εμβέλειας	Πρωτεύοντες πόλοι	Αλεξάνδρεια, Βέροια, Νάουσα, Έδεσσα, Γιαννιτσά, Κιλκίς, Πολύγυρος

Οι άξονες ανάπτυξης στην ΚΜ είναι οι εξής:

- Χερσαίοι άξονες ανάπτυξης Εθνικής εμβέλειας
- Χερσαίοι άξονες ανάπτυξης Περιφερειακής εμβέλειας
- Θαλάσσιοι άξονες σύνδεσης

Στην Περιφέρεια εντοπίζονται Ευρύτερες Αναπτυξιακές Ζώνες (άρθρο 7):

1. Ευρύτερη Αναπτυξιακή Ζώνη Γεωργίας
2. Ευρύτερη Αναπτυξιακή Ζώνη κτηνοτροφίας-πτηνοτροφίας

3. Ευρύτερη Αναπτυξιακή Ζώνη αλιείας
4. Ευρύτερη Αναπτυξιακή Ζώνη Εξόρυξης
5. Ευρύτερη Αναπτυξιακή Ζώνη Μεταποίησης
6. Ευρύτερη Αναπτυξιακή Ζώνη Αιολικών Εγκαταστάσεων
7. Ευρύτερη Αναπτυξιακή Ζώνη Τουρισμού

Για τις παραπάνω ζώνες παραγωγικών δραστηριοτήτων, εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας, και την προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων, προτείνονται κατάλληλες χωρικές ρυθμίσεις (άρθρο 8).

Περαιτέρω, το ΠΠΧΣΑΑ ορίζει τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους και δίκτυα εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας (άρθρο 9), που περιλαμβάνουν το δίκτυο προστατευόμενων περιοχών της Περιφέρειας, το ιστορικό απόθεμα που περιλαμβάνει τους αρχαιολογικούς χώρους, τα μνημεία, τα μουσεία και το σύγχρονο πολιτιστικό απόθεμα, το οποίο είναι δυναμικό και εξελισσόμενο και προκύπτει από τη δημιουργικότητα των σύγχρονων κατοίκων.

Το ΠΠΧΣΑΑ, υποστηρίζοντας τον κύριο στόχο της Ευρωπαϊκής και Εθνικής Στρατηγικής για την Προστασία της Βιοποικιλότητας, θέτει ως κύριο στόχο του:

«την Ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ μέχρι το 2026 και αποκατάστασή τους στο βαθμό του εφικτού».

Η πρόταση της Π.Ε. Κιλκίς και των λοιπών φορέων (2015)

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) προκειμένου να αξιολογηθεί, αναθεωρηθεί και εξειδικευθεί το ΠΠΧΣΑΑ της Π.Κ. Μακεδονίας, επισημάνθηκε η σθεναρή επιμονή της Π.Ε. Κιλκίς ότι επιβάλλεται να ληφθούν υπ' όψη συγκεκριμένες παρατηρήσεις και θέσεις που φαίνεται ότι είτε αποτελούν ελλείψεις της μελέτης, είτε κακής εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Η Π.Ε. Κιλκίς εκπόνησε το 2011 το μεσοπρόθεσμο Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα διαδραματίζοντας πρωτεύοντα ρόλο σαν όργανο σχεδιασμού και προγραμματισμού και προβάλλοντας τους κατευθυντήριους προγραμματικούς άξονες, όπως αυτοί εκφράζονται μέσα από τις ανάγκες και τα αιτήματα της τοπικής κοινωνίας αλλά και σε διαβούλευση με τους δύο δήμους και λοιπούς φορείς του Κιλκίς.

Με βάση το Επιχειρησιακό αυτό Πρόγραμμα το όραμα της Π.Ε. Κιλκίς προσδιορίστηκε ως η **μετεξέλιξη της σε ανταγωνιστικό περιφερειακό πόλο ολοκληρωμένης, αειφόρου και αξιόβιτης ανάπτυξης».**

Στο πεδίο του στρατηγικού – μεσοπρόθεσμου σχεδιασμού, η Π.Ε. Κιλκίς λόγω της γεωστρατηγικής της θέσης και της κοινωνικοοικονομικής της υπόστασης, κατέχει, μπορεί και επιθυμεί –σε συνέργεια με τις υπόλοιπες τοπικές και περιφερειακές δυνάμεις- να αναπτύξει στο παρόν και στο μέλλον σημαντικούς αναπτυξιακούς ρόλους οι οποίοι αποτελούν συστατικά στοιχεία τόσο των δεδομένων τοπικών αλλά και εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών και πολιτικών ανάπτυξης του αλλά και συγκεκριμένων δράσεων και πρωτοβουλιών που έχει εδώ και χρόνια αναπτύξει στη βάση μιας πολλές φορές δυστυχώς αποσπασματικής και ασυντόνιστης προσπάθειας ανάδειξής τους. Οι βασικότεροι αυτοί ρόλοι είναι: **Πόλος βιομηχανίας – μεταποίησης, Πόλος διασυνοριακής συνεργασίας, Πόλος εναλλακτικών μορφών τουρισμού, Πόλος αγροτικής παραγωγής και μεταποίησης, Antenna πόλου Έρευνας & Καινοτομίας.**

Από την ενδελεχή μελέτη του υπό έγκριση ΠΠΧΣΑΑ Κεντρικής Μακεδονίας προκύπτει σε σχέση με τη διατυπωθείσα στρατηγική της Π.Ε. Κιλκίς:

1. Ταύτιση, όσον αφορά: α) τις βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις του, β) το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης (Αναπτυξιακές Χωρικές Ενότητες 4, 10 και μέρος της 1) που προβλέπει για την περιοχή (ολοκληρωμένη προσέγγιση κ.λπ.), γ) τους προβλεπόμενους βασικούς άξονες και πόλους ανάπτυξης, δ) τις οριζόντιες στρατηγικές κατευθύνσεις για τη μακρο-διάρθρωση του χώρου και ε) τον καθορισμό κατευθύνσεων για τον υποκείμενο σχεδιασμό ανά Καλλικράτειο Δήμο.

2. Αντίθεση, όσον αφορά:

α) Τον χαρακτηρισμό μεγάλου μέρους της Π.Ε. Κιλκίς ως Ζώνης Υποβαθμισμένου Τοπίου.

Με τον προτεινόμενο σχεδιασμό η ευρύτερη περιοχή του Κιλκίς (Δ.Ε. Κρουσσών-Κιλκίς-Γαλλικού) εμφανίζεται ως η κατ'εξοχήν υποψήφια μοναδική χαρακτηρισμένη Ζώνη Υποβαθμισμένου Τοπίου στην Κεντρική Μακεδονία, επειδή συγκεντρώνει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

(α)- Στο άρθρο 8 του κεφαλαίου Γ που αφορά τις ΕΑΖ βλέπουμε να απουσιάζει από τις ΕΑΖ Γεωργίας και Κτηνοτροφίας (χάρτες στις σελίδες 42 και 44) η ευρύτερη περιοχή του Δήμου Κιλκίς, ενώ αντίθετα μια τεράστια έκταση (το 1/3 της Π.Ε.) στην ίδια περιοχή χαρακτηρίζεται ως μεταλλευτική εντασσόμενη στην ΕΑΖ εξόρυξης.

(β)- Στο άρθρο 10 που αφορά τους «Φυσικούς και Πολιτιστικούς Πόρους και τα Δίκτυα Εθνικής και Περιφερειακής Εμβέλειας – Στρατηγική για το Τοπίο» από τον χάρτη της σελίδας 57 απουσιάζει εντελώς το δασικό οικοσύστημα του συνεχόμενου ορεινού όγκου Κρουσιών – Βερτίσκου με βοσκότοπους και άγριας ζωής, ενώ αγνοείται η ύπαρξη του Βαλκανικού Βοτανικού Κήπου Κρουσσών. Επίσης, από τους Πολιτιστικούς Πόρους σημειώνεται απλώς ο χώρος του Παλατιανού, ενώ απουσιάζει η υπόμνηση της ύπαρξης Αρχαιολογικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας στο Κιλκίς.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στον πίνακα της σελίδας 63 του σχεδίου Υπουργικής Απόφασης ορίζονται ως Ζώνες Υποβαθμισμένου Τοπίου οι Λατομικές και Εξορυκτικές Ζώνες.

Μια ζώνη Υποβαθμισμένου Τοπίου θα είναι και η πρώτη υποψήφια να γίνει αποδέκτης επικίνδυνων βιομηχανικών αποβλήτων (πέρα από τα μεταλλευτικά) που θα προέρχονται από όλη τη Βόρεια Ελλάδα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο προτεινόμενο Σχέδιο Υπουργικής Απόφασης (σελ. 93) όπου μεταξύ άλλων ορίζεται ότι:

«Η χωροθέτηση των ΧΥΤ επικίνδυνων που προβλέπεται να γίνει σε επίπεδο Βορείου Ελλάδας, μπορεί να πραγματοποιηθεί στην Κεντρική Μακεδονία, εφόσον πληρούνται τα κριτήρια που καθορίζονται από την εγκύκλιο 18/2011 του ΥΠΕΚΑ και επι πλέον: στην περιοχή δεν υπάρχουν παραγωγικά εδάφη (γεωργικά, βοσκότοποι), ούτε είναι περιοχές άσκησης μελισσοκομίας και επίσης δεν υπάρχουν περατοί γεωλογικοί σχηματισμοί και σεισμικά ρήγματα». Οι κίνδυνοι και οι επιπτώσεις από τις λατομικές και μεταλλευτικές χρήσεις αναφέρονται ρητά στη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που συνοδεύει το σχέδιο Υπουργικής Απόφασης και συγκεκριμένα στις ενότητες 6.3.1.5 (σελ. 289) και 7.3.3 (σελ. 318), όπου μεταξύ άλλων ρητά αναφέρονται ενδεικτικά τα εξής:

-Δημιουργία περιβαλλοντικών ζημιών στο φυσικό περιβάλλον σε μόνιμο μη αναστρέψιμο βαθμό.

-Ρύπανση από διαρροή χημικών ουσιών που αποτελούν σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια υγεία του τοπικού πληθυσμού, που οφείλεται στη ρύπανση υδάτων, στις όξινες απορροές ορυχείων και στη μεταφορά βαρέων μετάλλων.

-Επικαλύψεις πεδίων εκμετάλλευσης με άλλες χρήσεις γης, αναγκαστική απαλλοτρίωση και μεταφορά οικισμών, που μπορεί να προκαλέσει διχασμό των τοπικών πληθυσμών.

-Αδυναμία αποκατάστασης του περιβάλλοντος παρά τα ληφθέντα μέτρα από τις Μ.Π.Ε. σε βιώσιμο επίπεδο για τον πληθυσμό, μετά τη λήξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, που έχουν πεπερασμένη διάρκεια ζωής.

Συνεπώς η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου υπό αυτούς τους όρους, αποτελεί συχνά μια κοινωνική επιλογή μεταξύ της αποδοχής ή μη της ανταλλαγής της αξίας φυσικού κεφαλαίου που πιθανώς θα χαθεί οριστικά με το χρηματικό κεφάλαιο.

Επειδή είναι σχεδόν βέβαιο ότι αν υλοποιηθούν στο βαθμό που προσδιορίζονται στην Υπουργική Απόφαση οι σχεδιαζόμενες εξορυκτικές και μεταλλευτικές δραστηριότητες για την ΠΕ. Κιλκίς θα έχουν πολύ αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, στη δημόσια υγεία και σε κάθε διαφορετική παραγωγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα, στην ευρύτερη περιοχή, που θα οδηγηθεί νομοτελειακά σε ερημοποίηση, και με δεδομένα ότι οι υδατικοί πόροι της περιοχής είναι πολύ περιορισμένοι και από αυτούς υδρεύεται κατά κύριο λόγο η πόλη του Κιλκίς, ανταποκρινόμενοι στο λαϊκό αίσθημα των κατοίκων της περιοχής και μετά απο διαβούλευση με όλους τους συναρμόδιους φορείς της ΠΕ Κιλκίς, επιλέγουμε τη μη ανταλλαγή της αξίας του φυσικού κεφαλαίου, με το πρόσκαιρο χρηματικό όφελος και προτείνουμε να μη συμπεριληφθούν εκτάσεις της ΠΕ Κιλκίς στην ΕΑΖ εξόρυξης. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί συνολικά, να περιορισθεί η ΕΑΖ μεταλλευτικής εξόρυξης, μόνο στον ήδη θεσμοθετημένο και δεσμευμένο δημόσιο μεταλλευτικό χώρο που κατακυρώθηκε η εκμίσθωσή του μετά από διαγωνισμό του ΥΠΕΚΑ.

β) Τις Ευρύτερες Αναπτυξιακές Ζώνες (εκτός της Βιομηχανίας – Μεταποίησης) και κυρίως όσον αφορά αυτές της Εξόρυξης και Κτηνοτροφίας, ενώ δευτερευόντως αυτής του Τουρισμού.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο (α), η προβλεπόμενη από το σχέδιο Υπουργικής Απόφασης Εξορυκτική Ζώνη επιβάλλεται να χαρακτηριστεί ως Κτηνοτροφική Ζώνη, με ότι αυτό σημαίνει, λόγω του ότι στη περιοχή υπάρχουν ήδη εγκατεστημένο μεγάλο πλήθος κτηνοτροφικών μονάδων (βοοειδών & αιγοπροβάτων) με πολύ μεγάλο ζωικό κεφάλαιο, που αποτελεί την βασική οικονομική δραστηριότητα των κατοίκων και της περιοχής και τη μοναδική ίσως προοπτική ανάπτυξής της.

Στην ίδια Ζώνη προτείνεται (και λόγω της ύπαρξης του Βαλκανικού Βοτανικού Κήπου) Ζώνη καλλιέργειας αρωματικών – φαρμακευτικών φυτών.

Η περιοχή της λίμνης Πικρολίμνης καθώς και η περιοχή του Πάϊκου προτείνεται να ενταχθούν σε Αναπτυξιακή Ζώνη Τουρισμού, μιας και ήδη αναπτύσσεται σε αυτές τέτοιου είδους αναπτυξιακού μοντέλου (Ιαματικός και θρησκευτικός – εναλλακτικός τουρισμός αντίστοιχα).

Αγνοείται παντελώς το πολιτιστικό-αρχαιολογικό απόθεμα του νομού (πλην της σημειακής αναφοράς στο Παλατιανό), όπως το ετήσιο Διεθνές Φεστιβάλ Κουκλοθέατρου και Παντομίμας, ο Αρχαιολογικός χώρος Ευρωπού, Αρχαιολογικό Μουσείο και Σπήλαιο Κιλκίς και άλλα πολύ σημαντικά πολιτιστικά δρώμενα.

γ) Την απουσία σημαντικών δεδομένων φυσικών και άλλων τοπικών πόρων και χαρακτηριστικών, βασικών για την τεκμηρίωση των στρατηγικών κατευθύνσεων.

Δεν λήφθηκε υπόψη ότι ο νομός διαθέτει τις βασικότερες πύλες εισόδου-εξόδου της χώρας με την Ευρώπη (Εύζωνοι οδικά, Ειδομένη σιδηροδρομικά και Δοϊράνη).

Στις ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας, η προστασία των οποίων επιβάλλεται να διασφαλιστεί με κάθε πρόσφορο τρόπο, πρέπει να προστεθεί η περιοχή των (ξηραμένων πρώην λιμνών) Αρτζάν – Αματόβου όπου συμβαίνουν πλημμυρικά φαινόμενα κάθε χρόνο με μεγάλες συνέπειες τόσο στην αγροτική παραγωγή όσο και την κυκλοφορία σε συνδυασμό με την ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας εκατέρωθεν της κοίτης του ποταμού Αξιού.

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη εξυγίανσης άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων (Νέα Σάντα, Πολυκάστρου-Άσπρου) που τυχαίνει να γειτνιάζουν άμεσα με το Γαλλικό και τον Αξιό ποταμό αντίστοιχα, οι οποίοι αποτελούν αποδέκτες των υγρών αποβλήτων τους.

δ) Την απουσία βασικών έργων υποδομής όπως:

Ο καθορισμός χώρου για τη κατασκευή εμπορευματικού-διαμετακομιστικού σταθμού στη περιοχή Άσπρου-Πολυκάστρου που, επειδή πληροί όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις

(βρίσκεται σε συμβολή Εγνατίας – ΠΑΘΕ, επί της σιδηροδρομικής γραμμής Ελλάδας – Ε.Ε., διαθέτει υποδομές αεροδρομίου cargo) είχε επιλεγεί κατά προτεραιότητα από σχετική μελέτη της Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος.

Η σύνδεση της πρωτεύουσας του νομού και μέχρι τη ΒΙΠΕ Σταυροχωρίου με τη Θεσσαλονίκη μέσω προαστιακού σιδηροδρόμου.

Μέχρι την υλοποίηση αναβάθμισης της Ε.Ο. Θεσσαλονίκης-Κιλκίς-Προμαχώνα επιβάλλεται να προβλεφθεί στο άμεσο μέλλον τόσο η κυκλοφοριακή σύνδεση της ΒΙΠΕ Σταυροχωρίου μέσω ασφαλούς κόμβου με την προαναφερόμενη Ε.Ο. όσο και η σύνδεσή της με το σιδηροδρομικό δίκτυο μέσω μικρής παράκαμψης ελαχίστων χιλιομέτρων.

Κατασκευή δεύτερης λωρίδας κυκλοφορίας της ΠΑΘΕ (όπου δεν υπάρχει) καθώς υπάρχει πλήρης ωριμότητα (έτοιμη μελέτη και συντελεσμένες απαλλοτριώσεις), έργο σημαντικό και απαραίτητο για την ανάπτυξη των διεθνών μεταφορών αλλά και του δήμου Παιονίας.

Συγκεκριμένες προτάσεις προσθηκών στο σχέδιο Υπουργικής απόφασης κατά ενότητα και άρθρα.

1. Βασικά δίκτυα υποδομών μεταφορών και συγκοινωνιών – Αρθ. 16 Υ.Α.

(α) Στο άρθρο 16 παρ. 2 (σελ. 99 ΥΑ) Η βελτίωση και αναβάθμιση της ΠΑΘΕ από τη συμβολή της με την Εγνατία οδό έως το Συνοριακό Σταθμό Ευζώνων.

(β) Στο άρθρο 16 παρ.3 (σελ.99 Υ.Α.) Η επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου μέχρι την ΒΙΠΕ Κιλκίς και η δημιουργία σταθμού επιβίβασης-αποβίβαση

-Οι παραπάνω συνθήκες να συμπεριληφθούν και στην ενότητα: Μελέτες και έργα στον τομέα των μεταφορικών – συγκοινωνιακών υποδομών (σελ. 142,143 Υ.Α.)

2.-Στις ζώνες Δυνητικά Υψηλού κινδύνου πλημμύρας να συμπεριληφθούν η περιοχή ΑΡΤΖΑΝ – ΑΜΜΑΤΟΒΟΥ (πρώην αποξηραθέντων λιμνών), όπου συμβαίνουν κάθε χρόνο έντονα πλημμυρικά φαινόμενα με μεγάλες συνέπειες- καταστροφές, τόσο στην αγροτική περιοχή όσο και στο οδικό δίκτυο, καθώς επίσης και ο Αξιός ποταμός που χρήζει διευθέτησης της κοίτης του και περαιτέρω ενίσχυσης των αναχωμάτων.

3.-Στο Αρθ. 9 παρ.4 να συμπεριληφθεί το Σπήλαιο Κιλκίς ως προορισμός για τον Σηπταολογικό Τουρισμό με επισήμανση και του στοιχείου της θεραπείας αναπνευστικών νοσημάτων.

-Βοτανικός κήπος Κρουσσών ως προορισμός οικότουρισμού.

4.-Στο Αρθ. 10 να συμπεριληφθούν το Αρχαιολογικό Μουσείο και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κιλκίς και στην παρ.2 του ίδιου άρθρου το Διεθνές ετήσιο Φεστιβάλ Κουκλοθεάτρου - Παντομίμας, ως πολιτιστικός θεσμός.

5.-Να συμπεριληφθούν στους προορισμούς θρησκευτικού τουρισμού- εναλλακτικής μορφής τα μοναστήρια Αγίου Ραφαήλ και Οσίου Νικοδήμου του Αγιορείτη στην περιοχή Γουμένισσας του Δήμου Παιονίας

6.-Εξυγίανση-χωροθέτηση άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων στις περιοχές Νέας Σάντας, Πολυκάστρου και Άσπρου.

Αρθ. 8: Ευρύτερες Αναπτυξιακές Ζώνες (ΕΑΖ)

1.-ΕΑΖ Γεωργίας: Να συμπεριληφθούν οι περιοχές των Δ.Ε. Γαλλικού και Μουριών του Δήμου Κιλκίς στο σχετικό χάρτη (σελ. 42), που περιλαμβάνουν μεγάλες εκτάσεις αρδευόμενης γης.

2.-ΕΑΖ Κτηνοτροφίας: Στο σχετικό χάρτη (σελ.44) δεν υπάρχει καμία αποτύπωση για την περιοχή της Δ.Ε. Κρουσσών του Δήμου Κιλκίς, μιας κατ'εξοχήν κτηνοτροφικής περιοχής με διάσπαρτες κτηνοτροφικές μονάδες(Βοοειδή:33 μονάδες δυναμικότητας 2.137 ζώων / Αιγοπρόβατα: μονάδες δυναμικότητας 13.347 ζώων)

Προτείνεται να συμπεριληφθούν στο σχετικό χάρτη (σελ. 44) οι παρακάτω οικισμοί της ΔΕ Κρουσσών του Δήμου Κιλκίς, όπου παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση κτηνοτροφικών

μονάδων: Επταλόφου, Τερπύλλου, Μεταξοχωρίου, Χειμαδιού, Βάθης, Ευκαρπίας, Μελισσουργίου

Για την ενίσχυση της κτηνοτροφίας και την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, προτείνεται ο χαρακτηρισμός της ευρύτερης ορεινής και ημιορεινής περιοχής της Δ.Ε. Κρουσσών του Δήμου Κιλκίς ως κτηνοτροφικής ζώνης, με οριοθέτηση βοσκοτόπων.

3.- ΕΑΖ εξόρυξης: Στην Π.Ε. Κιλκίς υπάρχουν στον σχετικό χάρτη(σελ. 48) δυο (2) ζώνες εστίασης της μεταλλευτικής εξόρυξης που καλύπτουν περίπου το 1/3 της συνολικής έκτασης της Π.Ε. Κιλκίς. Η πρώτη εκτεταμένη ζώνη αναζήτησης καλύπτει σχεδόν το σύνολο της Δ.Ε. Κρουσσών του Δήμου Κιλκίς σε μια τεράστια έκταση στην ευρύτερη περιοχή του Κιλκίς, ενώ η δεύτερη ζώνη μεταλλευτικής εξόρυξης εκτείνεται σε μια σημαντική έκταση βορειοδυτικά του Πολυκάστρου.

Προτείνεται να εξαιρεθεί συνολικά η Π.Ε. Κιλκίς από τη χωροθέτηση ΕΑΖ εξόρυξης, ειδικά, να περιορισθεί η ΕΑΖ μεταλλευτικής εξόρυξης, μόνο στον ήδη θεσμοθετημένο και δεσμευμένο δημόσιο μεταλλευτικό χώρο.-

3.1.3 Το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης

Η ανάπτυξη στην Κεντρική Μακεδονία – όπως και στη χώρα συνολικά – είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το σωστό σχεδιασμό του χώρου. Η χωρική απεικόνιση της ανάπτυξης είναι βασικό κλειδί για να αναδειχθεί η πολυμορφία της περιοχής, να διαχυθεί η παραγωγική δραστηριότητα με ισόρροπο και βιώσιμο τρόπο, να ενισχυθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή, να υπάρξει ποιότητα στη ζωή του πολίτη και να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της Κεντρικής Μακεδονίας σε ένα διεθνοποιημένο και ρευστό οικονομικό περιβάλλον. Το Ρυθμιστικό Σχέδιο είναι ένα εργαλείο διαχείρισης και κανονιστικής οργάνωσης του χώρου, το μέσο να προσεγγίσουμε το χώρο, ένας σχεδιασμός ρύθμισης του χώρου όπου εμπεριέχει αρχές και κατευθύνσεις με πολιτικές σε χωρικά πεδία, στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδιασμού. Ορίζει τον προγραμματισμό – σχεδιασμό μιας χωροταξικής και πολεοδομικής οργάνωσης ενός μεγάλου αστικού κέντρου ή μιας ευρύτερης περιοχής. Δίνει γενικές κατευθύνσεις των χωρικών περιοχών ανάπτυξης. Θέτει στρατηγικούς στόχους, άξονες και προγράμματα. Αποτελεί υπερκείμενο κατευθυντήριο σχεδιασμό υποκείμενων επιπέδων (ΣΧΟΟΑΠ / ΓΠΣ).

Το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης στοχεύει στη δημιουργία στρατηγικών καινοτομικών πόλων ανάπτυξης, στη διεθνοποίηση της Θεσσαλονίκης, στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, στην προστασία φυσικών πόρων και την οικολογική ισορροπία, στην κοινωνική συνοχή και την εξισορρόπηση ανισοτήτων.

Το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης περιέχει χωροταξική οργάνωση, πολιτική γης και κατοικίας, μέτρα για πολεοδομική δομή πόλεων, προστασία και σχεδιασμό ζωνών ειδικού ενδιαφέροντος, όρους και περιορισμούς για προστασία περιβάλλοντος, νέες τεχνολογίες: ΑΠΕ, Οπτική Πράσινης Ανάπτυξης.

Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης που εκπονήθηκε από τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης περιλαμβάνει το σύνολο των στόχων, των κατευθύνσεων, των προγραμμάτων και των μέτρων που προβλέπονται ως αναγκαία για τη χωροταξική και πολεοδομική οργάνωση της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης.

Το ΡΣΘ αποβλέπει στο σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της Ευρύτερης Περιοχής της Θεσσαλονίκης, μέσα στα πλαίσια της Εθνικής χωροταξικής πολιτικής, όπως αυτή προσδιορίζεται για την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Το 2007 ξεκίνησε η μελέτη επικαιροποίησης για το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης και αναμένεται (αφού πρώτα εναρμονιστεί με τις

κατευθύνσεις της νέας χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής όπως αυτή παρουσιάζεται στο Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο Κεντρικής Μακεδονίας) να κατατεθεί εκ νέου8 , επικαιροποιημένο προς ψήφιση στη Βουλή.

Προτεινόμενες δράσεις/ έργα της Π.Ε. Κιλκίς (2012) στο υπό διαμόρφωση Ρ.Σ.Θ.

Στο σχέδιο νόμου του Ρ.Σ.Θ. γίνεται εκτενής αναφορά σε συγκεκριμένα έργα, μικρής και μεγάλης εμβέλειας. Στο πνεύμα αυτό και με σκοπό μόνο να αναφερθούν ορισμένα έργα τα οποία κρίνονται απαραίτητα για την επίτευξη των γενικών και ειδικών, τομεακών και μη, στόχων του Ρ.Σ.Θ. αλλά και αντανακλούν στον πολυδιάστατο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η Π.Ε. Κιλκίς, θεωρείται σκόπιμη η αναφορά των κάτωθι:

Δημιουργία Εμπορευματικού – Διαμετακομιστικού Κέντρου το οποίο ήδη έχει προταθεί τόσο από την XVI Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής-Ταμείο Συνοχής όσο και από άλλα χωρΟ.Τ.Α.ξικά πλαίσια αλλά και φορείς της Π.Ε. Κιλκίς και όχι μόνο (βλ. ΕΒΕΘ) στην Π.Ε. Κιλκίς. Μάλιστα η ίδια Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής χρηματοδότησε την πρώτη Μελέτη Εμπορευματικού Κέντρου στο Νομό Κιλκίς, επιλέγοντας ως θέση αυτού την περιοχή Άσπρου, στα όρια με το Νομό Θεσσαλονίκης.

Επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου η οποία σύμφωνα με τον υπάρχοντα σχεδιασμό του ΟΣΕ θα φθάσει στην πόλη των Σερρών, μέχρι την πόλη του Κιλκίς και τη ΒΙ.ΠΕ. Σταυροχωρίου αλλά και το Πολύκαστρο, είναι απόλυτα αναγκαία τόσο για την εξυπηρέτηση των απασχολούμενων στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις, όσο και για την αποκέντρωση / αποφόρτιση της πόλης της Θεσσαλονίκης.

Υλοποίηση έργων στη ΒΙ.ΠΕ. Σταυροχωρίου όπως: α) η σύνδεση της ΒΙ.ΠΕ. με το οδικό δίκτυο είναι έργο που επιβάλλεται από την ανάγκη παράκαμψης του Σταυροχωρίου και μη διευλεύσεως μέσα από κατοικημένη περιοχή μεγάλου αριθμού φορτηγών και επιβατικών αυτοκινήτων, που εγκυμονεί σοβαρότατους κινδύνους για τους κατοίκους (για το έργο αυτό υπάρχει ο σχετικός σχεδιασμός και έχουν απαλλατριωθεί οι αναγκαίες εκτάσεις, η δε υπάρχουσα σήμερα οδική σύνδεση δεν ικανοποιεί τις ανάγκες αυτές, αφού η στενότητα του δρόμου και συνεχείς στροφές τον καθιστούν ιδιαίτερα επικίνδυνο), β) η αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης της Α' φάσης της ΒΙ.ΠΕ. και ειδικότερα των αμιαντοσωλήνων πιέσεως 3bar, με τους οποίους είναι αυτό κατασκευασμένο, με πλαστικούς σωλήνες 10 bar.

Ολοκλήρωση του έργου «οδικός άξονας Θεσσαλονίκης – Κιλκίς – Δοιράνης», τμήμα από ανισόπεδο κόμβο Ασσήρου έως ανισόπεδο κόμβο Ν. Σάντας» (το έργο δημοπρατήθηκε από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με προϋπολογισμό 56.650.000 ΕΥΡΩ) σε συνδυασμό με την κατασκευή του οδικού τμήματος από τον κόμβο Μαυρονερίου μέχρι την είσοδο του Κιλκίς (οι μελέτες ολοκληρώθηκαν). Το έργο αυτό είναι κορυφαίο για την ανάπτυξη της Περιφερειακής Ενότητας του Κιλκίς, αποτελεί χρόνιο αίτημα όλων των φορέων της και πρέπει να διασφαλιστεί η κατασκευή του με γρήγορη ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα.

Βελτίωση της επαρχιακής οδού Κιλκίς - Πολυκάστρου – Αξιούπολης – Γουμένισσας και η σύνδεση της με τα Γιαννιτσά. Ο υφιστάμενος δρόμος ανήκει στο πρωτεύον επαρχιακό δίκτυο του νομού και διαθέτει μία λωρίδα ανά κατεύθυνση χωρίς διαπλάτυνση. Ο κυκλοφοριακός φόρτος που δέχεται ειδικά το κομμάτι Κιλκίς - Πολυκάστρου είναι μεγάλος. Για το τμήμα αυτό (περίπου 22 χλμ.) που ενώνει τον οδικό άξονα Θεσσαλονίκη – Κιλκίς - Δοιράνη – Προμαχώνας με την ΠΑΘΕ στον κόμβο Πολυκάστρου (συνδέοντας ουσιαστικά δύο τελωνεία) πρέπει να κατασκευασθεί οδός με δύο λωρίδες ανά κατεύθυνση και νησίδα. Η ακαταλληλότητά του

σημερινού οδικού άξονα σε σχέση με τον φόρτο και το είδος των οχημάτων (πολλά φορτηγά) και σε σχέση με την επικινδυνότητά του είναι δεδομένη. Εν τέλει και ειδικά για το κομμάτι αυτό μιας και ενώνει δύο εξαιρετικής σημασίας εθνικούς οδικούς άξονες τείνει να ξεπεραστεί ο χαρακτηρισμός του ως τμήμα πρωτεύοντος επαρχιακού δικτύου. Είναι απαραίτητη η ένταξη του έργου συνολικά σε χρηματοδοτικά προγράμματα (για μελέτη και κατασκευή) με άμεση προτεραιότητα το τμήμα Κιλκίς – Πολύκαστρο και το τμήμα Πολυκάστρου – Γουμένισσας.

Βελτίωση του οδικού δικτύου Θεσσαλονίκη – Κιλκίς - Δοϊράνη – Προμαχώνας (από τον κόμβο Μαυρονερίου προς Προμαχώνα) και σύνδεσή του από το Δροσάτο προς το τελωνείο της Δοϊράνης. Ο δρόμος αυτός πρέπει να κατασκευαστεί με τα ίδια γεωμετρικά χαρακτηριστικά του δρόμου Θεσσαλονίκης – Κιλκίς (τμήμα κόμβος Ν. Σάντας – κόμβος Μαυρονερίου που έχει κατασκευαστεί) μιας και οδηγεί σε δύο μεθοριακούς σταθμούς (Δοϊράνης και Προμαχώνα) και παρουσιάζει ιδιαίτερα αυξημένη κυκλοφορία δεχόμενος μεγάλο αριθμό βαρέων οχημάτων που κινούνται από και προς τα δύο αυτά τελωνεία. Στην σημερινή του κατάσταση διασταυρώνεται με επαρχιακούς και αγροτικούς δρόμους έχει μικρό πλάτος οδοστρώματος και αποτελεί ένα από τα πιο επικίνδυνα τμήματα των εθνικών οδών της περιοχής μας (μέχρι σήμερα εκπονείται μελέτη μόνο για το τμήμα κόμβος Σταυροχωρίου – κόμβος Δροσάτου).

Βελτίωση και αναβάθμιση των τεχνικών χαρακτηριστικών του οδικού δικτύου της ΠΕΟ Κιλκίς – Θεσ/νίκης από την Κρηστώνη μέχρι την ανισόπεδη διάβαση Διαβατών. Η ακαταλληλότητα του δρόμου αυτού είναι δεδομένη σε σχέση με τον φόρτο και το είδος των οχημάτων που δέχεται και επιπλέον σε σχέση με το επίπεδο ασφάλειας που παρέχει.

Βελτίωση του επαρχιακού οδικού δικτύου της Περιφερειακής Ενότητας του Κιλκίς με έργα όπως:

1. Κατασκευή ανατολικής περιμετρικής οδού στην πόλη του Κιλκίς (υπάρχει ετοιμότητα σε επίπεδο μελετών).
2. Κατασκευή οδού Γουμένισσας – Ευρωπού (υπάρχει ετοιμότητα σε επίπεδο μελετών).
3. Κατασκευή οδού σύνδεσης του ανατολικού Κιλκίς (από την Ποντοκερασσιά του Δημοτικού Διαμερίσματος Κρουσσών) με την Ηράκλεια της Περιφερειακής Ενότητας των Σερρών (υπάρχει ετοιμότητα σε επίπεδο μελετών).
4. Κατασκευή οδού σύνδεσης του οικισμού Κ. Θοδωράκι του Δημοτικού διαμερίσματος Κρουσσών με την Λίμνη Κερκίνη της Περιφερειακής Ενότητας των Σερρών (υπάρχει ετοιμότητα σε επίπεδο μελετών).
5. Βελτίωση της οδικής σύνδεσης Αξιούπολης – Ρυζίων – Ευρωπού – Αγίου Πέτρου – Αθύρων – Κουφαλίων

Κατασκευή νέων γεφυρών στον Αξιό ποταμό (περιοχές Άσπρος - Αγ. Πέτρος, Πολύκαστρο - Αξιούπολη) με άμεση προτεραιότητα την κατασκευή νέας γέφυρας σύνδεσης Πολυκάστρου - Αξιούπολης. Η υφιστάμενη σύνδεση των δύο περιοχών γίνεται με παλιά και στενή γέφυρα. Με δεδομένη την διέλευση από αυτήν σε καθημερινή βάση αυξημένου αριθμού οχημάτων και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και οικίστιων ζώων καθίσταται σαφής η δυσχέρεια και η επικινδυνότητα κατά την διάβαση της.

Αποπεράτωση των εργασιών στην Λιμνοδεξαμενή Αρτζάν - Αματόβου με κατασκευή στραγγιστικού και αρδευτικού δικτύου έτσι ώστε να τεθεί το έργο σε συνολική λειτουργία (ταμειυτήρας, αντλιοστάσιο, στραγγιστικό και αρδευτικό δίκτυο). Η ολοκλήρωση του έργου (κατασκευή και της Ζ1 φάσης) έχει καθυστερήσει και πρέπει να διασφαλισθεί η συνέχιση του με ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα. Πρόκειται για μεγάλο έργο που θα αρδεύσει περισσότερα από 14.000 στρέμματα εύφορης γης στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον το έργο συνδράμει στην αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής σε συνδυασμό και με παρεμβάσεις

στα ρέματα Σελιμλή και Αγιάκ και παροχέτευση των πλεοναζόντων νερών μέσω της υφιστάμενης τάφρου στον Αξιό ποταμό.

Έργα αναβάθμισης στη γραμμή «Θεσσαλονίκη-Ειδομένη», με στόχο τόσο ο άξονας 22 όσο και άξονα 10 να επιτρέπουν την ανάπτυξη ταχυτήτων μέχρι 160 χλμ/ώρα. Ο σιδηροδρομικός άξονας 22 «Θεσσαλονίκη-Κιλκίς-Προμαχώνας-Βουλγαρία-Ρουμανία-Ουγγαρία-Κεντρική Ευρώπη», πρέπει να είναι στις απόλυτες προτεραιότητες του Ρ.Σ.Θ. Το Δεκέμβριο του 2010, υπεγράφη σχέδιο συμφωνίας και συνεργασίας των σιδηροδρομικών δικτύων της Ελλάδας, της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και της Ουγγαρίας, με επισπεύδουσα την Ελλάδα, για την ανάπτυξη του σιδηροδρομικού άξονα και τη χρηματοδότησή του από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία, στην επόμενη προγραμματική περίοδο, ως βασικό Διευρωπαϊκό Δίκτυο.

Σύνδεση της ΒΙ.ΠΕ. Σταυροχωρίου με το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο η οποία είναι έργο που θα συμβάλλει στην διευκόλυνση της μεταφοράς πρώτων υλών και εμπορευμάτων από και προς τις εγκατεστημένες επιχειρήσεις, υπάρχει δε σχετικός σχεδιασμός από τον ΟΣΕ, όπου προβλέπεται η κατασκευή σιδηροδρομικής γραμμής μέχρι την ΒΙ.ΠΕ. Κιλκίς.

Επαναλειτουργία του Βαλκανικού Βοτανικού Κήπου Κρουσίων ο οποίος είναι μοναδικός στο είδος του σε όλη την Νοτιοανατολική Ευρώπη, συνδράμει στην προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας της Βαλκανικής, αποτελεί τουριστικό πόλο έλξης αλλά και παρέχει στους επισκέπτες (μαθητές, νέους κ.λπ.) προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Ωστόσο η δημιουργία ενός Βοτανικού Κήπου είναι έργο δυναμικό που βρίσκεται συνεχώς σε εξέλιξη και για την περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών και της έρευνας απαιτείται σταθερή χρηματοδότηση κάτι που εκλείπει τα τελευταία χρόνια με κίνδυνο την καταστροφή του.

Ανάπτυξη – προβολή της εισόδου της Ελλάδας από τη Δοϊράνη με το Τελωνείο και επιτρέποντας ήπιες παρεμβάσεις – καθαρισμούς, χωρίς γραφειοκρατικές διαδικασίες στην παραλίμνια περιοχή.

Αξιοποίηση του αεροδρομίου της Νέας Καβάλας για πτήσεις μικρών εμπορευματικών αεροπλάνων.

Έργα τουριστικής υποδομής και ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (πέραν του Πάικου) στον ορεινό όγκο Κρουσίων – Μπέλλες, στις λίμνες Δοϊράνης, Πικρολίμνης και Μεταλλείου, στους αρχαιολογικούς χώρους Ευρωπού, Παλατιανού, Κολχίδας, Μορύλλου, στα βυζαντινά μνημεία, στο Σπήλαιο Κιλκίς, στις μονές Αγίου Ραφαήλ Γρίβας και Οσίου Νικόδημου Πενταλόφου για την περαιτέρω ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού κ.ά.

3.1.4 Οριζόντιες πολιτικές

Ενίσχυση της Απασχόλησης

Δεδομένων των ειδικών χαρακτηριστικών της αγοράς εργασίας και των συμφωνηθέντων αρχών για τη διαδικασία της Στρατηγικής της Λισσαβόνας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ελλάδα λαμβάνει σειρά μέτρων που στοχεύουν στην κατά το δυνατόν ταχύτερη πορεία σύγκλισης των δεικτών απασχόλησης με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης στοχεύουν στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας εργασίας και στην ενίσχυση της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής. Λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις της Ε.Ε. του 2004, για την «αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα όσον αφορά την πλήρη εφαρμογή του πακέτου μεταρρυθμίσεων για την αγορά εργασίας», έχουν γίνει σημαντικά βήματα.

Συγκεκριμένα, η δημιουργία ικανοποιητικού αριθμού θέσεων απασχόλησης και μάλιστα η ενίσχυση της ποιότητας της εργασίας αποτελεί υψηλή προτεραιότητα. Τα επενδυτικά και φορολογικά μέτρα που λαμβάνονται, σε συνδυασμό με το νέο νόμο που ρυθμίζει θέματα εργασιακά, αποσκοπούν στη δημιουργία κινήτρων επένδυσης που θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης στο σύνολο της χώρας και ειδικά στην περιφέρεια. Τα διαρθρωτικά μέτρα που λαμβάνονται, τόσο στην οικονομία, όσο και στην αγορά εργασίας, έχουν τον ίδιο στόχο. Στα διαρθρωτικά μέτρα που λαμβάνονται στην αγορά εργασίας, ειδική βαρύτητα έχει δοθεί στην προώθηση της μερικής απασχόλησης και άλλων ευέλικτων μορφών απασχόλησης. Αναμένεται ότι η ενίσχυση της ευελιξίας – η οποία προωθείται με παράλληλη διατήρηση της ασφάλειας της απασχόλησης – θα οδηγήσει στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στην ενεργοποίηση μέρους του πληθυσμού το οποίο επιθυμεί να εργαστεί με τέτοιες συμβάσεις.

Ανάπτυξη Επιχειρηματικότητας

Από τη γενική παρατήρηση των τάσεων εξέλιξης της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα παρατηρείται αυξημένη ροπή προς την επιχειρηματικότητα, με τους αυτοαπασχολούμενους ως ποσοστό των εργαζομένων, να αποτελούν στην Ελλάδα πολύ υψηλό ποσοστό μεταξύ των χωρών μελών ΕΕ. Στο σύνολο των αυτοαπασχολούμενων, οι γυναίκες αποτελούν σχετικά χαμηλό ποσοστό και η θέση της Ελλάδας βρίσκεται χαμηλά στις σχετικές κατατάξεις. Ο δείκτης συνολικής επιχειρηματικότητας εμφανίζει την Ελλάδα να τοποθετείται σε επίπεδο ελαφρά ανώτερο του μέσου όρου της ΕΕ (ποσοστό 5.8% έναντι 5.5%). Ωστόσο, η Ελλάδα φαίνεται να μειονεκτεί στην ποιοτική διάσταση της επιχειρηματικότητας, όπου οι αδυναμίες εντοπίζονται κυρίως στα ακόλουθα: χαμηλός αριθμός επιχειρήσεων ευκαιρίας, μεγάλος αριθμός ύπαρξης επιχειρήσεων που απευθύνονται (μέσω υπηρεσιών και προϊόντων) σε καταναλωτές, χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και χαμηλές προοπτικές δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Καινοτομική επιχειρηματικότητα

Η Ελλάδα μειονεκτεί επίσης σε σχέση με το Δείκτη Εταιρικής Επιχειρηματικότητας, που αντικατοπτρίζει το βαθμό καινοτομικότητας των υφιστάμενων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στις ΜΜΕ, δηλαδή το βαθμό, στον οποίο οι υφιστάμενες, παλαιότερες επιχειρήσεις προωθούν καινοτομίες κατατασσόμενη στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των ΕΕ 25. Πράγματι, παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, υπάρχει σοβαρή υστέρηση στη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και στην υιοθέτηση Τεχνολογίας Πληροφορικής Επικοινωνιών από τις επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα η αυξανόμενη παραγωγικότητα της εργασίας να μη συμβάλλει επαρκώς σε άνοδο του ΑΕΠ. Ενώ

δε η χώρα διακρίνεται για τις αξιόλογες επιδόσεις των Ελλήνων ερευνητών στα διεθνή ανταγωνιστικά προγράμματα, εν τούτοις δεν έχει αναπτύξει ή/και αξιοποιήσει επιχειρηματικά την καινοτομία. Η μη ικανοποιητική κινητοποίηση των επιχειρήσεων αποτελεί το ασθενέστερο σημείο του συστήματος καινοτομίας – έρευνας και τεχνολογίας και αντανακλά γενικότερες διαρθρωτικές αδυναμίες της παραγωγικής βάσης π.χ. μικρές επιχειρήσεις, παραδοσιακοί κλάδοι, πολύ μικρό δυναμικό σε τομείς που παράγουν τεχνολογική καινοτομία, μεταφορά έτοιμης και ώριμης τεχνολογίας και όχι ανάπτυξη της ενδοεπιχειρησιακά (in house), προσωπικό επιχειρήσεων χωρίς υψηλό επιστημονικό επίπεδο, αποφυγή κινδύνων.

Ανθρώπινοι πόροι και καινοτομική επιχειρηματικότητα

Σημαντικότερο εμφανίζεται το πρόβλημα σε ό,τι αφορά τη σύνδεση ανθρώπινων πόρων - καινοτομίας - επιχειρηματικότητας: Τόσο η στόχευση και το γνωστικό περιεχόμενο του βασικού εκπαιδευτικού συστήματος, ακόμα και στα ανώτερα επίπεδα, όσο και το τρέχον θεσμικό πλαίσιο και τα μέσα εφαρμογής των συστημάτων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης δεν μπορούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά στη σύζευξη της ζήτησης και της προσφοράς στην αγορά εργασίας, μέσω της προσαρμογής των προσόντων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων, πολλώ δε μάλλον σε απαιτήσεις που σχετίζονται με πιο προχωρημένα ζητήματα, όπως η ανάπτυξη τεχνολογιών αιχμής, η διαχείριση της έρευνας και της καινοτομίας κλπ.

Ακόμα και εκεί όπου το σύστημα λειτουργεί ορθά, η διοικητική αποσύνδεση και έλλειψη θεσμοθετημένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών των αρμόδιων για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση και των αρμόδιων για την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, έχει σαν αποτέλεσμα οι ενέργειες του ενός τομέα να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται ξεχωριστά από, και με ελλιπή αναφορά σε, αυτές του άλλου τομέα, με αναπόφευκτη συνέπεια τη δραστική μείωση της αποτελεσματικότητας και των δύο.

Για την επίτευξη του κεντρικού στρατηγικού στόχου του ΕΣΠΑ η στρατηγική εστιάζει **στην προώθηση της καινοτομίας, της έρευνας και της επιχειρηματικότητας καθώς και στη διασύνδεσή τους**. Η υποστήριξη της οικονομίας της γνώσης θα αναζητηθεί στη διαρκή βελτίωση της παραγωγής γνώσης από το σύνολο του παραγωγικού ιστού της χώρας.

Δεδομένης και της σχετικής υστέρησης της χώρας στον τομέα αυτό, η στρατηγική θα εστιάσει στην κάλυψη του ελλείμματος στην έρευνα, καινοτομία και τεχνολογία, με έμφαση στη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και στον προσανατολισμό στην αριστεία και στην Κοινωνία της Γνώσης.

Μέσω της στρατηγικής θα προωθηθεί η επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων και η υποστήριξη των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν πρόβλημα επέκτασης καθώς και η διεύρυνση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις (clusters) ή κατηγορίες επιχειρήσεων που εμφανίζουν θετικές προοπτικές και παρουσιάζουν σημαντικές δυνατότητες. Έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη των τομέων όπου κατά κύριο λόγο η καινοτομία μετατρέπεται κατά την παραγωγή σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Μία από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής του **ΕΣΠΑ** αφορά την επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας η οποία έχει 2 γενικούς στόχους:

Γενικός στόχος 1: **Η αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων**. Ο γενικός στόχος εστιάζει στη στοχευμένη προσέλκυση επενδυτών και θα επιτευχθεί μέσω της υποστήριξης παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην αύξηση των εξαγωγών και στη μείωση της εισαγωγικής διείσδυσης, της διασύνδεσης με διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής, της εγκατάστασης μόνιμων συνεργασιών ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων. Επιπλέον ο στόχος θα προωθηθεί μέσω της αναβάθμισης των επιχειρήσεων προς δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, των επενδύσεων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας με αυξημένες απαιτήσεις σε επιστημονικό δυναμικό, του προσανατολισμού στις διεθνείς αγορές καθώς και της

δημιουργίας δυνατοτήτων αυτόνομης δραστηριοποίησης των Περιφερειών για την προσέλκυση ξένων επενδυτών.

Γενικός στόχος 2: **Η ανάπτυξη βιώσιμης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.** Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω: στην τόνωση της προδιάθεσης για επιχειρηματικότητα, στη μετατόπιση από την επιχειρηματικότητα ανάγκης στην εταιρική επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων, στη στήριξη της καινοτομικής επιχειρηματικότητας σε τομείς με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και στην προώθηση της επιχειρηματικής διάστασης στην προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος.

Τέλος, κεντρικός **στόχος του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα – Επιχειρηματικότητα 2007-2013** στα πλαίσια των κατευθύνσεων του ΕΣΠΑ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομικότητας.

Προστασία του Περιβάλλοντος

Σύμφωνα με τον 16^ο γενικό στόχο του ΕΣΠΑ η «αιφορική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος» εστιάζει στη δημιουργία ενός συνεκτικού, οργανωμένου και λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών. Αυτό θα επιτευχθεί με την προστασία της βιοποικιλότητας, τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνεύοντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος, τη διατήρηση και ανάδειξη φυσικών τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας, τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό στις προστατευόμενες περιοχές και την ενσωμάτωση της συμμετοχικής διαδικασίας στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Προώθηση Ίσων Ευκαιριών

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 τα Κ-Μ και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων. Επίσης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποτρέψουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά τα διάφορα στάδια υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων και ειδικότερα της πρόσβασης σε αυτά. Ειδικότερα, η δυνατότητα πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρίες αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται κατά τον καθορισμό επιχειρήσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης. Στο ΕΣΠΑ σημειώνουμε δύο σημαντικούς γενικούς στόχους:

- τον 10^ο γενικό στόχο για την Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης (Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και η πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού) ο οποίος εξειδικεύεται περαιτέρω **στην πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και στην ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων,**
- τον 12^ο γενικό στόχο για την ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση - κοινωνική συνοχή), ο οποίος εξειδικεύεται περαιτέρω στη λήψη **εξειδικευμένων - στοχευμένων μέτρων αρωγής των γυναικών** («θετικές δράσεις») και στην αποτελεσματικότερη προσαρμογή της διάστασης του φύλου στις τομεακές και περιφερειακές πολιτικές όλων των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ.

Στις μέρες μας γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι τα θέματα ισότητας και ειδικότερα της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών έχουν αναδειχθεί σε θέματα εθνικής προτεραιότητας, με σημαντική διεθνή και ευρωπαϊκή διάσταση. Η ισότητα των φύλων πέρα από ανθρωπινό δικαίωμα και ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης, εμφανίζει πολιτικό, οικονομικό και αναπτυξιακό ενδιαφέρον και καθιστά την προώθησή της κατ' εξοχήν εργαλείο οικονομικής ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής συνοχής. Τα τελευταία χρόνια η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών βρίσκεται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής ατζέντας, ενώ από το 1997 αποτελεί και βασική συνιστώσα της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση.

3.1.5 Η Ελλάδα 10 χρόνια μπροστά με νέο μοντέλο ανάπτυξης

Η Ελλάδα μπορεί να κερδίσει υπερδιπλάσιους ρυθμούς ανάπτυξης και εκατοντάδες χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας αν αποφασίσει σοβαρά να ποντάρει σε ένα νέο οικονομικό μοντέλο που θα στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στην αγροτική παραγωγή και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Αυτό αναφέρει μελέτη που εκπόνησε η McKinsey για λογαριασμό του ΣΕΒ και την οποία ο πρόεδρος του τελευταίου, Δημήτρης Δασκαλόπουλος παρουσιάζει το απόγευμα της Δευτέρας 5 Σεπτεμβρίου 2011 σε συνέντευξη Τύπου.

Η μελέτη φέρει τον τίτλο «Η Ελλάδα 10 χρόνια μπροστά: Προσδιορίζοντας το νέο μοντέλο ανάπτυξης» και ουσιαστικά προτείνει ένα πλάνο ανασύνταξης της ελληνικής οικονομίας το οποίο, σύμφωνα με τους συντάκτες της, μπορεί να εξασφαλίσει 500.000 θέσεις εργασίας και πρόσθετο πλούτο 50 δισ. ευρώ μέσα στην επόμενη δεκαετία.

Επικεντρώνεται σε πέντε βασικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας: την αγροτική παραγωγή, την ενέργεια, τη μεταποίηση, τον τουρισμό και το λιανικό και χονδρικό εμπόριο, ενώ ξεχωριστές αναφορές υπάρχουν και σε οκτώ ακόμα υποκλάδους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι ιχθυοκαλλιέργειες, τα γενόσημα φάρμακα και ο ιατρικός τουρισμός.

Η μελέτη δεν εξαντλείται στη θεωρητικολογία αλλά προχωράει και σε συγκεκριμένες προτάσεις. Συγκεκριμένα, προτείνονται 20 μεταρρυθμίσεις, μεταξύ των οποίων η ίδρυση επενδυτικού fund, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος μέσω και της δημιουργίας ξεχωριστού τμήματος στο ΣτΕ για τις επενδύσεις fast track.

Η McKinsey τονίζει ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην εξωστρέφεια και, μάλιστα, σε «διπλό ταμπλό»: τόσο για τις εξαγωγές όσο και για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων.

Παράλληλα, η εταιρεία υπογραμμίζει τη σημασία της αύξησης της παραγωγικότητας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ενώ κάνει ειδική μνεία στην ανάγκη άρσης των στρεβλώσεων της ελληνικής αγοράς, της απελευθέρωσης των αγορών, της υλοποίησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ακόμα και την κατάργηση υπηρεσιών οι οποίες δεν χρειάζονται.

Σύμφωνα με την McKinsey, εάν το μοντέλο αυτό υλοποιηθεί μπορεί να επιτευχθεί σε βάθος 10ετίας αύξηση 30% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, 20% της παραγωγικότητας, μείωση της ιδιωτικής και της δημόσιας κατανάλωσης επί ποσοστού του ΑΕΠ, αύξηση των επενδύσεων και μείωση του ελλείμματος.

Τι προτείνεται

-Άμεση εφαρμογή συστηματικής και καθολικής προσπάθειας που να καλύπτει το σύνολο της οικονομίας και να αποβλέπει σε μεταρρυθμίσεις, μείωση του όγκου και του παρεμβατισμού του κράτους, απελευθέρωση της οικονομίας, ενίσχυση των επενδύσεων, της ανάπτυξης και ιδιαίτερα της εξωστρέφειας.

-Ο επιχειρηματικός κόσμος να επιδιώξει τη δημιουργία μεγάλων μονάδων μέσω εξαγορών και συγχωνεύσεων και να υιοθετήσει πιο αποδοτικές μεθόδους παραγωγής. Επίσης, να

δραστηριοποιηθεί πιο ενεργά στην προώθηση των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στις αγορές του εξωτερικού.

-Να αρθούν τα εμπόδια στην ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη που "κρύβονται" σε ένα περίπλοκο πλέγμα νόμων και λειτουργικών αδυναμιών του ελληνικού κράτους. Για παράδειγμα, επισημαίνεται στη μελέτη, οι επενδύσεις αποθαρρύνονται από τους υπερβολικούς ελέγχους, τη συσσώρευση υποθέσεων στα δικαστήρια, την περίπλοκη φορολογία και τις στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό που δημιουργεί η μεγάλη παραοικονομία.

Η εταιρεία υπογραμμίζει ακόμη την αλληλεξάρτηση μεταξύ των πέντε μεγάλων κλάδων της οικονομίας, με την έννοια ότι η ανάπτυξη του ενός έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στον άλλο. Για παράδειγμα, από τα 18 δισ. ευρώ που εκτιμάται ότι μπορεί να "κερδίσει" ο τουρισμός την επόμενη δεκαετία, τα 3 δισ. αποτελούν αύξηση των παραγγελιών προς τη μικρή και βαριά βιομηχανία. Στην μελέτη τονίζεται:

- Η σημασία να υπάρξει στρατηγική στροφή του τουρισμού προς μεγαλύτερες και ανεκμετάλλευτες μέχρι σήμερα αγορές και η ενθάρρυνση των επενδύσεων σε μεγάλες Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟ.Τ.Α.).

- Η ανάγκη η αγροτική παραγωγή και ειδικά η μεταποίηση τροφίμων να προσανατολιστεί προς τις αγορές του εξωτερικού, όπου συγκεκριμένα προϊόντα υψηλής ποιότητας, όπως το ελαιόλαδο, επιλεγμένα φρούτα και λαχανικά και διάφορα γαλακτοκομικά προϊόντα έχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας με διεθνή ανταγωνιστικότητα.

- Στον τομέα της ενέργειας υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για πιο αποδοτική ενεργειακή χρήση των υπαρχόντων και νέων εμπορικών ακινήτων και κατοικιών, όπως σημειώνεται. Αυτό θα είχε ευνοϊκά παράπλευρα αποτελέσματα στις κατασκευές, στην ανάπτυξη της αγοράς ακίνητης περιουσίας και στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, ενώ θα δημιουργούσε περιθώρια για εξαγωγές και θα προσέλκυε άμεσες ξένες επενδύσεις.

Οι αναδυόμενοι κλάδοι

Όπως σημειώνεται σε πολλά υποσχόμενους αναδυόμενους κλάδους, όπως η ιχθυοκαλλιέργεια και τα γενόσημα φάρμακα, θα μπορούσε να προχωρήσει η σταδιακή απελευθέρωση των αγορών με στόχο την ανάπτυξη, ιδιαίτερα σε τομείς όπου υπάρχει είτε η τεχνογνωσία είτε η δυνατότητα να δημιουργηθούν μεγαλύτερες παραγωγικές μονάδες.

Σύμφωνα με την έρευνα οι οκτώ τομείς που μπορούν να αναπτυχθούν πέρα από τα γενόσημα και την ιχθυοκαλλιέργεια είναι ο ιατρικός τουρισμός, η φροντίδα της τρίτης ηλικίας, η δημιουργία περιφερειακών διαμετακομιστικών κόμβων, η διαχείριση αποβλήτων, οι εξειδικευμένες κατηγορίες τροφίμων και η δημιουργία στοχευμένων προγραμμάτων κλασικών σπουδών.

Στη μελέτη υπογραμμίζεται πως η Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα παραγωγής και χαμηλής συμμετοχής του εργατικού δυναμικού καθώς δύο στους τρεις Έλληνες επιλέγουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας. Προκειμένου να καλυφθεί αυτό το κενό, όσοι έχουν εργασία, δουλεύουν περισσότερες ώρες από τον μέσο όρο της ΕΕ ή και των χωρών του ΟΟΣΑ και στο πλαίσιο αυτό η McKinsey προτείνει τη χορήγηση ελκυστικών επιλογών μερικής απασχόλησης και κίνητρα ώστε μητέρες και νέοι σε ηλικία εργαζόμενοι να μετέχουν στην παραγωγική διαδικασία.

Σημειώνει δε ότι ο δημόσιος τομέα στη χώρα μας δεν είναι ακριβότερος από το δημόσιο τομέα άλλων χωρών αλλά είναι περισσότερο γραφειοκρατικός και αντιπαραγωγικός και ως λύση προκρίνει τη μείωσή του και την αναμόρφωσή του σε περισσότερο λειτουργικό.

Επισημαίνεται ότι τα "πραγματικά διαρθρωτικά ελλείμματα" της χώρας είναι οι χαμηλές αποδόσεις και η χαμηλή παραγωγή σε σχέση με τη συνεισφορά των εργαζομένων, ενώ τονίζεται

ότι κατά την περίοδο συλλογής των στοιχείων που διήρκησε δύο χρόνια κανένα υπουργείο δεν είχε να επιδείξει αναπτυξιακό σχέδιο σε ορίζοντα τριετίας ή πενταετίας.

3.1.6 Η ευρωπαϊκή στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η "Ευρώπη 2020" είναι η αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ για την ερχόμενη δεκαετία. Σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο, θέλουμε η ΕΕ να γίνει μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία. Αυτές οι τρεις αλληλοσυμπληρούμενες προτεραιότητες θα βοηθήσουν την ΕΕ και τα κράτη μέλη να επιτύχουν υψηλά επίπεδα απασχόλησης, παραγωγικότητας και κοινωνικής συνοχής.

Πιο συγκεκριμένα, η Ένωση έθεσε πέντε φιλόδοξους στόχους – για την απασχόληση, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την κοινωνική ένταξη και το κλίμα/την ενέργεια – προς επίτευξη μέχρι το 2020. Κάθε κράτος μέλος έχει υιοθετήσει τους δικούς του εθνικούς στόχους σε κάθε έναν από αυτούς τους τομείς. Συγκεκριμένες δράσεις τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο στηρίζουν τη στρατηγική αυτή.

Για την αξιολόγηση της προόδου υλοποίησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», συμφωνήθηκαν 5 πρωταρχικοί στόχοι για όλη την ΕΕ.

Αυτοί οι στόχοι σε επίπεδο ΕΕ μετατρέπονται στη συνέχεια σε εθνικούς στόχους για κάθε κράτος μέλος, αντικατοπτρίζοντας τις διαφορετικές καταστάσεις και συνθήκες κάθε χώρας.

Οι πέντε στόχοι σε επίπεδο ΕΕ για το 2020

1. Απασχόληση

- απασχόληση του 75% της ηλικιακής κατηγορίας 20-64 ετών.

2. Ε&Α / Καινοτομία

- επένδυση του 3% του ΑΕΠ (δημόσιου και ιδιωτικού) της ΕΕ σε Ε&Α και καινοτομία.

3. Κλιματική αλλαγή / Ενέργεια

- μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% (ή και 30%, εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν) σε σχέση με το 1990,
- εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές,
- αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης.

4. Εκπαίδευση

- μείωση κάτω από 10% του ποσοστού εγκατάλειψης του σχολείου,
- ολοκλήρωση τριτοβάθμιων σπουδών τουλάχιστον για το 40% της ηλικιακής κατηγορίας 30-34 ετών.

5. Φτώχεια / Κοινωνικός αποκλεισμός

- μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Χαρακτηριστικά των στόχων

- Απεικονίζουν γενικά την πρόοδο που θα πρέπει να σημειώσει η ΕΕ σε κύριους τομείς μέχρι το 2020.
- Μετατρέπονται σε εθνικούς στόχους έτσι ώστε κάθε κράτος μέλος να μπορεί να ελέγχει τη δική του πρόοδο.
- Δεν προϋποθέτουν καταμερισμό των υποχρεώσεων – καθώς είναι κοινοί στόχοι που υλοποιούνται με συνδυασμό εθνικής δράσης και δράσης σε επίπεδο ΕΕ.

- Είναι αλληλένδετοι και αλληλοενισχυόμενοι, δεδομένου ότι:
 - οι βελτιώσεις στην εκπαίδευση συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της φτώχειας
 - η προώθηση της E&A / Καινοτομίας στην οικονομία, συνδυαζόμενη με αποτελεσματικότερο δυναμικό, αυξάνει την ανταγωνιστικότητα και δημιουργεί θέσεις εργασίας
 - η επένδυση σε καθαρότερες τεχνολογίες καταπολεμά την κλιματική αλλαγή και ταυτόχρονα δημιουργεί νέες ευκαιρίες επιχειρηματικότητας και απασχόλησης.

Έξυπνη ανάπτυξη

Έξυπνη ανάπτυξη σημαίνει βελτίωση των επιδόσεων της ΕΕ στους παρακάτω τομείς:

- **εκπαίδευση** (ενθάρρυνση των ατόμων για μάθηση, σπουδές και βελτίωση των δεξιοτήτων τους)
- **έρευνα/καινοτομία** (δημιουργία νέων προϊόντων/υπηρεσιών που ευνοούν την ανάπτυξη και την απασχόληση και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων)
- **ψηφιακή κοινωνία** (αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών)

Οι στόχοι της ΕΕ για την έξυπνη ανάπτυξη:

1. Οι συνδυασμένες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις να φθάσουν στο 3% του ΑΕΠ της ΕΕ και να βελτιωθούν οι συνθήκες για την E&A και την καινοτομία
2. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών και των ανδρών ηλικίας 20-64 ετών να φθάσει το 75% έως το 2020— πράγμα που θα επιτευχθεί με την ένταξη περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας, κυρίως γυναικών, νέων, εργαζόμενων μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς και νόμιμων μεταναστών
3. Να βελτιωθεί το επίπεδο εκπαίδευσης, ειδικότερα:
 - να μειωθεί το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε ποσοστό κατώτερο του 10%
 - να αυξηθεί σε τουλάχιστον 40% το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση (ή ισοδύναμη)

Γιατί χρειάζεται η Ευρώπη την έξυπνη ανάπτυξη;

Ο χαμηλότερος ρυθμός ανάπτυξης της Ευρώπης σε σχέση με τους βασικούς ανταγωνιστές της οφείλεται κυρίως στο χάσμα παραγωγικότητας που προκλήθηκε εν μέρει από:

- τα χαμηλότερα επίπεδα επενδύσεων σε E&A και καινοτομία
- την ανεπαρκή χρήση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών
- τη δυσκολία πρόσβασης ορισμένων τμημάτων της κοινωνίας στην καινοτομία

Για παράδειγμα:

- Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν σήμερα μόλις το ένα τέταρτο της παγκόσμιας αγοράς τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, αξίας 2 τρισεκατομμυρίων ευρώ.
- Ο χαμηλός ρυθμός υλοποίησης του Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας επηρεάζει την ικανότητα της Ευρώπης να καινοτομεί, να διαδίδει τη γνώση και να διανέμει αγαθά και υπηρεσίες, ενώ αφήνει τις αγροτικές περιοχές στην απομόνωση.

Εκπαίδευση/κατάρτιση

- Περίπου το 25% των μαθητών έχουν δυσκολίες στην ανάγνωση
- Πάρα πολλοί νέοι εγκαταλείπουν τις σπουδές τους χωρίς να αποκτήσουν καμία δεξιότητα
- Ο αριθμός των ατόμων που αποκτά ένα μεσαίο επίπεδο δεξιοτήτων είναι μεγαλύτερος, αλλά οι δεξιότητες αυτές συχνά δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Λιγότεροι από το ένα τρίτο των Ευρωπαίων ηλικίας 25-34 ετών έχουν πτυχίο πανεπιστημίου (40% στις ΗΠΑ και πάνω από το 50% στην Ιαπωνία)
- Τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια βρίσκονται χαμηλά στην παγκόσμια κατάταξη των πανεπιστημίων – μόνο 2 περιλαμβάνονται στον κατάλογο των 20 καλύτερων πανεπιστημίων στον κόσμο (βλέπε Shanghai index (ARWU) [\[en\]](#))

Γήρανση του πληθυσμού

- Καθώς οι Ευρωπαίοι ζουν περισσότερο και αποκτούν λιγότερα παιδιά, ένας μικρότερος αριθμός εργαζομένων καλείται να συντηρήσει έναν μεγαλύτερο αριθμό συνταξιούχων, και να χρηματοδοτήσει γενικότερα το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.
- Σήμερα ο αριθμός των ατόμων ηλικίας άνω των 60 ετών αυξάνεται με διπλάσιο ρυθμό απ' ό,τι πριν από το 2007 – κατά περίπου δύο εκατομμύρια κάθε χρόνο σε σύγκριση με ένα εκατομμύριο προηγουμένως.
- Μια οικονομία βασισμένη στη γνώση προσφέρει περισσότερες δυνατότητες στους πολίτες να συνεχίσουν να εργάζονται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, μειώνοντας έτσι την επιβάρυνση του ενεργού πληθυσμού.

Βιώσιμη ανάπτυξη – προώθηση μιας πιο πράσινης, ανταγωνιστικής και αποτελεσματικής στη χρήση των πόρων

Βιώσιμη ανάπτυξη σημαίνει:

- οικοδόμηση μιας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα που κάνει αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση των πόρων της
- προστασία του περιβάλλοντος, μείωση των εκπομπών και αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας
- αξιοποίηση της πρωτοπορίας της Ευρώπης στην ανάπτυξη νέων πράσινων τεχνολογιών και μεθόδων παραγωγής
- εγκατάσταση αποδοτικών και έξυπνων δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας
- εκμετάλλευση των δικτύων σε επίπεδο ΕΕ για να ενισχυθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων (ιδίως των μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων)
- βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως για τις ΜΜΕ
- παροχή βοήθειας στους καταναλωτές για να κάνουν σωστές επιλογές.

Οι στόχοι της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη

1. Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2020. Η ΕΕ είναι έτοιμη να προχωρήσει σε περαιτέρω μείωση κατά 30% με την προϋπόθεση ότι και οι άλλες αναπτυγμένες χώρες θα αναλάβουν ανάλογες δεσμεύσεις και ότι οι αναπτυσσόμενες θα συμβάλουν ανάλογα με τις ικανότητές τους, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης παγκόσμιας συμφωνίας.

2. Αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική κατανάλωση ενέργειας στο 20%
3. Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20%

Οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς

Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς σημαίνει:

- αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Ευρώπη – περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους και τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας
- βοήθεια στα άτομα όλων των ηλικιών να προετοιμαστούν και να μπορέσουν να διαχειριστούν τις αλλαγές, μέσω επενδύσεων σε δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση
- εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας
- διασφάλιση ότι ολόκληρη η ΕΕ θα αποκομίσει τα οφέλη της ανάπτυξης

Οι στόχοι της ΕΕ για ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς

1. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών και των ανδρών ηλικίας 20-64 ετών να φθάσει στο 75% έως το 2020– ιδίως με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας των γυναικών, των νέων, των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και χαμηλής ειδίκευσης, καθώς και των νόμιμων μεταναστών.
2. Να βελτιωθεί το επίπεδο εκπαίδευσης, ειδικότερα:
 - να μειωθεί το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε ποσοστό κατώτερο του 10%
 - να αυξηθεί σε τουλάχιστον 40% το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια ή ισοδύναμη εκπαίδευση
3. Να μειωθεί κατά τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ο αριθμός των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή απειλούνται με φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

Γιατί χρειάζεται η Ευρώπη μια ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς;

Απασχόληση

- Το εργατικό δυναμικό της Ευρώπης συρρικνώνεται ως αποτέλεσμα των δημογραφικών αλλαγών –λιγότεροι εργαζόμενοι συντηρούν έναν ολοένα μεγαλύτερο αριθμό ανενεργών ατόμων.
- Η ΕΕ πρέπει να αυξήσει το συνολικό ποσοστό απασχόλησης: το ποσοστό απασχόλησης είναι ιδιαίτερα χαμηλό για τις γυναίκες (63% έναντι 76% για τους άνδρες ηλικίας 20-64) και για τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας, 55-64 ετών (46% έναντι 62% στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία).
- Οι Ευρωπαίοι εργάζονται λίγες ώρες – κατά 10% λιγότερες σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.
- Η οικονομική κρίση προκάλεσε υψηλή ανεργία ανάμεσα στους νέους – πάνω από 21% – και έκανε δυσκολότερη την εύρεση εργασίας για τους ανέργους.

Δεξιότητες

- Στην ΕΕ περίπου 80 εκατομμύρια άτομα έχουν ελάχιστες ή βασικές δεξιότητες και επωφελούνται λιγότερο από τις δυνατότητες της διά βίου μάθησης σε σχέση με τα πιο μορφωμένα άτομα.
- Έως το 2020, 16 εκατ. περισσότερες θέσεις εργασίας θα απαιτούν υψηλά προσόντα, ενώ οι θέσεις εργασίας που απαιτούν ειδικευση χαμηλού επιπέδου θα μειωθούν κατά 12 εκατομμύρια.
- Η απόκτηση και τελειοποίηση νέων δεξιοτήτων είναι όλο και πιο σημαντικές.
- Καταπολέμηση της φτώχειας
- Ακόμη και πριν από την κρίση, 80 εκατ. άτομα αντιμετώπιζαν την απειλή της φτώχειας, μεταξύ των οποίων και 19 εκατ. παιδιά.
- Το 8% των εργαζομένων ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

3.1.7 Το προγραμματικό πλαίσιο για την περίοδο «2014 – 2020»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της νέας Πολιτικής Συνοχής, θα διαθέσει μέσω των διαρθρωτικών ταμείων περί τα 376 δις ευρώ τα έτη 2014 – 2020. Σε επίπεδο χώρας, η κατανομή των πόρων για τη νέα περίοδο αναμένεται (σε πλήρη αντίφαση με την τρέχουσα επιτακτική ανάγκη στήριξης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης), να είναι σημαντικά μικρότερη, σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, γεγονός το οποίο πρακτικά οφείλεται στον τρόπο που έχει υιοθετήσει και αποφασίσει η ΕΕ να ακολουθεί, σχετικά με τον υπολογισμό των κατανομών.

Συγκεκριμένα, για τον υπολογισμό αυτό, λαμβάνονται υπόψη δεδομένα ΑΕΠ και απασχόλησης για την περίοδο 2007 – 2008, χρονική περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα δεν είχε πρακτικά εισέλθει στα έτη της κρίσης χρέους και το επίπεδο ανάπτυξης, εν πολλοίς, παρουσίαζε πολλά συμπτώματα πλασματικότητας, όπως αποδείχτηκε από την καταβάρθρωση των εισοδημάτων τα επόμενα έτη 2009, 2010, 2011, κατά τα οποία το ΑΕΠ παρουσίασε δραστηκή μείωση.

Το θέμα αυτό, δηλαδή ο τρόπος μέτρησης του επιπέδου ανάπτυξης (που συνεπάγεται μικρότερη κατανομή σε πόρους), είναι υπό διαπραγμάτευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αποτελεί προτεραιότητα της ελληνικής κυβέρνησης. Σε κάθε περίπτωση όμως, εάν δεν υιοθετηθεί κάποια έκτακτη πολιτική πρόσθετης στήριξης της ΕΕ συνολικά για τις χώρες που δοκιμάζονται από την κρίση χρέους, η Ελλάδα αλλά και όσοι εταίροι – δικαιούχοι προσβλέπουν στην αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων, θα πρέπει να προετοιμαστούν και να σχεδιάσουν ώριμες και «εμπροσθοβαρείς» πολιτικές με στόχο την αξιοποίηση των μειωμένων αυτών πόρων.

Στα συγκεκριμένα χρηματοδοτικά εργαλεία, που προβλέπει το σχέδιο του Γενικού Κανονισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων της περιόδου 2014 – 2020, αναδεικνύεται η **διττή πρόκληση** για τους Δήμους της χώρας. Από τη μία πλευρά ευνοούν την **αποκέντρωση της διαχείρισης των κοινοτικών πόρων σε υπό-περιφερειακό επίπεδο**, επιλύοντας σε πολλές περιπτώσεις καθυστερήσεις και στρεβλώσεις του συστήματος διαχείρισης (που κοστίζει σε ποιότητα και χρόνο απορρόφησης πόρων) αλλά και από την άλλη παρέχεται πλέον η δυνατότητα άσκησης **ουσιαστικότερης και αποτελεσματικότερης τοπικής αναπτυξιακής πολιτικής**, μέσα από τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό προγραμματισμό τοπικών πολιτικών.

Αποτελεί αδήριτη απαίτηση πλέον, στον αναπτυξιακό σχεδιασμό, η ανάλυση σε βάθος των αδυναμιών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο ευρωπαϊκός χώρος, σε τοπικό επίπεδο.

Οι τοπικές αυτοδιοικήσεις και ο Δήμος Κιλκίς θα πρέπει να θέσουν τις βάσεις για την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχονται από το διαφοροποιημένο θεσμικό πλαίσιο της

κατανομής των πόρων και την ανάληψη ουσιαστικής δράσης στο σχεδιασμό, προγραμματισμό αλλά και την απευθείας διαχείριση και διάθεση πόρων στις τοπικές τους κοινωνίες.

Ο Δήμος πλέον μπορεί να αξιοποιήσει καινοτομίες των ενιαίων κανόνων του Κανονισμού των διαρθρωτικών ταμείων και, σε συνάρτηση με τοπικές πρωτοβουλίες και πολιτικές ανάπτυξης και να θεσπίσει μια συμπαγή πρόταση χρηματοδότησης με θεματικά ολοκληρωμένο και πολύ-ταμειακό χαρακτήρα. Η λογική πλέον του τοπικού αναπτυξιακού προγραμματισμού κατευθύνεται και ευνοεί τη συμμετοχή σε αυτόν και φορέων της τοπικής κοινωνίας (ΜΚΟ, τοπικές οργανώσεις, κλπ) και οικονομίας (ενώσεις παραγωγικών φορέων, ιδιώτες, κ.α.).

Η αρχή της Εταιρικής Σχέσης στην εφαρμογή των Ταμείων του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου

Η αρχή της εταιρικής σχέσης αναφέρεται στη συνεργασία ανάμεσα στις δημόσιες αρχές των κρατών – μελών (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο), στον ιδιωτικό τομέα και στην κοινωνία των πολιτών. Η συνεργασία αυτή βασίζεται στην ουσιαστική συμμετοχή όλων των εταίρων σε όλο τον κύκλο ζωής του εκάστοτε προγράμματος (διαβούλευση, προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση), διασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες συμμετοχής σε κάθε εταίρο, από όποιον τομέα και αν προέρχεται.

Η εταιρική σχέση στοχεύει στην επίτευξη των στόχων των Κοινοτικών Ταμείων που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου. Αποτελεί βασική αρχή και προϋπόθεση για την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής «Ευρώπη 2020», που στοχεύει σε μία έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία και κοινωνία.

Το κράτος – μέλος καλείται να οργανώσει εταιρική σχέση με:

α) τις αρμόδιες περιφερειακές, τοπικές και άλλες δημόσιες αρχές, β) τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και γ) οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο φορέα που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών (περιβαλλοντικοί εταίροι, ΜΚΟ, φορείς αρμόδιοι για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού). Κάθε κράτος – μέλος, εντοπίζει και ορίζει τους πιο αντιπροσωπευτικούς εταίρους, διασφαλίζοντας την πολυφωνία στην εταιρική σχέση.

A) Η συμμετοχή των αρμόδιων περιφερειακών, τοπικών, αστικών και άλλων δημόσιων αρχών

Οι αρχές της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς αποτελούν τον κοντινότερο στον πολίτη θεσμό, έχουν σημαντικό ρόλο τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην εφαρμογή της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" και στην επίτευξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

B) Η συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων

Ο διάλογος με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους αποτελεί βασικό εργαλείο στην υλοποίηση της εταιρικής σχέσης. Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι αναγνωρισμένες σε εθνικό επίπεδο οργανώσεις κοινωνικών εταίρων συμπεριλαμβάνονται στην εταιρική σχέση, τόσο οι γενικού χαρακτήρα διακλαδικές, όσο και οι τομεακές συνεργασίες, διασφαλίζοντας παράλληλα την ίση εκπροσώπηση εργοδοτών και εργαζομένων.

Στο ίδιο πλαίσιο, θα πρέπει επίσης να κατοχυρώνεται η συμμετοχή και των ενώσεων επιχειρήσεων, ιδίως αυτών που εκπροσωπούν τις ΜΜΕ, τα εμπορικά επιμελητήρια, τα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα.

Και οι δύο αυτές ομάδες εταίρων έχουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, βασικά εργαλεία για την υλοποίηση των στόχων των Ταμείων του Κοινοτικού Στρατηγικού Πλαισίου.

Γ) Η συμμετοχή των φορέων που αντιπροσωπεύουν την κοινωνία των πολιτών και των φορέων που είναι αρμόδιοι για την ισότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων

Στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, θα πρέπει να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) που αντιπροσωπεύουν την κοινωνία των πολιτών, σε τομείς όπως το περιβάλλον, η κοινωνική ένταξη, η ισότητα και η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Επειδή ο αριθμός των ενδιαφερόμενων οργανώσεων ενδέχεται σε πολλές περιπτώσεις να είναι ιδιαίτερα μεγάλος, δυσχεραίνοντας την ομαλή λειτουργία της εταιρικής

σχέσης, προτείνεται η δημιουργία συντονιστικού οργάνου και ο ορισμός ενός κοινού εκπροσώπου της εταιρικής σχέσης που θα συμβάλλει στην προετοιμασία και εφαρμογή των προγραμμάτων. Βεβαίως είναι απαραίτητη η διασφάλιση της μεγαλύτερης αντιπροσωπευτικότητας.

3.1.8 Χρηματοδοτικά εργαλεία της 5^{ης} Προγραμματικής Περιόδου

Η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος του δήμου Κιλκίς διαμορφώθηκε λαμβάνοντας υπόψη τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της ΠΚΜ, τις προτεραιότητες της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», τις διατάξεις του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου (ΚΣΠ), το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ 2014-2020) και την εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη. Παρουσιάζει υψηλό βαθμό συσχέτισης με τους γενικούς και ειδικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και ειδικότερα με τις παρεμβάσεις:

- στο επίπεδο της οικονομίας, τόσο με το στόχο της «Έξυπνης Ανάπτυξης» (smart growth) όσο και με τον στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainable growth).
- στο επίπεδο των υποδομών και περιβάλλοντος, με τον στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainable growth),
- στο επίπεδο του κοινωνικού τομέα, με το στόχο της «Ανάπτυξης χωρίς Αποκλεισμούς» (inclusive growth).

Μια σύντομη περιγραφή των χρηματοδοτικών εργαλείων/προγραμμάτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη των στόχων του Δήμου Κιλκίς, ακολουθεί στη συνέχεια.

A. Νέο ΕΣΠΑ 2014-2020

Αναλυτικά τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ έχουν ως εξής:

1. « Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (2014-2020), προϋπολογισμού 3.646.378.290 ευρώ. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

2. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», προϋπολογισμού 3.550.487.733 συν 783.429.680 ευρώ που εκχωρούνται στις Περιφέρειες. Οι στόχοι του Προγράμματος στον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης βασικών υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς). Στον τομέα του περιβάλλοντος οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον Τομέα του Περιβάλλοντος.

3. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», προϋπολογισμού 1.933.409.509 ευρώ συν 171.517.029 ευρώ που αφορά στην Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων. Περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας.

4. «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα» προϋπολογισμού 377.228.417 ευρώ. Το Πρόγραμμα θα συμβάλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου, η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας υπηρεσίες επικεντρωμένες στον πολίτη και συνεχώς αναβαθμιζόμενες.

5. «Τεχνική Βοήθεια» προϋπολογισμού 317.612.063 ευρώ. Στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής.

6. «Αγροτική Ανάπτυξη», προϋπολογισμού 4.223.960.793 ευρώ. Στοχεύει στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου, στη μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών.

7. «Αλιεία και Θάλασσα» προϋπολογισμού 388.777.914 ευρώ. Αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, στη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και στην προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Τα **13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)**, ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, έχουν συνολικό προϋπολογισμό 5.278.614.122 ευρώ (περιλαμβάνονται οι εκχωρήσεις που αναφέρονται παραπάνω). Οι Περιφέρειες θα διαχειριστούν το 35 % των πόρων του νέου ΕΣΠΑ.

Στα κονδύλια του ΕΣΠΑ προστίθενται:

- οι πόροι του CEF (Συνδέοντας την Ευρώπη) περίπου 580 εκ. €, από το Ταμείο Συνοχής που διαχειρίζονται κεντρικά από την ΕΕ αλλά αποκλειστικά για έργα που θα προτείνει η χώρα,
- οι πόροι για τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (231,6 εκ. €),
- οι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους απόρους (FEAD) που διαχειρίζεται η χώρα περίπου 281 εκ. €.

Έτσι, το συνολικό ποσό της Ενωσιακής Συνδρομής για την περίοδο 2014-2020 διαμορφώνεται σε 20,98 δισ. ευρώ.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα - κατανομή χρηματοδοτήσεων ΕΣΠΑ 2014-2020

Ε.Π.: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ:

ΕΤΠΑ 2.970.871.633 ΕΚΤ και ΠΑΝ 675.506.658

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 3.646.378.290

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 4.557.972.863

Ε.Π.: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:

ΕΤΠΑ: 1.155.178.565 ΤΣ : 3.178.738.848

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 4.333.917.413

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 5.183.665.969

Ε.Π.: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ:

ΕΚΤ και ΠΑΝ 2.104.926.538

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 2.104.926.538

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 2.631.158.172

Ε.Π.: ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ:

ΕΤΠΑ: 176.750.389 **ΕΚΤ και ΠΑΝ :** 200.478.028

Ε.Π.: ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ:

ΕΤΠΑ 352.936.804 **ΕΚΤ και ΠΑΝ** 53.254.664 **ΤΣ:** 69.000.000

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 406.191.469

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 507.739.336

Ε.Π.: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:

ΕΓΤΑΑ: 4.223.960.793

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 4.223.960.793

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 5.279.950.991

Ε.Π.: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ:

ΕΤΠΑ: 171.714.542 **ΕΚΤ και ΠΑΝ :** 77.616.868 **ΤΑ:** 68.280.653

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής: 317.612.063

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 391.994.442

CEF - μεταφορά από ΤΑ:

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 580.038.571

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 682.398.319

Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας:

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 231.634.557

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 272.511.244

Ταμείο Απόρων (ΕΤΠΑ+ΕΚΤ):

Σύνολο Κοινοτικής Συνδρομής : 280.972.531

Εκτίμηση Δημόσιας Δαπάνης: 330.555.919

(Πηγές Στοιχείων: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας)

Β. Πράσινο Ταμείο

Σκοπός του Πράσινου Ταμείου είναι η καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος χρηματοδότησης περιβαλλοντικών παρεμβάσεων, με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος και την αποτελεσματική και διαφανή διαχείριση των πόρων για την αναβάθμιση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Οι ενδεικτικοί άξονες για τις δράσεις χρηματοδότησης του Πράσινου Ταμείου αποτελούν η βιοποικιλότητα, οι δασικές εκτάσεις, η προστασία υδάτων – εδάφους, η αντιμετώπιση σοβαρών περιβαλλοντικών προβλημάτων, η πρόληψη, προστασία και ρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού, η αστική αναζωογόνηση, η ενίσχυση των ΑΠΕ, η εξοικονόμηση ενέργειας κ.α.

Πόροι του Πράσινου Ταμείου είναι:

α) οι Πράσινοι Πόροι (πόροι ΕΤΕΡΠΣ, Ειδικού Φορέα Δασών, πόροι Ταμείου Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου, εισφορές διανομικών ενέργειας, των διαχειριστών δικτύων διανομής και των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης ενέργειας, άλλα τέλη και ειδικά πρόστιμα),

- β) χρηματοδοτήσεις από προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς,
- γ) κέρδη, τόκοι ή άλλα έσοδα που προέρχονται από τη συμμετοχή του Πράσινου Ταμείου σε άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου,
- δ) χορηγίες και δωρεές από φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ε) έσοδα από τη διαχείριση, εκμετάλλευση και αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του,
- στ) επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και χρηματοδοτήσεις από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και κάθε άλλο έσοδο από νόμιμη αιτία.

Γ. Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (LCCD - ΤΑΠΤΟΚ)

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη αποτελεί την ομπρέλα πολιτικής των τριών νέων χρηματοδοτικών εργαλείων που προορίζονται κυρίως για τους δήμους και προβλέπονται στο νέο ΕΣΠΑ. Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) αποτελεί ένα από αυτά και ίσως το σημαντικότερο.

Η ΤΑΠΤΟΚ είναι ένα επιμέρους χρηματοδοτικό εργαλείο προς χρήση σε υπό-περιφερειακό επίπεδο, το οποίο λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη λοιπή αναπτυξιακή υποστήριξη σε τοπικό επίπεδο.

Το πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι δήμοι είναι ότι η πολιτική αυτή, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, καλύπτεται ακόμα από μεγάλη ασάφεια και παράλληλα είναι άκρως ανταγωνιστική.

Στο κείμενο που ακολουθεί γίνεται: α) μία συνοπτική παρουσίαση του προγράμματος, β) μία προσπάθεια να εντοπιστούν τα βασικά προβλήματα του και τέλος γ) διατυπώνονται κάποιες προτάσεις σχετικά με τις πρώτες ενέργειες που μπορούν να κάνουν οι δήμοι προς την κατεύθυνση προετοιμασίας των στρατηγικών τους.

Σε ποιες περιοχές απευθύνεται η ΤΑΠΤΟΚ

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) θα χρηματοδοτήσει τρεις κατηγορίες χωρικών τύπων:

- Υπό-περιφερειακές, ή και διαπεριφερειακές, κατεχοχόν αγροτικές / αλιευτικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- Αστικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- Περιοχές όπου η σύνδεση αστικού κέντρου και περιμετρικού αγροτικού χώρου είναι ιδιαίτερα σημαντική ή προβληματική

Κριτήρια επιλογής περιοχών

Όπως ήδη τονίστηκε και στην εισαγωγή του αφιερώματος, τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία του ΕΣΠΑ είναι άκρως ανταγωνιστικά. Δεν θα ενταχθούν όλοι οι δήμοι ή όσες περιοχές έχουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά και υποβάλλουν πρόταση. Όλες οι προτάσεις θα αξιολογηθούν. Τα βασικά κριτήρια επιλογής μίας περιοχής είναι:

Η εξειδίκευση ανά τύπο περιοχής.

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) δεν έχει τους ίδιους στόχους σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Η σωστή στοχοθέτηση για κάθε μία περιοχή έχει σημαντική σημασία κατά την διατύπωση της πρότασης, αλλά και κατά την αξιολόγηση της.

Στον αγροτικό χώρο και στις περιοχές που στηρίζονται στις αλιευτικές δραστηριότητες, ως προκλήσεις αναδεικνύονται, η παραγωγική ανασυγκρότηση, η βελτίωση του αγροτικού

χώρου για καλύτερη ποιότητα ζωής και η ενίσχυση των τάσεων επιστροφής στην ύπαιθρο, η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με την καταπολέμηση συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, η διαφοροποίηση της αγροτικής και της αλιευτικής οικονομίας σε κατεύθυνση όπως η διασύνδεση με τις υπηρεσίες τουρισμού και πολιτισμού, και η αναβάθμιση του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου.

Ως μέσα προκρίνονται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με καινοτομικές προσεγγίσεις, η στήριξη των συνεργασιών και της δικτύωσης, και η ολοκλήρωση των απαραίτητων βασικών υποδομών και ΤΠΕ για να αυξηθούν η ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια.

Ως Θεματικοί Στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ στον αγροτικό χώρο, ορίζονται κατά σειρά προτεραιότητας, οι ακόλουθοι:

- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας.
- Προώθηση της απασχόλησης & υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση αποδοτικής χρήσης πόρων
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).

και, συνοδευτικά και όχι αποκλειστικά, κατά σειρά προτεραιότητας, οι:

- Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς,
- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων,
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων,
- Επένδυση στην εκπαίδευση, απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση,
- Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Στον αστικό χώρο οι προκλήσεις αφορούν στην άμεση **αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης**, στην **καταπολέμηση των ανισοτήτων**, της αστικής φτώχειας και του αποκλεισμού και στην αντιστροφή της πολύπλευρης **υποβάθμισης των αστικών περιοχών**, μέσα από τη στοχευμένη αποκατάσταση του οικονομικού ιστού, την ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε οικονομία και κοινωνία αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Ως θεματικοί στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ στον αστικό χώρο, ορίζονται οι ακόλουθοι:

- Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας.
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.

και, συνοδευτικά και όχι αποκλειστικά, κατά σειρά προτεραιότητας, οι:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας,
- Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς,
- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων και
- Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση.

Στις περιαστικές περιοχές, ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί η προώθηση της αρχής της «**συμπαγούς πόλης**», ενώ στον ενδιάμεσο χώρο, στη **διεπαφή αστικού χώρου / αγροτικών και περιοχών αλιείας**, συνδυάζονται οι προκλήσεις που αναφέρονται παραπάνω για τις αγροτικές –

αλιευτικές και αστικές περιοχές με έμφαση στην πολύπλευρη στήριξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων.

Από πού θα χρηματοδοτηθούν οι ΤΑΠΤΟΚ

Για την χρηματοδότηση των ΤΑΠΤΟΚ θα επιδιωχθεί η χρήση ενός ή περισσότερων Ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ), ανά χωρική ενότητα εφαρμογής, με χρηματοδοτική βαρύτητα κάθε Ταμείου ανάλογη του περιεχομένου, της περιοχής παρέμβασης και των Θεματικών Στόχων/Προτεραιοτήτων σε κάθε ενιαίο σχέδιο ΤΑΠΤΟΚ. Περαιτέρω εξειδίκευση θα γίνει σε επίπεδο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Στις παρεμβάσεις ΤΑΠΤΟΚ στις αγροτικές περιοχές, προγραμματίζεται κατ' ελάχιστον 5% των πόρων του ΕΓΤΑΑ, με δυνατότητα παρέμβασης και άλλων Ταμείων.

Ποιούς θα χρηματοδοτήσουν οι ΤΑΠΤΟΚ

Η χρηματοδότηση θα γίνει προς ενιαίες **Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης** που θα υποβάλουν ενιαίες **Τοπικές Ομάδες Δράσης**. Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης και των τοπικών ομάδων δράσης θα γίνει στο πλαίσιο **ανταγωνιστικής διαδικασίας**, με κριτήρια που θα αφορούν ενδεικτικά στην καταλληλότητα της τοπικής στρατηγικής, στη συμβολή και στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, και στη διαχειριστική επάρκεια, του φορέα.

Τι ρόλο θα παίξουν οι Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ)

Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), θα αποτελέσουν το βασικό συντελεστή σχεδιασμού της στρατηγικής και υποβολής της σχετικής πρότασης και ακολούθως, ως ο φορέας διαχείρισης και υλοποίησης του ενιαίου σχεδίου ΤΑΠΤΟΚ, οφείλουν να καλύπτουν τις ανάγκες της περιοχής στην οποία θα υλοποιηθεί το σχέδιο, αποτελούμενες από θεσμοθετημένους φορείς της εν λόγω κοινωνίας. Συμμετοχή στην Ομάδα Τοπικής Δράσης, σύμφωνα με τις προβλέψεις (*ποσοστό συμμετοχής δημόσιου τομέα και ιδιωτικών φορέων*) του σχετικού κανονιστικού άρθρου, θα έχει η τοπική αυτοδιοίκηση (*Δήμοι, Περιφέρειες, ανάλογα με την εμβέλεια και τους στόχους της στρατηγικής*) συνεργαζόμενη με τους φορείς τόσο του ιδιωτικού τομέα, όσο και των λοιπών οργανώσεων, συνεταιρισμών και ομάδων της περιοχής.

Είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί η πολύχρονη εμπειρία των Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER, είτε για τη δημιουργία νέων σχημάτων είτε για τη βελτίωση των υφιστάμενων δομών.

Η μέριμνα για νησιωτικές και ορεινές περιοχές.

Στο κείμενο του Υπουργείου Ανάπτυξης υπάρχει ιδιαίτερη μνεία για τις νησιώτικες και ορεινές περιοχές. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι κεντρικό σημείο στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σχεδίου για την Ελλάδα του 2020 αποτελεί η ιδιαίτερη μέριμνα για τις περιοχές με μόνιμα γεωγραφικά και δημογραφικά μειονεκτήματα δηλαδή, των νησιών (μικρά και πολύ μικρά κατοικημένα νησιά, νησιά στο νοτιο-ανατολικό άκρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης), των ορεινών, των δύσκολα προσβάσιμων και των αραιοκατοικημένων περιοχών.

Ειδικότερα, και εξαιτίας της γεωγραφικής κατανομής της νησιωτικότητας στην Ελλάδα (πολυνησιωτικότητα, διπλή νησιωτικότητα, συγκεκριμένα νησιά που παρουσιάζουν έντονη αναπτυξιακή υστέρηση), καθώς και στις άλλες γεωγραφικά μειονεκτικές περιοχές που εντοπίζονται σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, απαιτείται η μείωση του κατώτατου πληθυσμιακού ορίου των 10.000 κατοίκων που προβλέπεται από τον Κανονισμό.

Με βάση τα μέχρι τώρα δεδομένα δεν θα μπορούσαμε να παραβλέψουμε:

1. Η ΤΑΠΤΟΚ απευθύνεται πριν από όλα σε δήμους, αφού οι περιοχές δράσης της είναι υποπεριφερειακές άρα ή διαδημοτικές ή ενδοδημοτικές, σε επίπεδο γειτονιάς μεγάλου δήμου. Παρόλα αυτά, οι δήμοι απουσιάζουν όχι μόνο από το σχεδιασμό του προγράμματος και τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής περιοχών και προτάσεων, αλλά και από τη διαχείριση ή τον έλεγχο του.
2. Δεν έχει οριστεί, ούτε κατά προσέγγιση, ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος αλλά και το χρηματοδοτικό εύρος των επί μέρους προτάσεων.
3. Τα κριτήρια επιλογής περιοχών και προτάσεων παραμένουν ασαφή. Είναι γεγονός ότι οι θεματικοί στόχοι μπορούν και πρέπει να εξειδικευτούν. Η εξειδίκευση αυτή απαιτεί ιεράρχηση και προτεραιότητες. Πότε θα γίνουν γνωστές ώστε να προετοιμαστούν έγκαιρα οι δήμοι;
4. Η συνέργια Θεματικών Στόχων-περιοχών απαιτεί την ύπαρξη περιφερειακών προτεραιοτήτων. Χωρίς την ύπαρξη σχεδιασμού από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα η προσπάθεια των δήμων ελλοχεύει πολλούς κινδύνους. Δεν είναι όμως μόνο τα ΠΕΠ. Στο κείμενο πχ γίνεται λόγος ότι η εξειδίκευση για τις αγροτικές περιοχές θα πραγματοποιηθεί όταν εξειδικευτούν τα κριτήρια από το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης.
5. Στους μικρούς ορεινούς και νησιώτικους δήμους ο συγγραφέας του κειμένου εκφράζει τη «συμπάθεια» του. Τίποτα το ουσιαστικό και πρακτικό δεν αναφέρεται σχετικά με αυτή την κατηγορία των δήμων. Αντίθετα συνδέει την επιτυχία της αξιολόγησης του προγράμματος από τη διαχειριστική ικανότητα και επάρκεια του φορέα υλοποίησης άρα ουσιαστικά, όπως θα δούμε και σε άρθρο που ακολουθεί, κάνει πολύ δύσκολη την πρόσβαση στην ΤΑΠΤΟΚ για τους μικρούς νησιώτικους και ορεινούς δήμους.

Τι πρέπει να κάνουν οι δήμοι για να προετοιμαστούν έγκαιρα.

Παρά το ότι το πρόγραμμα καλύπτεται ακόμα από ένα πέπλο μυστηρίου οι δήμοι δεν έχουν την πολυτέλεια να περιμένουν να διαλευκανθούν πρώτα όλες οι λεπτομέρειες και ύστερα να δράσουν. **Δύο** είναι οι βασικοί στόχοι, αυτή την εποχή, στους οποίους κατά τη γνώμη μου θα πρέπει να επικεντρωθούν οι δήμοι. α) **στη συγκρότηση της Ομάδας Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ)** και β) στην κατάρτιση της **πρώτης φάσης σχεδίου Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης**.

Δημιουργία Ομάδας Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ)

Ευτυχώς στο Κιλκίς υφίσταται και δραστηριοποιείται με μεγάλη επιτυχία η Ο.Τ.Δ. – Αναπτυξιακή Κιλκίς η οποία θα πρέπει άμεσα να οργανώσει τη **διαβούλευση**. Η διαβούλευση στο τεχνικό της κομμάτι παρουσιάζει δυσκολίες. Ο γνωστός καλός τρόπος δεν αποδίδει όπως παλιά. Χρειάζονται καινούργιες μέθοδοι διαβούλευσης ιδιαίτερα εάν ο δήμος επιθυμεί στο «παιχνίδι» να ενταχθούν και οι νέοι, οι οποίοι ως γνωστόν δεν πολυσυμπαθούν τις παραδοσιακές πολιτικές διεργασίες.

Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα είναι η ουσία της διαβούλευσης. Θα πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι η ΤΑΠΤΟΚ δεν είναι ούτε το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου, ούτε συρραφή των αιτημάτων των τοπικών φορέων. Απαιτεί έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό με αρχή, μέση και τέλος. Με ιεραρχήσεις άρα και αποκλεισμούς. Για το λόγο αυτό η διαβούλευση δεν θα είναι εύκολη και θεωρείται αναγκαία η δημιουργία Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης.

Η Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης.

Η Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης δεν έχει καμία σχέση με τα παλιά Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα (ΤΑΠ). Είναι μία ολοκληρωμένη, πολυτομεακή και πολυταμειακή στρατηγική σε τοπικό επίπεδο.

Με δεδομένες τις μέχρι τώρα πληροφορίες οι δήμοι θα μπορούσαν να προετοιμάσουν την πρώτη φάση σχεδίου στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης, που θα αποτελέσει και τη βάση συζήτησης της διαβούλευσης με τους φορείς που θα συμμετάσχουν στην ΟΤΔ.

Αυτό που θα πρέπει να προσέξουν οι δήμοι, πριν από όλα, κατά την εκπόνηση του σχεδίου πρώτης φάσης Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης είναι, πάντα με ότι σήμερα μπορούμε να κάνουμε, ο **καθορισμός της περιοχής**.

Τα χαρακτηριστικά της επιλεγμένης από το δήμο περιοχής θα πρέπει να συνάδουν με τους τρεις τύπους περιοχών που αναφέρονται παραπάνω. Οι ανάγκες της και οι προτάσεις θα πρέπει να συνδυάζονται με τους θεματικούς στόχους ανά περιοχή. Το κυριότερο όμως είναι ότι θα πρέπει να **προβάλουν το συγκριτικό πλεονέκτημα της συγκεκριμένης περιοχής και προγράμματος**. Υπενθυμίζεται ότι το πρόγραμμα είναι ανταγωνιστικό και η πρόταση θα πρέπει για να αυξήσει την επιλεξιμότητα του να αναδείξει όλα εκείνα τα στοιχεία που θα την κάνουν περισσότερο «ελκυστική» για τον αξιολογητή.

Η ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών (προβλημάτων και προοπτικών) μίας περιοχής δεν είναι κάτι εύκολο σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Χρειάζονται συγκριτικά στοιχεία, αλλά και μελέτες πεδίου. Χρειάζονται κυρίως επιστημονική υποστήριξη και προσπάθεια κατανόησης της νοοτροπίας και της αργκό της κοινοτικής και ελληνικής γραφειοκρατίας.

Ένα επίσης πολύ σημαντικό στοιχείο στην επιλογή της περιοχής παρέμβασης είναι η ευρύτητα του χώρου ή το μέγεθος της. Μία μεγάλη περιοχή μπορεί να χάνει σε ομοιογένεια, ενώ μία μικρή περιοχή σε πολυσυλλεκτικότητα. Θα πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή.

Τέλος, επαναλαμβάνεται ότι η επιλεγμένη περιοχή δεν είναι ανάγκη να ταυτίζεται με τα διοικητικά όρια του δήμου, ούτε καν της περιφέρειας. Μπορεί να εντάξει και δήμους ή περιοχές από άλλες περιφέρειες.

Δ. Ευρωπαϊκά Προγράμματα

HORIZON 2020

Το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την χρηματοδότηση δράσεων έρευνας και καινοτομίας για την επταετία 2014-2020 ("Ορίζοντας 2020"), συνολικού ύψους 79,4 δισ. ευρώ, υπερψηφίστηκε από την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως μέρος του προϋπολογισμού της ΕΕ για την επερχόμενη προγραμματική περίοδο.

Ο "Ορίζοντας 2020" αποτελεί το μεγαλύτερο ενιαίο πρόγραμμα χρηματοδότησης της έρευνας παγκοσμίως και ως εκ τούτου εκτιμάται ότι θέτει σε μεγάλο βαθμό την ατζέντα της έρευνας στην Ευρώπη και διεθνώς για την επταετία. Σημειώνεται ωστόσο ότι η χρηματοδότηση της ΕΕ είναι κατά πολύ μικρότερη από τους πόρους που δαπανούν τα κράτη-μέλη μέσω των εθνικών προϋπολογισμών για έρευνα και καινοτομία. Ενδεικτικά, μόνο η Γερμανία για το 2011 δαπάνησε περίπου 75 δισ. ευρώ – σε δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες, όσα περίπου θα δαπανήσει η ΕΕ για ολόκληρη την επταετία 2014-2020.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος "Ορίζοντας 2020" είναι:

Να δώσει απάντηση στην οικονομική κρίση, επενδύοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας και ανάπτυξης.

☐☐ Να δώσει λύσεις στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ και στις ανησυχίες των ευρωπαίων πολιτών για τη διαβίωσή τους, την ασφάλεια, την ποιότητα ζωής τους και το περιβάλλον.

☒☒ Να ενισχύσει την παγκόσμια θέση της ΕΕ στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογίας.

Η κύρια αλλαγή που φέρνει ο "Ορίζοντας 2020" σε σχέση με τα προηγούμενα αντίστοιχα προγράμματα (7ο Πρόγραμμα-Πλαίσιο/FP7 κλπ) είναι ότι για πρώτη φορά συνδέεται η έρευνα με την καινοτομία, σε μια προσπάθεια να μετατραπεί η εξαιρετικής ποιότητας επιστημονική έρευνα που διεξάγεται στα εργαστήρια σε καινοτόμες υπηρεσίες και προϊόντα που θα αλλάξουν προς το καλύτερο τις ζωές των Ευρωπαίων πολιτών. Ταυτόχρονα, προβλέπεται η απλοποίηση των διαδικασιών συμμετοχής στα διάφορα προγράμματα για επιχειρήσεις, πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής οικονομίας και στις οποίες αναμένεται να δοθούν πάνω από 3 δισ. ευρώ.

Η δομή του προγράμματος "Ορίζοντας 2020" στηρίζεται στο τρίπτυχο:

- "**Επιστημονική αριστεία**", δηλαδή επιστημονική έρευνα παγκόσμιου επιπέδου που θα οδηγήσει στις τεχνολογίες του μέλλοντος και προσέλκυση στην ΕΕ των καλύτερων επιστημόνων στον κόσμο.
- "**Βιομηχανική Υπεροχή**", δηλαδή στρατηγική επένδυση σε τεχνολογίες-κλειδιά όπως η νανοτεχνολογία και η μικροηλεκτρονική, συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και δημιουργία καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας που θα στηρίξουν την ανάπτυξη της ΕΕ.
- "**Κοινωνικές προκλήσεις**", δηλαδή στράτευση της επιστημονικής έρευνας πίσω από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ, όπως είναι η γήρανση του πληθυσμού, η εξάντληση των ενεργειακών πόρων, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, και η μετατροπή της επιστημονικής γνώσης σε εφαρμοσμένες λύσεις για τα καθημερινά προβλήματα των πολιτών.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑ – FYROM.

Στρατηγικοί στόχοι του Προγράμματος είναι:

- η ομογενοποίηση και αειφορία του κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος στη διασυνοριακή ζώνη,
- η προστασία, διατήρηση και ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος, και
- η βελτίωση των όρων διαβίωσης και της εν γένει ποιότητας ζωής των πολιτών.

Συνοπτικά σαν γενικός στόχος του προγράμματος θεωρείται «η ανάδειξη της διασυνοριακής περιοχής σε πυρήνα και κομβικό σημείο της ειρήνης, της αναπτυξιακής διαδικασίας και της επέκτασης του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στην ενδοχώρα των Βαλκανίων, την Παρευξείνια Ζώνη και την Ανατολική Μεσόγειο».

Ο επιχειρησιακός στόχος του προγράμματος είναι «η ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και της ανταγωνιστικότητας της διασυνοριακής περιοχής». Με βάση τους στόχους αυτούς οι τακτικοί στόχοι (ειδικοί στόχοι) του προγράμματος που συμβάλλουν στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων είναι οι εξής:

- Άρση της γεωγραφικής και επικοινωνιακής απομόνωσης της περιοχής.
- Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και προώθηση της απασχόλησης.
- Λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών επιδράσεων / επιπτώσεων.

Επισημαίνεται ότι το πρόγραμμα για την Ελληνική πλευρά χρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ και για τη απέναντι πλευρά από το PHARE CBC. Εξαιτίας αυτού δεν υπήρξαν πραγματικά κοινά διασυνοριακά έργα, παρά μόνο έργα «καθρέφτες».

Το πρόγραμμα διακρατικής Εδαφικής Συνεργασίας Βαλκανική Μεσόγειος 2014-2020 είναι δομημένο γύρω από **δύο θεματικούς άξονες προτεραιότητας**:

A. Επιχειρηματικότητα και καινοτομία

- Ειδικός στόχος: Προώθηση της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας επιχειρήσεων, με βάση τις νέες ιδέες, την καινοτομία και τις νέες μορφές επιχειρηματικών μοντέλων.
- Ειδικός στόχος: Διευκόλυνση της καινοτομίας στα επιχειρηματικά μοντέλα και να επιτρέψει τον μέγιστο αριθμό των ΜΜΕ να καινοτομούν και να προσαρμόσουν τα επιχειρηματικά τους μοντέλα στις μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές / ρυθμιστικές συνθήκες.
- Ειδικός στόχος: Υποστήριξη της επιχειρηματικής κατάρτισης και της μεταφοράς γνώσης για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ.

B. Περιβάλλον

- Ειδικός στόχος: Διατήρηση της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων μέσω της ενίσχυσης της δικτύωσης και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου Natura 2000.
- Ειδικός στόχος: Προώθηση της συνεργασίας και δικτύωσης με στόχο την εισαγωγή καινοτόμων τεχνολογιών για την αποτελεσματική διαχείριση του τομέα των στερεών και υγρών αποβλήτων.
- Ειδικός στόχος: Ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης και αύξηση της χρηστής διακυβέρνησης.

Στο νέο αυτό Πρόγραμμα, εκτιμώμενου προϋπολογισμού περίπου € 60.000.000, συμμετέχουν: η Αλβανία, η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και η Ελλάδα.

Το νέο Πρόγραμμα έρχεται να ενισχύσει τους ήδη υπάρχοντες δεσμούς συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών της περιοχής και να προωθήσει την οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και θεσμική συνοχή μέσω της βελτίωσης της κοινωνικο-οικονομικής ανταγωνιστικότητας και τις θεσμικής επάρκειας στην ευρύτερη περιοχή. Οι άξονες γύρω από τους οποίους θα κινηθεί είναι η προσβασιμότητα, η επιχειρηματικότητα και το περιβάλλον, με έμφαση στη διαχείριση υδάτινων πόρων.

Σημειώνεται πως αυτό είναι το έκτο Πρόγραμμα που η Ε.Υ.Δ. των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» θα διαχειρίζεται τη νέα Προγραμματική Περίοδο, καθώς θα συνεχιστούν και τα διμερή διασυνοριακά Προγράμματα: Ελλάδα – Βουλγαρία, Ελλάδα – Ιταλία, Ελλάδα – Κύπρος, Ελλάδα – Αλβανία και Ελλάδα - Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, και τη διαχειριστική ευθύνη των οποίων ήδη έχει.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΛΥΜΕΡΟΥΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ 2014-2020

Ακολούθως παρατίθενται τα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας για την περίοδο 2014-2020. Σημειώνεται ότι για την συμμετοχή του Δήμου στα παρακάτω προγράμματα απαιτείται η εξασφάλιση συμμετοχής σε εταιρικό σχήμα από τις επιλέξιμες - συμμετέχουσες στο πρόγραμμα - χώρες. Επίσημη γλώσσα επικοινωνίας είναι η Αγγλική.

Η Ελλάδα συμμετέχει και σε τρία (3) Προγράμματα πολυμερούς διασυνοριακής συνεργασίας:

Πρόγραμμα Αδριατικής (Adrion), με επιλέξιμες περιοχές τους Νομούς Κέρκυρας και Θεσπρωτίας στην Ελλάδα, καθώς περιφέρειες της Ιταλίας, Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, Μαυροβουνίου, Αλβανίας, Σερβίας και Σλοβενίας. Το Πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το

IPA, ενώ η Ελλάδα συνεισφέρει 5.659.992 ευρώ. Η μακροπεριφερειακή στρατηγική «Αδριατικής-Ιονίου» - στην οποία θα συμμετάσχει η χώρα μας εγκρίθηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 2014 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Η εγκεκριμένη στρατηγική δομείται γύρω από 4 πυλώνες:

1. Την ανάπτυξη της καινοτόμου θαλάσσιας οικονομίας.
2. Την ανάπτυξη διασυνδεσιμότητας (μεταφορές και ενέργεια).
3. Την προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, και
4. Την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.

Θαλάσσια Λεκάνη της Μεσογείου, με επιλέξιμες περιοχές από όλες τις χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο Θάλασσα. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος υπερβαίνει τα 170.000.000 ευρώ.

Το υπό-διαμόρφωση πρόγραμμα για τη λεκάνη της Μεσογείου διακρίνει 4 θεματικούς στόχους:

1. Ανάπτυξη Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ.
2. Στήριξη της Εκπαίδευσης και της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας.
3. Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης και Καταπολέμηση της Φτώχειας, και
4. Προστασία Περιβάλλοντος και Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

ενώ σε επίπεδο ειδικών στόχων/προτεραιοτήτων προωθούνται:

1. Η στήριξη καινοτόμων Start-ups.
2. Αλυσίδες αξίας Ευρώπης-Μεσογείου.
3. Διαφοροποίηση του βιώσιμου τουριστικού προϊόντος.
4. Μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπορευματοποίησης ερευνητικών αποτελεσμάτων.
5. Στήριξη της επιχειρηματικής έρευνας και καινοτομίας και των συνεργατικών σχηματισμών (clustering).
6. Ενίσχυση των νέων και των γυναικών με δεξιότητες/γνώση σε ζήτηση.
7. Στήριξη της Κοινωνικής Οικονομίας και των Φορέων Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
8. Αποδοτική χρήση υδατικών πόρων.
9. Αποδοτική διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων.
10. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή απόδοση, και
11. Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης.

Μαύρη Θάλασσα (Black Sea Basin), με επιλέξιμες περιοχές τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης για την Ελλάδα, καθώς και περιφέρειες από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία, την Τουρκία, το Αζερμπαϊτζάν, την Ουκρανία, τη Γεωργία, τη Ρουμανία και τη Μολδαβία. Η διαχειριστική αρχή φιλοξενείται στη Ρουμανία. Στο πρόγραμμα διακρίνονται 4 προτεραιότητες πολιτικής:

1. Από κοινού προώθηση της επιχειρηματικότητας στον τομέα τουρισμού-πολιτισμού.
2. Ενδυνάμωση του διασυνοριακού εμπορίου και του εκσυγχρονισμού στον αγροτικό τομέα και στους συνδεδεμένους με αυτόν κλάδους.
3. Βελτίωση της από κοινού περιβαλλοντικής παρακολούθησης, και
4. Προώθηση της ευαισθητοποίησης για τα σκουπίδια σε ποτάμια και θάλασσα και κοινές δράσεις αντιμετώπισης.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΟΕΣ)

Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ), όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1302/2013 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 για τον ευρωπαϊκό όμιλο εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ), θεσπίστηκαν οι Ευρωπαϊκοί Όμιλοι

Εδαφικής Συνεργασίας, δυνάμει του άρθρου 175 εδαφ. γ της ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει ειδικές δράσεις προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της κοινωνικής, οικονομικής και εδαφικής συνοχής.

Μέλη του ΕΟΕΣ μπορούν να γίνουν οι ακόλουθες νομικές οντότητες που βρίσκονται στο έδαφος τουλάχιστον δύο (2) κρατών-μελών: Κράτη μέλη ή αρχές σε εθνικό επίπεδο, Περιφέρειες, Δήμοι, Δημόσιες Επιχειρήσεις ιδιωτικού δικαίου (της οδηγίας 2004/17/ΕΚ), Επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί η παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, Εθνικές, περιφερειακές, τοπικές αρχές ή οργανισμοί ή δημόσιες επιχειρήσεις Τρίτων χωρών.

Η συμμετοχή των φορέων της προηγούμενης παραγράφου σε ΕΟΕΣ εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής για τις διεθνείς συνεργασίες των ΟΤΑ. Οι καταστατικοί σκοποί του ΕΟΕΣ συνίστανται στην προαγωγή της εδαφικής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης μίας ή περισσότερων συνιστωσών της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας μεταξύ των μελών του, για την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην άρση των εμποδίων στην εσωτερική αγορά με την υποστήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LIFE 2014-2020

Το πρόγραμμα LIFE είναι το χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον. Το LIFE συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη και στην επίτευξη των σκοπών και στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020, στηρίζει την εφαρμογή του 7ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον και άλλες στρατηγικές και σχέδια της ΕΕ για το περιβάλλον και για το κλίμα. Μέσω του προγράμματος LIFE χρηματοδοτούνται μέτρα και έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τα κράτη - μέλη. Ο νέος κανονισμός LIFE δημοσιεύτηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2013 στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πρόγραμμα LIFE για την επόμενη (εναπομείνασα) περίοδο χρηματοδότησης 2014-2020, καθιερώνονται δύο υποπρογράμματα, το πρώτο για το Περιβάλλον και το δεύτερο για την Κλιματική Δράση. Ο προϋπολογισμός για την περίοδο αυτή ανέρχεται σε 3,4 δις €. Το σκέλος «Περιβάλλον» του νέου προγράμματος (75% του προϋπολογισμού) καλύπτει τρεις τομείς προτεραιότητας: περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων, φύση και βιοποικιλότητα, περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση και το σκέλος «Δράση για το κλίμα» (25% του προϋπολογισμού) καλύπτει: μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ 2014-2020»

Το ευρωπαϊκό ανταγωνιστικό πρόγραμμα «Ευρώπη για τους Πολίτες, 2014 – 2020», που θεσπίστηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 390/2014 του Συμβουλίου της 14 της Απριλίου 2014, είναι ένα σημαντικό μέσο που αποσκοπεί να ενθαρρύνει τα 500 εκατομμύρια κατοίκους της Ένωσης να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο στην ανάπτυξη της Ένωσης. Με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και δραστηριοτήτων στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι πολίτες, το πρόγραμμα προωθεί την κοινή ιστορία και τις αξίες της Ευρώπης και ενθαρρύνει μια αίσθηση κυριότητας για τον τρόπο με τον οποίον αναπτύσσεται η Ένωση.

Στο πλαίσιο του γενικού στόχου της στενότερης επαφής της Ένωσης με τους Πολίτες, οι γενικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- α) να βοηθήσει τους πολίτες να κατανοήσουν την Ένωση, την ιστορία και την πολυμορφία της,
- β) να προωθήσει την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και να βελτιώσει τις συνθήκες για τη συμμετοχή των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά, σε επίπεδο Ένωσης.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε δύο σκέλη και σε μία οριζόντια δράση:

Σκέλος 1, Ευρωπαϊκή μνήμη: Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη μνήμη, την κοινή ιστορία, καθώς και τις αξίες και το στόχο της Ένωσης.

Σκέλος 2, Συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά : Ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά σε ενωσιακό επίπεδο.

Τα μέτρα σε αυτό το σκέλος είναι τα εξής: Αδελφοποίηση πόλεων, Δίκτυα πόλεων, Έργα της κοινωνίας των πολιτών.

Ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα της ΕΕ

Ωστόσο, εκτός των άλλων, οι δήμοι δύνανται να αναζητήσουν πόρους και σε άλλα προγράμματα. Τα κυριότερα ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα της ΕΕ για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-2020 παρατίθενται κάτωθι, με τον τίτλο κάθε Ευρωπαϊκού Προγράμματος (Ε.Π.) και τον Συνολικό του Προϋπολογισμό (Σ.Π.) σε εκ. ευρώ:

Ε.Π. : Συνδέοντας την Ευρώπη (ΔΣΕ) -(Έργα στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας): **Σ.Π.** (εκ. ευρώ): 21.936,76

Ε.Π. : Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και των ΜΜΕ (COSME): **Σ.Π.** : 2.298,24

Ε.Π. Erasmus+(Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Νεολαία και Αθλητισμός): **Σ.Π.:** 14.774,52

Ε.Π.: ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020 - (Έρευνα και Καινοτομία) : **Σ.Π.** : 79.401,83

Ε.Π. :Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία (EaSI) – **Σ.Π.:** 919,47

Ε.Π.: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή (Life+) –**Σ.Π.** : 3.456,66

Ε.Π.: Ταμείο για το Άσυλο, τη Μετανάστευση και την Ένταξη- **Σ.Π.:** 3.137,42

Ε.Π. : Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας- **Σ.Π.:** 223.78

Ε.Π.: Πρόγραμμα για τους καταναλωτές – **Σ.Π.:** 188,83

Ε.Π.: Δημιουργική Ευρώπη (Πολιτισμός)-**Σ.Π.:** 1.462,72

Ε.Π.: Ευρώπη για τους Πολίτες - (Αδελφοποιήσεις και Δίκτυα πόλεων, ευρωπαϊκή μνήμη) – **Σ.Π.:** 185,47

Ε.Π.: 3ο Πρόγραμμα για την Υγεία - **Σ.Π.:** 449,39

Ε.Π.: Ταμείο για την Εσωτερική Ασφάλεια - **Σ.Π.:** 3.764,23

Πηγή Στοιχείων: Ε.Ε.

INTERREG Europe 2020

Ο Στρατηγικός Στόχος του προγράμματος καθορίζεται ως: Η βελτίωση, μέσω της διαπεριφερειακής συνεργασίας, της αποτελεσματικότητας των πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης στους τομείς της καινοτομίας, της οικονομίας της γνώσης, του περιβάλλοντος και πρόληψης κινδύνων, καθώς και ο οικονομικός εκσυγχρονισμός και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

Με Ειδικούς Θεματικούς Στόχους τη:

Α) Βελτίωση των περιφερειακών και τοπικών πολιτικών στον τομέα της καινοτομίας και της οικονομίας της γνώσης, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στην περιφερειακή προοπτική για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη. Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των Μικρών και Μεσάιων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ), στήριξη για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και των πρωτοβουλιών καινοτομίας, προώθηση της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορία και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), υποστήριξη στην απασχόληση, το ανθρώπινο κεφάλαιο και την εκπαίδευση.
Β) Βελτίωση των περιφερειακών και τοπικών πολιτικών στον τομέα του περιβάλλοντος και πρόληψης των κινδύνων. Συγκεκριμένα, οι δράσεις του συγκεκριμένου στόχου αφορούν την πρόληψη και διαχείριση των φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων, τη διαχείριση των υδάτων και των ακτών, τη διαχείριση των αποβλήτων, της βιοποικιλότητας, τη διατήρηση της φυσικής

κληρονομιάς, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη διαχείριση καθαρών και βιώσιμων δημόσιων συγκοινωνιών και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΔΙΚΤΥΑ

INTERACT

Η Ελλάδα συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο INTERACT 2007-13, στο οποίο συμμετέχουν όλα τα κράτη της ΕΕ, η Νορβηγία και η Ελβετία.

Ο Στρατηγικός Στόχος του προγράμματος καθορίζεται ως η:

Πρώθηση της ορθής διακυβέρνησης των κοινοτικών προγραμμάτων που χρηματοδοτεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) τα οποία εμπίπτουν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας.

Με Επιμέρους Στόχους τη:

A) Διασφάλιση και την αύξηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας και των έργων που σχετίζονται με συγκεκριμένους γεωγραφικούς χώρους ή θεματικά πεδία και

B) Διασφάλιση της ποιότητας και την απόκτηση τεχνογνωσίας από τη διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία.

Για την υλοποίηση του προγράμματος έχουν τεθεί ως Άξονες προτεραιότητας:

1. Ανάπτυξη και Παροχή υπηρεσιών: Παραγωγή, παροχή και διάδοση των υπηρεσιών και των προϊόντων που βασίζονται στις βέλτιστες πρακτικές, γνώσεις και εμπειρίες των φορέων που εργάζονται για την εδαφική συνεργασία.

2. Τεχνική Βοήθεια: Υποστήριξη της συνολικής διαχείρισης και της ομαλής υλοποίησης του Προγράμματος.

Η χρηματοδότηση του προγράμματος από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) ανέρχεται σε περίπου 34 εκατ. Ευρώ.

ESPON (Δίκτυο Παρακολούθησης Χωρικού Σχεδιασμού)

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει την κοινοτική στήριξη για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Τα επιλέξιμα κράτη μέλη είναι τα παρακάτω: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

Ο βασικός Στρατηγικός Στόχος του προγράμματος καθορίζεται ως η:

Υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικής σε σχέση με το στόχο της εδαφικής συνοχής και αρμονική ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εδάφους με την παροχή συγκρίσιμων πληροφοριών, στοιχείων, αναλύσεων και σεναρίων για την εδαφική δυναμική και την εμφάνιση του εδαφικού κεφαλαίου και δυνατότητες για την ανάπτυξη των περιφερειών και των ευρύτερων περιοχών συμβάλλοντας στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα, την εδαφική συνεργασία και τη βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη.

Ειδικό Στρατηγικό Στόχοι είναι οι:

Μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της περιφερειακής πολιτικής, με δράσεις όπως μελέτες, συλλογή δεδομένων, ανάπτυξη δεικτών, παρακολούθηση και ανάλυση των εδαφικών τάσεων ανάπτυξης και βελτίωση των συνεργιών και της προστιθέμενης αξίας από την εφαρμογή μιας

ολοκληρωμένης προσέγγισης για την εδαφική ανάπτυξη και τον συντονισμό μεταξύ των τομεακών πολιτικών.

Χρήση αποδεικτικών στοιχείων σχετικών με τα θέματα της ζήτησης της πολιτικής που σχετίζεται με την ευρωπαϊκή στρατηγική καθοδήγηση για την ανάπτυξη και την εδαφική συνοχή και την αστική διάσταση.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος είναι περίπου 45 εκατ. Ευρώ, εκ των οποίων 34 εκατ. Ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

URBACT (Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη)

Το Πρόγραμμα URBACT είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα ανταλλαγής γνώσεων και εκμάθησης με στόχο τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Το URBACT παρέχει τη δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ των πόλεων για την εξεύρεση λύσεων σε μείζονα αστικά θέματα, επιβεβαιώνοντας τον πρωταρχικό ρόλο που κατέχουν οι πόλεις στην αντιμετώπιση ολοένα και πιο σύνθετων κοινωνικών αλλαγών. Το URBACT βοηθά τις πόλεις στη διαμόρφωση ρεαλιστικών, πρωτοποριακών και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες ενσωματώνουν την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση της αστικής ανάπτυξης.

Μέσω του URBACT, οι πόλεις ανταλλάσσουν καλές πρακτικές και εμπειρίες που έχουν συσσωρευτεί από όλους τους εμπλεκόμενους σε θέματα αστικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο URBACT συμμετέχουν 290 πόλεις διαφορετικού μεγέθους, σε συνεργασία με τις Τοπικές Ομάδες Στήριξής τους, από 29 χώρες. Στην παρούσα φάση υλοποιούνται 37 έργα με 5.000 ενεργούς συμμετέχοντες από Περιφέρειες σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας.

Το URBACT χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ καθώς και από τα Κράτη- Μέλη.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΣ

Η Πρωτοβουλία **JASPERS** (Κοινή βοήθεια για τη στήριξη σχεδίων στις ευρωπαϊκές περιφέρειες) είναι μια νέα εταιρική σχέση τεχνικής βοήθειας μεταξύ της Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας προς τα κράτη μέλη προκειμένου να προετοιμάσουν μεγάλα αναπτυξιακά προγράμματα, με υψηλό προϋπολογισμό (όχι μικρότερο από 25 εκατ. ευρώ στον τομέα του περιβάλλοντος και 50 εκατ. ευρώ στον τομέα των μεταφορών ή σε άλλους τομείς). Ενδεικτικοί τομείς προγραμμάτων που μπορούν να λάβουν στήριξη είναι το περιβάλλον, οι μεταφορές, η αστική ανάπτυξη, ο τουρισμός, η υγεία, εκπαίδευση κ.α.

Η Πρωτοβουλία **JEREMIE** (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για τις Μικρο – Μεσαίες Επιχειρήσεις) απευθύνεται στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) της ΕΕ και σαν κύριο στόχο έχει να διευκολύνει την πρόσβαση τους στη χρηματοδότηση, και ειδικότερα σε κεφάλαια μέσω δανείων (loans), επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital), εγγυήσεων, μικροπιστώσεων κ.τ.λ., ώστε να υποστηριχθεί η επιχειρηματικότητα και κατ' επέκταση η ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση.

Η πρωτοβουλία **JESSICA** (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για Αειφόρες Επενδύσεις στα Αστικά Κέντρα - Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) έχει σαν στόχο να παρέχει ολοκληρωμένες λύσεις για τη χρηματοδότηση σχεδίων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης συνδυάζοντας επιχορηγήσεις και δάνεια. Ειδικότερα, η JESSICA στοχεύει στην κινητοποίηση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση Ολοκληρωμένων δράσεων αστικής ανάπτυξης με πιλοτικά προγράμματα (Ολοκληρωμένα Σχέδια Αστικής Ανάπτυξης).

Απώτερος στόχος είναι η ανάπτυξη των αστικών κέντρων και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

3.2 Μεθοδολογία διαμόρφωσης στρατηγικής του δήμου Κιλκίς

3.2.1 Εισαγωγή

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε κυρίως για τον προσδιορισμό της πτυχής της στρατηγικής του δήμου Κιλκίς που αφορά την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας στηρίχθηκε σε τρία υποδείγματα στρατηγικής:

α) Το υπόδειγμα του εθνικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος (γνωστό σα «Διαμάντι» του Μ. Porter). Η τεχνική αυτή έχει ως παραδοχή ότι όπως μια επιχείρηση, έτσι και ένα κράτος, μια περιφέρεια ή μια περιοχή αναπτύσσονται υπό προϋποθέσεις ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε μερικούς κλάδους. Εάν αυτό συμβεί, τότε οφείλεται στην ταυτόχρονη ύπαρξη ορισμένων παραγόντων το σύνολο αυτών των οποίων ονομάζεται «**Διαμάντι**». Τέσσερις είναι, σύμφωνα με τον Porter, οι βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες, στοιχεία του «διαμαντιού», για την ανάπτυξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος:

α. Η ύπαρξη παραγωγικών συντελεστών απαραίτητων στην ανάπτυξη του κλάδου (στατικά και δυναμικά συγκριτικά πλεονεκτήματα).

β. Η ύπαρξη ικανής εγχώριας ή τοπικής ζήτησης η οποία θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να στηρίξει μία επιχείρηση του κλάδου στα πρώτα της βήματα.

γ. Η ύπαρξη σχετικών με τον κλάδο βιομηχανιών και των κλάδων υποστήριξης (τα γνωστά clusters).

δ. Η δομή των επιχειρήσεων, η δυναμική στρατηγική τους και ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων του κλάδου επηρεάζουν την αύξηση της παραγωγικότητας και των πωλήσεων.

Οι τέσσερις αυτοί προσδιοριστικοί παράγοντες συνιστούν ένα δυναμικό σύστημα, που είναι πιο σημαντικό από το άθροισμά τους και καθορίζουν τις παραγωγικές δραστηριότητες μιας περιοχής. Η επίδραση που έχει ένας παράγοντας στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα εξαρτάται από το επίπεδο στο οποίο βρίσκονται και οι υπόλοιποι παράγοντες. Τυχόν σοβαρές αδυναμίες σε οποιονδήποτε προσδιοριστικό παράγοντα θα περιορίσουν τις δυνατότητες ανάπτυξης και προόδου που έχει μια επιχείρηση. Αυτό σημαίνει ότι η ύπαρξη στατικών και δυναμικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων είναι αναγκαία όχι όμως και ικανή συνθήκη, προκειμένου οι επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε ένα κλάδο, να καταστούν διεθνώς ανταγωνιστικές.

Σημειώνεται ότι **στατικό συγκριτικό πλεονέκτημα** ορίζεται εκείνο που χαρίζεται σε μια περιοχή από τη φύση π.χ. κλίμα, γη, αφθονία φθηνού εργατικού δυναμικού και το οποίο δεν αυξάνει με το πέρασμα του χρόνου. **Δυναμικό συγκριτικό πλεονέκτημα** ορίζεται το απόθεμα των ανθρωπογενών πόρων πχ. οι γνωσιολογικοί πόροι και το οποίο μπορεί να αυξηθεί με το πέρασμα του χρόνου. Η έννοια του συγκριτικού πλεονεκτήματος είναι σχετική διότι αναφέρεται στη σύγκριση μεταξύ κρατών ή περιοχών που αναπτύσσονται μεταξύ τους εμπόριο. Η είσοδος μιας τρίτης χώρας στο εμπορικό σύστημα μεταβάλλει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Εάν λοιπόν μια χώρα ή μια περιοχή όπως ο δήμος Κιλκίς στηρίζεται αποκλειστικά σε στατικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, τότε θα χάσει μερίδια αγοράς στους κλάδους που είχε αναπτύξει και στηριζόταν. Εάν όμως στηρίζεται τόσο σε στατικά, όσο και σε δυναμικά, τότε έχει τη δυνατότητα να επενδύσει στην περαιτέρω ανάπτυξη των δυναμικών και να αποσοβήσει την απώλεια αυτών των μεριδίων.

Ο προσδιορισμός των παραγόντων του σημερινού διαμαντιού αποτυπώνεται στη ανάλυση τόσο των εσωτερικών (ενδογενών) χαρακτηριστικών της περιοχής που προηγήθηκε, όσο και των εξωτερικών στοιχείων που την επηρεάζουν (SWOT analysis) που έπεται, δεδομένου ότι ο δήμος Κιλκίς συνολικά και κάθε χωρική ενότητά του ξεχωριστά, εντάσσεται σε ένα γενικότερο περιβάλλον και επηρεάζεται λιγότερο ή περισσότερο από τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις, πολιτικές, αγορές κ.ά.

β) Το υπόδειγμα της προοπτικής διερεύνησης. Στο δεύτερο επίπεδο, με την εφαρμογή της μεθοδολογίας προοπτικής διερεύνησης (foresight seeing) και των υποθετικών σεναρίων (future

plans) έγινε η αποτύπωση των μελλοντικών τάσεων στη ζήτηση, την τεχνολογία, τις προτιμήσεις πολιτών και καταναλωτών, τις αγορές κλπ. Η προοπτική διερεύνηση δεν είναι μια μελέτη πρόβλεψης (forecasting) του μέλλοντος, μια μελέτη ανάπτυξης ή ένα στρατηγικό σχέδιο, αλλά ένα εργαλείο για τον προσδιορισμό των κρίσιμων παραγόντων, των κινητηρίων δυνάμεων, των συνεπειών - ασυνεπειών και των ευκαιριών-προκλήσεων της ελληνικής κοινωνίας σε σχέση με τα υπάρχοντα εμπόδια, έχοντας ως βασική υπόθεση ότι η επιστήμη, η τεχνολογία και καινοτομία αποτελούν έναν από τους κύριους βηματοδότες των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων.

γ) Το υπόδειγμα της στρατηγικής αρχιτεκτονικής (των Hammel-Prahalad) στηρίχθηκε στα αποτελέσματα του δεύτερου σταδίου με στόχο να αναγνωρισθούν οι βασικές (κύριες) ποιοτικές δυνατότητες (core competences) που είναι αναγκαίες για το μέλλον και τα βασικά προϊόντα (core products). Η στρατηγική αρχιτεκτονική αποτελεί τον σύνδεσμο μεταξύ του σήμερα και του αύριο. Δηλαδή, αποτελεί την απάντηση στο ερώτημα «τι πρέπει να κάνουμε τώρα για να συναντήσουμε το μέλλον που επιθυμούμε;» Δείχνει στον οργανισμό (δήμο) ή στην περιοχή ποιες βασικές ποιοτικές δυνατότητες πρέπει να αρχίζει να κτίζει σήμερα, ποιες αναπτυξιακές προτεραιότητες πρέπει να αρχίζει να επιδιώκει σήμερα, ποιους πολίτες και καταναλωτές θα πρέπει να αρχίζει να καταλαβαίνει σήμερα, προκειμένου να συναντήσει με τον άριστο τρόπο το μέλλον.

Η στρατηγική αρχιτεκτονική αντιμετωπίζει τον σχεδιασμό με διαφορετικό τρόπο από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις, καταδεικνύοντας περίτρανα ότι το μέλλον ανήκει σε αυτούς που το σχεδιάζουν! Οι παραδοσιακές προσεγγίσεις θέτουν το (γενικό) ερώτημα: «να πάμε διακοπές;». Η στρατηγική αρχιτεκτονική θέτει το (συγκεκριμένο) ερώτημα: «να πάμε διακοπές στο Παρίσι;». Τελικό παραδοτέο αυτού του σταδίου συνιστά η διατύπωση συγκεκριμένων Αξόνων, Μέτρων και Στόχων της στρατηγικής αρχιτεκτονικής.

Στο επόμενο επίπεδο που θα ακολουθήσει το στρατηγικό σχεδιασμό, η ανάλυση θα επικεντρωθεί στην κατάστρωση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης, απαραίτητου για τη δημιουργία των βασικών ποιοτικών δυνατοτήτων με δεδομένο ότι η μόχλευση των πόρων (resources leverage) ως εργαλείο πολιτικής αποτελεί την αναγκαία συνθήκη για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων που έχουν τεθεί.

3.2.2 Στρατηγική διερεύνηση του μέλλοντος

Όπως προαναφέρθηκε στο δεύτερο επίπεδο, με την εφαρμογή της μεθοδολογίας προοπτικής διερεύνησης (foresight seeing) και των υποθετικών σεναρίων (future plans) επιδιώκεται η αποτύπωση των μελλοντικών τάσεων στη ζήτηση, την τεχνολογία, τις προτιμήσεις πολιτών και καταναλωτών, τις αγορές που συνολικά θα επηρεάσουν την περιοχή του δήμου Κιλκίς.

Πέραν των επίκαιρων δεδομένων που καταγράφηκαν το χρονικό διάστημα εκπόνησης του στρατηγικού σχεδίου του δήμου, δεδομένα αντλήθηκαν τόσο από το έργο «Τεχνολογική προοπτική διερεύνηση στην Ελλάδα» όσο και από το έργο «Συμμετοχική Στρατηγική Διερεύνηση των Προοπτικών Ανάπτυξης του ν. Κιλκίς» που υλοποιήθηκε τον Φεβρουάριο 2011 στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Συνεδρίου Κιλκίς. Αξιοποιώντας τα ευρήματα αυτών των μελετών και εμπλουτίζοντάς τα με νέα, καταλήγουμε στις εξής παραμέτρους που πιθανώς οδήγησαν το Κιλκίς σε αυτό που σήμερα είναι:

- 1.** Οι επιδοτήσεις, κυρίως του αναπτυξιακού νόμου στην περιοχή, που με τα μεγάλα ποσοστά τους προσέλκυσαν επενδύσεις, κυρίως μεταποίησης (ιδιαίτερα οι αναπτυξιακοί νόμοι, τέλη της δεκαετίας του '90 και αρχές του 2000) με αποτέλεσμα την ενίσχυση της βιομηχανικής παραγωγής με τη συγκέντρωση πολλών βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων στη ΒΙ.ΠΕ. Σταυροχωρίου, τη Ν. Σάντα κ.α.
- 2.** Η συνεχής μεγέθυνση της Θεσσαλονίκης, οι περιβαλλοντικές πιέσεις, οι αυστηρότεροι νόμοι, και οι υψηλές τιμές γης οδήγησαν τις επενδύσεις μεσαίας και μεγάλης όχλησης στους γειτονικούς νομούς, σε συνδυασμό πάντα με τις επιδοτήσεις.

3. Η ανάπτυξη των οδικών δικτύων Εγνατία, ΠΑΘΕ, υπερτοπικός άξονας 10, και η εγγύτητα με τη Θεσσαλονίκη βοήθησαν στην επιλογή κυρίως μεταποιητικών μονάδων με βαλκανικό και όχι μόνο, προσανατολισμό στην περιοχή.
4. Οι επιδοτήσεις στον αγροτουριστικό χώρο, τόσο σε δημόσιους όσο και ιδιωτικούς φορείς, μαζί με την μεγάλη συμμετοχή της κτηνοτροφίας δημιούργησε νέες μονάδες και προϊόντα στον τομέα μαζί με τουριστικά καταλύματα δίνοντας μια μικρή αλλά σημαντική εναλλακτική στον αγροτικό πληθυσμό.
5. Ο κατασκευαστικός τομέας γνώρισε άνθιση, τόσο λόγω του αρκετά μεγάλου πλήθους μεταναστών που ήρθαν να εργαστούν στην περιοχή, όσο και λόγω των εμβασμάτων και της επιλογής να επιστρέψουν οι έλληνες μετανάστες, που ολοκλήρωσαν τον εργασιακό τους βίο σε Γερμανία, Σουηδία κ.ά.
6. Η είσοδος της χώρας στο ευρώ, σε συνδυασμό με την σημαντική μείωση των επιτοκίων, δημιούργησε σημαντική αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και πολλές ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις στην χώρα και στην περιοχή.
7. Οι παγκόσμιες αλλαγές (νέες δυνάμεις με χαμηλά κόστη και παγκοσμιοποίηση) και η βελτίωση του επιπέδου ζωής, οδήγησαν σταδιακά την περιοχή όπως και την χώρα (πολύ περισσότερο βέβαια), στη μείωση της συμμετοχής του πρωτογενή τομέα στην συνολική οικονομική δραστηριότητα. Οι πολύ χαμηλές τιμές, η μη διαφοροποίηση των τελικών προϊόντων, ο μικρός κλήρος, το αυξημένο κόστος και το αδύναμο συνεταιριστικό κίνημα, οδήγησαν τους κλάδους του πρωτογενή τομέα σε τεράστια συρρίκνωση, που χωρίς τις επιδοτήσεις, η επαρχία της χώρας και του νομού θα είχε μάλλον ερημώσει πλήρως.
8. Η ανάπτυξη βασικών υποδομών, η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στον αγροτικό χώρο, οι καλύτερες υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας και φροντίδας, βελτίωσαν σημαντικά την ποιότητα ζωής των κατοίκων.
9. Η αξιοποίηση των τριών Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης οδήγησε σε δραματική βελτίωση της εικόνας της περιοχής αλλά, όπως και σε όλη την Ελλάδα, δεν οδήγησε στην πραγματοποίηση των απαραίτητων διαρθρωτικών αλλαγών που είχε και έχει ανάγκη η δημόσια διοίκηση και η οικονομία.
10. Η μεταποιητική δραστηριότητα στο Κιλκίς αλλά και γενικότερα στη Μακεδονία και στη χώρα μας πιάστηκε πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια λόγω ακριβώς του ανταγωνισμού με τις αλλαγές των καθεστώτων και των οικονομιών στην ευρύτερη περιοχή, με το πολύ χαμηλό εξευτελιστικό εργατικό κόστος, την ανασφάλιστη εργασία και την πολύ χαμηλή φορολογία, πιάστηκε πάρα πολύ λόγω της έλλειψης αρκετών υποδομών που θα στήριζαν την παραγωγικότητα και την εξωστρέφεια.
11. Η ύπαιθρος και η γεωργία του Κιλκίς απέκτησαν σύγχρονες υποδομές και εκμηχανίσθηκαν πλήρως χάρη στα διαρθρωτικά ταμεία της Ε.Ε. και στους εθνικούς πόρους που προστέθηκαν. Οι αναγκαίες αυτές επενδύσεις δεν αποδείχθηκαν, όμως, ικανές να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής γεωργίας η οποία αντιμετωπίζει σήμερα μια σειρά από τεράστια προβλήματα.

3.2.3 Οι τάσεις των παραμέτρων που επηρέασαν την περιοχή

1. **Επιδοτήσεις αναπτυξιακού νόμου.** Τουλάχιστον έως το 2015 αναμένεται να συνεχιστούν οι επιδοτήσεις, όχι όμως με τον ίδιο ρυθμό και τα ίδια ποσοστά όπως μέχρι σήμερα. Πιθανόν να συνεχιστούν και αργότερα στην δεκαετία πιο στοχευόμενα σε άυλες δράσεις.
2. **Μεγέθυνση Θεσσαλονίκης.** Η Θεσσαλονίκη φαίνεται ότι θα συνεχίσει να μεγαθύνεται με χαμηλότερα ποσοστά ίσως, να μην «θέλει» τις οχλούσες βιομηχανίες που δημιουργούν υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων και κορεσμό, ενώ οι τιμές γης για μεταποιητική

δραστηριότητα να παραμένουν σχετικά ψηλά. Η ύφεση θα την επηρεάσει σε μεγαλύτερο βαθμό, με δεδομένο ότι σε περιόδους κρίσης επηρεάζονται περισσότερο τα μεγάλα αστικά κέντρα. Ο χωροταξικός βιομηχανικός σχεδιασμός θέλει επίσης την εγκατάσταση μονάδων περιφερειακά της Θεσσαλονίκης, αλλά όχι πολύ μακριά, για να έχουν πρόσβαση στην αγορά.

3. Υποδομές, κυρίως οδικοί άξονες. Οι υποδομές τα επόμενα έτη θα συνεχίσουν να βελτιώνονται, κυρίως όμως αυτές που έχουν ήδη εξασφαλισμένη χρηματοδότηση ή αυτές που θα μπορούν να συνχρηματοδοτηθούν και από τον ιδιωτικό τομέα. Βασική υποδομή για την περιοχή ίσως αποτελεί η ολοκλήρωση του άξονα Θεσσαλονίκη – Κιλκίς (Σάντα), γεγονός που θα βελτιώσει τις μεταφορές και το κόστος αυτών.

4. Επιδοτήσεις εστιασμένες. Οι επιδοτήσεις στον αγροτουρισμό φαίνεται ότι θα συνεχιστούν μέχρι τουλάχιστον το 2015, μειωμένες, ιδιαίτερα αναφορικά με τις υποδομές. Επίσης θα υπάρχουν επιδοτήσεις για νέα καινοτόμα προϊόντα και δράσεις στον χώρο των τροφίμων και της πρωτογενούς παραγωγής και μεταποίησης.

5. Πορεία κατασκευαστικού κλάδου. Τα τελευταία χρόνια μεγάλο % της οικονομικής δραστηριότητας προερχόταν από τις κατασκευές. Βασικοί παράμετροι αποτέλεσαν οι νέοι οικονομικοί μετανάστες και έλληνες του εξωτερικού, που κατά βάση χρηματοδότησαν την μέχρι σήμερα ανάπτυξη. Από ότι φαίνεται βέβαια δεν θα μπορέσουν να κάνουν το ίδιο τα επόμενα έτη.

6. Οικονομική πορεία στην ζώνη του ευρώ. Τα χαμηλά επιτόκια δεν υφίστανται πλέον και τα χρηματοοικονομικά κόστη θα παραμείνουν σχετικά υψηλά για την ερχόμενη 10ετία. Αυτό θα επιφέρει τόσο δημοσιονομική στενότητα, που θα επηρεάσει αρνητικά τις δημόσιες επενδύσεις π.χ. σχολεία, νοσοκομεία, δρόμους, ασφάλεια κ.τ.λ., όσο και τις ιδιωτικές επενδύσεις και την κατανάλωση.

7. Πορεία του Πρωτογενούς τομέα. Με την οικονομική πίεση, την αυξημένη ανεργία, τις χρηματοδοτήσεις, την επάνοδο στα χωριά ανθρώπων με στελεχιακή εμπειρία και μόρφωση και την μικρή αλλά σημαντική αλλαγή κουλτούρας στην επιχειρηματικότητα των αγροτών, αναπτύσσονται μονάδες με νέα προϊόντα και εξωστρέφεια, γεγονός που θα συνεχιστεί ως τάση, μιας και υπάρχει παγκόσμια ζήτηση για αντίστοιχα προϊόντα. Αναφορικά με τις πιο βιομηχανικές καλλιέργειες, θα υπάρξουν προβλήματα με τα κανάλια διανομής και τα χρηματιστήρια, θα αυξηθεί η ζήτηση κατά πολύ, λόγω της βελτίωσης των συνθηκών σε πολλές χώρες και οι τιμές των τελικών προϊόντων θα παρουσιάζουν άνοδο και αστάθεια. Το πρόβλημα ίσως γίνει πιο έντονο λόγω και των έντονων καιρικών φαινομένων.

3.2.4 Καταγραφή των προβλεπόμενων τάσεων που μπορεί να επηρεάσουν το Κιλκίς στο μέλλον σύμφωνα με τοπική έρευνα

• Κόσμος

- Αύξηση εθνικών χρεών παγκοσμίως.
- Έμφαση σε νέες τεχνολογίες π.χ. βιοτεχνολογία, πληροφορική, νανοτεχνολογία, ρομποτική και τεχνητή νοημοσύνη.
- Παγκοσμιοποίηση / πολλοί διεκδικητές / χαμηλού κόστους μεταποιητές.
- Περιβαλλοντικά προβλήματα.
- Αύξηση τιμής πετρελαίου / μελλοντική είσοδος νέων καυσίμων π.χ. βιοκαύσιμα, νέα κοιτάσματα, κ.ά.
- Παγκόσμιες ανταγωνιστικές πιέσεις / συνεχιζόμενη απελευθέρωση εμπορίου / περεταίρω ανταγωνισμός.
- Υψηλά επίπεδα διοξειδίου του άνθρακα / αύξηση θερμοκρασίας εδάφους / ελάττωση δασών.

• Βαλκάνια

- Προσπάθεια δόμησης της δημοκρατίας και της οικονομίας των γειτονικών χωρών.

- Είσοδος της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στα επόμενα 10 έτη.
- Αμφίβολο παραμένει αν θα εισέλθει η FYROM (πρόβλημα ονόματος).
- Προβλήματα με την διαχείριση των υδάτινων πόρων και τη μόλυνση αυτών.

• Ευρωπαϊκή Ένωση

- Διάλυση Ευρωζώνης ή δημιουργία ζωνών δύο ταχυτήτων.
- Επανάκαμψη ευρωζώνης / διατήρηση της εικόνας ενός ισχυρού νομίσματος.
- Μεταμόρφωση των ευρωπαϊκών κρατών πρόνοιας / εργαζόμενοι μεταναστεύουν από την Ευρώπη.
- Φτωχότερα μέλη προσχωρούν στην ΕΕ / ενδυνάμωση περιφερειών / εντάσεις στα σύνορα της Ευρώπης / ρατσισμός και ξενοφοβία.
- Τεχνολογία: σημαντικές επιδόσεις / καθυστερήσεις λόγω κουλτούρας και υποχρηματοδότησης / ψηφιακά εργαλεία δικτύωσης βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα.
- Αξίες: περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένοι καταναλωτές / αύξηση απαιτήσεων από επιχειρήσεις και πολιτικούς.

• Ελλάδα

- Διατήρηση ή μη της χώρας στο ευρώ / αναδιάρθρωση οικονομίας / λιτότητα.
- Ανάκαμψη κλάδων: ποιοτικός τουρισμός, νέα τρόφιμα.
- Υποχρηματοδότηση του Δημοσίου Τομέα.
- Υψηλό ποσοστό ανεργίας.
- Αλλαγή αναπτυξιακού μοντέλου σε επίπεδο επιχειρηματικής κουλτούρας και τομεακό και δομικό επίπεδο.
- Έλλειψη καινοτομίας / αποβιομηχάνιση.

3.2.5 Ανάλυση PESTLE

Με την ίδια φιλοσοφία αξιοποιήθηκε η ανάλυση PESTLE η οποία είναι ένα εργαλείο του management που χρησιμοποιείται για την ανάλυση του μακροπεριβάλλοντος ενός οργανισμού, μιας επιχείρησης, ενός κλάδου. Μια από τις παραλλαγές της PESTLE ανάλυσης χρησιμοποιεί τους εξής παράγοντες: Πολιτικοί, Οικονομικοί, Κοινωνικοί, Τεχνολογικοί, Νομικοί, Περιβαλλοντικοί.

Κανένας από τους παραπάνω παράγοντες δεν θα πρέπει να θεωρείται σημαντικότερος έναντι του άλλου, καθώς όλοι παίζουν καθοριστικό ρόλο στην υλοποίηση μιας δράσης. Η μέθοδος PESTLE επιλέχθηκε για την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, τόσο γιατί προσεγγίζει ποιοτικά όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής του δήμου Κιλκίς όσο και γιατί είναι ένα ευέλικτο «εργαλείο» στο οποίο μπορούν να ενσωματωθούν σημαντικοί για την βιώσιμη ανάπτυξη παράγοντες, όπως οι περιβαλλοντικοί και οι νομικοί. Αναλυτικότερα οι παράγοντες που απαρτίζουν την ανάλυση PESTLE είναι οι εξής:

Κοινωνικοί παράγοντες

Η δομή της κοινωνίας, οι αντιλήψεις των κατοίκων, τα δημογραφικά, ψυχογραφικά και άλλα κριτήρια σαφώς επηρεάζουν τη δράση που επιχειρείται σε αυτή την κοινωνία και γι' αυτό μελετάται στη ανάλυση PESTLE.

Πολιτιστικοί παράγοντες

Οι πολιτιστικοί παράγοντες συμβαδίζουν με τους κοινωνικούς και αναφέρονται σε διάφορες δράσεις που έχουν να κάνουν με τον πολιτισμό. Αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, πολιτιστικές εκδηλώσεις, ήθη και έθιμα αποτελούν μερικούς μόνο από τους πολιτισμικούς παράγοντες που επηρεάζουν μέσω της ψυχοσύνθεσης των ανθρώπων κάθε δράση.

Οικονομικοί παράγοντες

Ορισμένοι παράγοντες που επηρεάζουν το οικονομικό περιβάλλον μιας κοινωνίας είναι το κατά κεφαλήν εισόδημα, ο ρυθμός πληθωρισμού, οι τομείς της οικονομικής ανάπτυξης και η απασχόληση.

Τεχνολογικοί παράγοντες

Το τεχνολογικό περιβάλλον έχει και αυτό καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινωνίας και της μελλοντικής ανάπτυξής της. Οι υποδομές, τα δίκτυα σύνδεσης, οι καινοτομίες και τα διάφορα τεχνολογικά επιτεύγματα σε τομείς της οικονομίας όπως η γεωργία καθώς και η μεταφορά της τεχνολογίας αποτελούν μερικά ζητήματα που προσδιορίζονται σε αυτό το σημείο.

Περιβαλλοντικοί παράγοντες

Το φυσικό περιβάλλον και οι ανθρώπινες δραστηριότητες που το επιβαρύνουν αποτελούν στοιχεία που εξετάζονται στους περιβαλλοντικούς παράγοντες. Η μείωση των υδάτινων πόρων, η ρύπανση και τα οικολογικά προϊόντα αποτελούν ορισμένους παράγοντες που επηρεάζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.

Νομικοί παράγοντες

Το νομικό περιβάλλον είναι συνυφασμένο με το πολιτικό και αναφέρεται στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο που διέπει την διαδικασία υλοποίησης της δράσης που επιχειρείται. Υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι και διατάγματα αποτελούν τους νομικούς παράγοντες.

Πολιτικοί παράγοντες

Στο πολιτικό περιβάλλον εμπίπτει η πολιτική σταθερότητα, οι νόμοι, το πολιτικό καθεστώς και η μορφή διακυβέρνησης. Αυτοί και άλλοι παράγοντες του περιβάλλοντος αυτού μπορούν ακόμα και να επιτρέψουν ή να απαγορεύσουν την υλοποίηση μιας δράσης.

3.2.6 Η PESTLE ανάλυση για το Κιλκίς

Στη συνέχεια παρατίθενται οι κύριοι πολιτικοί, οικονομικοί, κοινωνικοί, τεχνολογικοί, περιβαλλοντικοί και νομικοί παράγοντες που συνεξεταζόμενοι με την υφιστάμενη κατάσταση διαμορφώνουν την SWOT ανάλυση που ακολουθεί.

Πολιτικοί

- Πολιτικές Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κεντρικού Κράτους και Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας
- Πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος
- Διακρατικές συμφωνίες και πολιτικές
- Πολιτικές εξελίξεις στη FYROM

Οικονομικοί

- Οικονομική κρίση
- Πορεία δημοσιονομικών προβλημάτων
- Χρηματοπιστωτικό σύστημα
- Χρηματοδοτικά εργαλεία
- Πόροι στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

Κοινωνικοί

- Δημογραφικά δεδομένα
- Μορφωτικό επίπεδο
- Πρόσβαση στην πληροφόρηση
- Πολιτιστικό κεφάλαιο
- Κοινωνικό κεφάλαιο

Τεχνολογικοί

- Ανάπτυξη και διάχυση καινοτομίας

- Εξελίξεις στις μεθόδους παραγωγής
- Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών

Περιβαλλοντικοί

- Κλίμα – κλιματική αλλαγή
- Γεωανάγλυφο
- Υδάτινοι πόροι
- Διασυννοριακότητα
- Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- Απομόνωση

Νομικοί

- Προστασία του περιβάλλοντος
- Διαχείριση υδατικών πόρων
- Διαχείριση αστικών λυμάτων
- Διαχείριση στερεών αποβλήτων

3.2.7 Προβλέψεις Παγκόσμιων και Ευρωπαϊκών Εξελίξεων

Στο πλαίσιο του υποδείγματος της προβλεπτικής διερεύνησης γίνεται στη συνέχεια η παρουσίαση των εξελίξεων κατά την επόμενη δεκαετία, όπως αυτές έχουν καταγραφεί από μελέτη της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής ένωσης για τη διαμόρφωση ενός χάρτη για την ανταγωνιστικότητά της σε διάφορους τομείς..

Η ζήτηση της Ε.Ε. αντιστοιχεί στο 80% των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται στην Ευρώπη. Συνεπώς, τόσο η ιδιωτική, όσο και η δημόσια ζήτηση, επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την εγχώρια παραγωγή. Έτσι εάν εξετάσουμε τις μελλοντικές αλλαγές στην ζήτηση που θα οφείλονται στην αύξηση της αγοραστικής δύναμης των Ευρωπαίων, τις μεταβολές στον τρόπο ζωής (life style), τις κοινωνικές αλλαγές που συντελούνται, τις δημογραφικές εξελίξεις, τότε θα μπορούσαμε να διαπιστώσουμε τις τάσεις της Ευρωπαϊκής ζήτησης, ιδιωτικής και δημόσιας. Εάν δεχθούμε δε ότι κατά μέσο όρο η ιδιωτική κατανάλωση κυμαίνεται μεταξύ 55-75% του ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ και η δημόσια κατανάλωση μεταξύ 15-25%, αντιλαμβανόμαστε ότι η καταναλωτική ζήτηση είναι αυτή που θα καθορίσει το μέλλον της Ευρωπαϊκής παραγωγής και κατά συνέπεια της παραγωγής του Νομού Κιλκίς. Αναφέρουμε ορισμένες τάσεις σε σχέση με τη ζήτηση:

- Το μερίδιο των τροφίμων θα μειώνεται, καθώς θα αυξάνεται το εισόδημα, χωρίς όμως να φτάσει το επίπεδο των ΗΠΑ (11%),
- Οι δαπάνες για κατοικία θα αυξάνονται,
- Οι δαπάνες για υγεία θα αυξάνονται συνεχώς,
- Οι δαπάνες για τις μεταφορές και επικοινωνίες θα συνεχίσουν να αυξάνουν.

Πέραν όμως από αυτές τις γενικές τάσεις στη διαμόρφωση του ιδιωτικού προϋπολογισμού, η μελέτη της Επιτροπής έχει αναγνωρίσει έξι (6) περιοχές ανάπτυξης της ζήτησης:

- Α) Κατανάλωση με έμφαση στην ποιότητα
- Β) Περισσότερες υπηρεσίες και αποϋλοποίηση
- Γ) Κατανάλωση της γνώσης
- Δ) Κατανάλωση των μεγαλύτερων ηλικιών
- Ε) Προσωποποίηση των αγαθών και υπηρεσιών
- ΣΤ) Κατανάλωση φιλική προς το περιβάλλον

Συνοψίζοντας αυτές τις έξι αναδυόμενες περιοχές της ζήτησης και καθώς αυτές αναμένεται να γνωρίσουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, θεωρούμε σκόπιμο να παραθέσουμε ορισμένες

λεπτομέρειες, οι οποίες θα μας βοηθήσουν στην διατύπωση προτάσεων για συγκεκριμένους κλάδους και αγαθά:

Κατανάλωση με έμφαση στην ποιότητα: το έξυπνο σπίτι με τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών, εγγύηση ασφαλών και ποιοτικών τροφίμων, η στάση των καταναλωτών για ασφαλέστερα και ποιοτικότερα τρόφιμα θα αυξήσει την παρουσία αυτών των τροφίμων στα σούπερ-μάρκετ, υπηρεσίες υγείας, επικοινωνίας, ξεκούρασης και ασφάλειας, πιθανή αύξηση της ποιοτικής καταναλωτικής ζήτησης σε χώρες εκτός Ε.Ε.

Περισσότερες υπηρεσίες και απούλοποίηση: οι προστιθέμενες υπηρεσίες στα προϊόντα θα παίζουν όλο και μεγαλύτερο ρόλο, μεγαλύτερο μέρος του οικογενειακού προϋπολογισμού θα δαπανάται για υπηρεσίες και όχι προϊόντα, οι επιχειρήσεις θα προσφέρουν αγαθά με υπηρεσίες προσαρμοσμένες στον κάθε πελάτη, απούλοποιούμενες μορφές κατανάλωσης (πχ εφημερίδες στο Internet), το ζήτημα είναι πως θα ενσωματωθούν προϊόντα στις υπηρεσίες με έναν «έξυπνο» τρόπο.

Κατανάλωση της γνώσης: Καθώς οι κοινωνίες θα στηρίζονται ολοένα και περισσότερο στη γνώση και στις τεχνολογίες και καθώς οι τεχνολογικές και οικονομικές αλλαγές θα είναι γρήγορες, αναλύεται η ανάγκη-ζήτηση για ικανότητες προσαρμογής μέσω της εκπαίδευσης. Έτσι αυξάνεται η θετική προοπτική: σε εκπαίδευση και κατάρτιση σε νέες τεχνολογίες, δια αποστάσεως εκπαίδευση, εκπαίδευση στη χρήση εξελιγμένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Κατανάλωση των μεγαλύτερων ηλικιών: Ο πληθυσμός της Ευρώπης γερνά. Στις επόμενες δεκαετίες όλο και μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού θα ανήκει σε μεγαλύτερες ηλικίες. Αυτές οι ηλικίες θα έχουν εισόδημα και χρόνο διαθέσιμο. Έτσι αναμένεται ραγδαία ανάπτυξη: στις υπηρεσίες υγείας, στις υπηρεσίες προσωπικής φροντίδας, στις δραστηριότητες αναψυχής και ταξίδια, στα προϊόντα και υπηρεσίες προσαρμοσμένα σε ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας.

Προσωποποίηση των αγαθών και υπηρεσιών: Οι κοινωνίες μετατρέπονται όλο και περισσότερο σε ατομιστικές. Η ανάγκη για αυτό-επιβεβαίωση, που χαρακτηρίζει την ατομιστική συμπεριφορά, καθιστά αναγκαία την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που θα απευθύνονται σε συγκεκριμένο άτομο. Έτσι αναμένεται αυξημένη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες που θα ενσωματώνουν το «όνειρο» και όχι για τα προϊόντα τα ίδια. Συνεπώς χαρακτηριστικά του προϊόντος όπως: αυτοεπιβεβαίωση, αισθητική, διασκέδαση, ατομισμός θα ζητούνται όλο και περισσότερο.

Κατανάλωση φιλική προς το περιβάλλον: Οι δεκαετίες του 1980-1990 χαρακτηρίζονται από την ολοένα και αυξανόμενη ευαισθησία για το περιβάλλον. Το κοινό ενδιαφέρεται για το περιβάλλον. Αν και μικρός αριθμός καταναλωτών άλλαξαν τον τρόπο ζωής τους προς καταναλωτική συμπεριφορά φιλικότερη προς το περιβάλλον, αυτή τη τάση αναμένεται να αυξηθεί στο μέλλον: ενδιαφέρον από τους καταναλωτές για φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους παραγωγής. Αν και οι φιλικές προς το περιβάλλον παραγωγικές διαδικασίες κοστίζουν στην αρχή αρκετά, οι πρώτοι που θα τολμήσουν θα αποκτήσουν στη συνέχεια ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Ο τομέας των υπηρεσιών

Υπάρχει πολύ μεγάλος σκεπτικισμός για το πώς θα αναπτυχθεί ο τομέας των υπηρεσιών, καθώς απαιτεί υψηλής εξειδίκευσης ανθρώπινο κεφάλαιο. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, οι παρακάτω παράγοντες καθορίζουν τις εξελίξεις στον τομέα των υπηρεσιών:

- Οι επιχειρήσεις θα στραφούν προς το outsourcing δραστηριοτήτων που προηγουμένως πραγματοποιούσαν στο εσωτερικό τους.
- Αυξανόμενος αριθμός μικρότερων παραγωγικών μονάδων που χρησιμοποιούν εξωτερικές υπηρεσίες για να συμπληρώσουν τους εσωτερικούς δικούς τους πόρους.
- Η εξειδίκευση και αυξανόμενος καταμερισμός της εργασίας σε αρκετές περιοχές
- Η ανάγκη για αυξανόμενη ευελιξία μέσα στις επιχειρήσεις
- Η ανάπτυξη της οικονομίας στηριγμένης σε γνώση

Οι κλάδοι των υπηρεσιών που αναμένεται να έχουν την ταχύτερη ανάπτυξη στην επόμενη δεκαετία είναι:

- Χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες
- Υπηρεσίες διαχείρισης ακινήτων
- Επιχειρησιακές υπηρεσίες
- Προσωπικές –κοινωνικές - κοινοτικές υπηρεσίες

-Φροντίδα τρίτης ηλικίας

-Φροντίδα πρώτης ηλικίας

-Αναψυχή λόγω νέου τρόπου ζωής: Multimedia, Cinema, Σπορ-γυμναστήρια, Ταξίδια διακοπών.

Σημειώνεται ότι ενώ μέχρι πρόσφατα οι κλάδοι των υπηρεσιών θεωρούνταν χαμηλής τεχνολογίας και απαιτούσαν χαμηλής εξειδίκευσης προσωπικό (πχ μεσίτες, ασφαλιστές), οι σύγχρονες τάσεις στους κλάδους αυτούς απαιτούν μορφωμένο προσωπικό με εξειδικευμένες γνώσεις. Ειδικά η ζήτηση για εξειδικευμένους ανθρώπους στον κλάδο της διαχείρισης ακινήτων και της προσωπικής φροντίδας θα είναι αυξανόμενη στο μέλλον.

Επικοινωνίες και μεταφορές

Το κόστος της επικοινωνίας έχει μειωθεί δραματικά κατά την τελευταία πενήνταετία. Η πληροφορική τεχνολογία προσφέρει σήμερα σε επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε διάφορες περιοχές του κόσμου, πρόσβαση τόσο στην πληροφόρηση, όσο και κυρίως στις αγορές. Ταυτόχρονα αποτελεί πλέον το νευρικό σύστημα της αξιακής αλυσίδας. Καθώς οι εταιρίες από επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών νοούνται πλέον ως αλυσίδες παραγωγής αξίας (value chain) αναθεωρούνται και οι παλιές αντιλήψεις περί τόπου εγκατάστασης. Η επιχείρηση δεν επιλέγει τον τόπο εγκατάστασης για την παραγωγή ενός συγκεκριμένου προϊόντος, αλλά για την παραγωγή ενός μέρους μόνο της αξιακής αλυσίδας. Έτσι βλέπουμε η κατασκευή ενός ανταλλακτικού να γίνεται σε μία περιοχή, ο σχεδιασμός σε μία άλλη και τέλος η συναρμολόγηση να πραγματοποιείται σε μία τρίτη.

Η επιλογή λοιπόν του τόπου εγκατάστασης γίνεται μέσω της αξιολόγησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων μια περιοχής, όχι όμως ως προς την παραγωγή ολόκληρου του προϊόντος, αλλά του συγκεκριμένου μέρους. Η αποτελεσματική λειτουργία της αξιακής αλυσίδας προϋποθέτει άριστο συντονισμό και συνεχή επικοινωνία και ο ρόλος των συστημάτων επικοινωνίας καθίσταται, όπως αναφέραμε, νευραλγικός. Η ακραία μορφή αυτής της εξέλιξης θα αποτελεί η τηλε-εργασία, η οποία να σημειώσουμε ότι έχει κάνει σημαντικά βήματα, κυρίως στον κλάδο της πληροφορικής και της επικοινωνίας.

Η εταιρία Nokia, για παράδειγμα, έχει ιδρύσει ερευνητικά κέντρα σε πολλές περιοχές της Φινλανδίας, μερικά των οποίων απέχουν αρκετές εκατοντάδες χιλιόμετρα από το κέντρο της εταιρίας.

Αυτές οι εξελίξεις φαίνεται να δημιουργούν ένα νέο δυναμικό περιβάλλον, το οποίο μπορεί να άρει σε σημαντικό βαθμό την απομόνωση του Κιλκίς. Η νέα πληροφορική τεχνολογία μειώνει την απόσταση μεταξύ κέντρου και περιφέρειας. Ταυτόχρονα η μετατροπή των εταιριών σε αξιακές αλυσίδες προσφέρει στο Κιλκίς νέες ευκαιρίες για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων στατικών και δυναμικών, όχι σε κλάδους μεγάλους, αλλά σε τριψήφιους και τετραψήφιους.

Παράλληλα με το κόστος της επικοινωνίας, έχει μειωθεί σημαντικά και το κόστος των μεταφορών. Νέα μεταφορικά δίκτυα έχουν σχεδιασθεί και κατασκευάζονται σε όλη την Ευρώπη. Ταυτόχρονα η είσοδος χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μεταξύ των οποίων η Βουλγαρία και η Ρουμανία καθιστά αναγκαία την επέκταση αυτών των δικτύων. Η κατάσταση όμως στο μέλλον, όπως αυτή διαμορφώνεται από την ραγδαία αύξηση στη ζήτηση μεταφορών λόγω εμπορίου και την είσοδο των νέων κρατών, όσο αφορά το κόστος μεταφοράς, δεν είναι άμεσα θετική. Η συνεχής αύξηση της κίνησης στα δίκτυα, οδικά σιδηροδρομικά και αεροπορικά, δημιουργεί συνθήκες κορεσμού (μποτιλιαρίσματος) το κόστος του οποίου έχει

εκτιμηθεί στο 2% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ με τάσεις ανόδου. Ταυτόχρονα η έλλειψη γης, για τη δημιουργία νέων δικτύων, αυξάνει το οριακό κόστος των νέων δικτύων. Τέλος η αυξανόμενη μέριμνα για το περιβάλλον (πχ Συνθήκη ΚΙΟΤΟ) αναμένεται να επιβαρύνει ακόμη παραπάνω το μεταφορικό κόστος. Υπολογίζεται ότι η αύξηση του κόστους μεταφοράς λόγω περιβαλλοντικών περιορισμών θα είναι γύρω στο 1.6% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ.

Έστω όμως και με το κόστος που αναμένεται να αυξηθεί και φυσικά θα επηρεάσει σε σημαντικότερο βαθμό τα χαμηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα και εμπορεύματα (commodities) και όχι τα αντίστοιχα υψηλής, ο Νομός Κιλκίς θα πρέπει να εκμεταλλευθεί αυτά τα διευρωπαϊκά δίκτυα. Καθίσταται λοιπόν αναγκαία συνθήκη η σύνδεση του νομού με αυτά τα δίκτυα. Η κατάλληλη στρατηγική μπορεί να μειώσει η να εξαλείψει την αύξηση, εκμεταλλευόμενη τις θετικές ευκαιρίες και μειώνοντας το κόστος.

Στρατηγική και διαδικασίες για την εκμετάλλευση των ευκαιριών.

Έχοντας προσδιορίσει τις ευκαιρίες σε επίπεδο προϊόντων, κλάδων και αγορών, ζητούνται τα προαπαιτούμενα και τα βασικά στοιχεία των στρατηγικών και των διαδικασιών με τις οποίες θα εκμεταλλευτούμε τις ευκαιρίες αυτές. Υπάρχει ένας παράγοντας που τονίστηκε από όλους τους ειδικούς, ανεξαρτήτως κλάδου, ως δομικό στοιχείο οποιασδήποτε επιμέρους στρατηγικής ανάπτυξης. Ο παράγοντας αυτός είναι το ανθρώπινο δυναμικό. Ομόφωνα, οι ειδικοί επεσήμαναν την ανάγκη μορφωμένου, αποτελεσματικά εκπαιδευμένου και υποκινούμενου ανθρώπινου δυναμικού. Η επισήμανση αυτή βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία και με την άποψη που εκφράστηκε στην πρώτη ενότητα για τον ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα ως φορέα ανταγωνιστικότητας. Εξάλλου πολλοί ειδικοί, κύρια από τον επιχειρηματικό χώρο, εξέφρασαν την άποψη ότι υπάρχει μια σημαντική διάσταση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό προϊόν της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στις ανάγκες ανθρώπινου κεφαλαίου, όπως αυτές εκφράζονται στην παραγωγική σφαίρα. Η διάσταση αυτή έχει:

- Χωρικό χαρακτήρα (πληθώρα σε κάποιες περιφέρειες, σημαντικές ελλείψεις σε άλλες).
- Χαρακτήρα ειδικεύσεων (πλεόνασμα σε κάποιες ειδικεύσεις, ελλείψεις σε άλλες) αλλά και στο εσωτερικό ειδικεύσεων (οι γνώσεις και οι δεξιότητες που παρέχονται δεν ανταποκρίνονται στις επιχειρηματικές ανάγκες).
- Ειδική μνεία έγινε σε ελλείψεις διοικητικών στελεχών, ιδιαίτερα σε επίπεδο περιφέρειας.

Ένας δεύτερος παράγοντας, που κατά την γνώμη των ειδικών αποτελεί κοινό στοιχείο της στρατηγικής ανάπτυξης στην πλειοψηφία των κλάδων, είναι η σωστή και αποτελεσματική προώθηση των παραγομένων προϊόντων και υπηρεσιών. Ο τρόπος ποικίλει ανάλογα με τον κλάδο, το προϊόν ή την υπηρεσία. (π.χ. Δίκτυα διανομής για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, μάρκετινγκ για τα τρόφιμα και τον τουρισμό). Από κάποιους ειδικούς επισημάνθηκε η ανάγκη για συλλογικούς φορείς προώθησης με συνεργασία ανάμεσα σε επιχειρήσεις, συλλογικούς φορείς και κράτος σε συνολικό ή περιφερειακό επίπεδο.

Ένας τρίτος παράγοντας που αναφέρθηκε συνολικά είναι ο ρόλος του κράτους ως φορέα ανάπτυξης (θετικός ή αρνητικός). Το σύνολο των ειδικών σημείωσε τον ανασχετικό ρόλο της γραφειοκρατίας και τόνισε την ανάγκη απλοποίησης και αποκέντρωσης διαδικασιών, ιδιαίτερα σε θέματα διευκόλυνσης της επιχειρηματικότητας. Η ανάγκη εκσυγχρονισμού του θεσμικού και νομικού πλαισίου, καθώς και η δημιουργία σύγχρονων υποδομών είναι άλλοι παράγοντες που τονίστηκαν επίσης από πολλούς ειδικούς.

Εντύπωση προκαλεί ότι κανείς σχεδόν δεν αναφέρθηκε σε θέματα οικονομικών ενισχύσεων ή επιδοτήσεων. Σε σχετικές ερωτήσεις που έγιναν κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων, υποστηρίχτηκε από κάποιους ειδικούς ότι το πρόβλημα εστιάζεται περισσότερο στον εξορθολογισμό των ενισχύσεων και επιδοτήσεων που ήδη υπάρχουν παρά στο ύψος τους.

Μια άλλη παρατήρηση που έγινε, κυρίως κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων, είναι η ανάγκη περιφερειακής εξειδίκευσης της κρατικής δράσης και παρέμβασης, καθώς η ενίσχυση του ρόλου της περιφερειακής δημόσιας διοίκησης και φορέων, καθώς και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι λόγοι του αναφέρθηκαν για να υποστηρίξουν αυτές τις θέσεις είναι η αδυναμία της κεντρικής διοίκησης να κατανοήσει τα προβλήματα του τοπικού και περιφερειακού παραγωγικού ιστού, καθώς και η υπερβολική γραφειοκρατία που δημιουργείται από τις δραστηριότητες της κεντρικής διοίκησης.

Τέλος, εκτός από τις παραπάνω γενικές κατευθύνσεις, προτάθηκαν συγκεκριμένες κατευθύνσεις ανά κλάδους και προϊόντα, που θα μπορούσαν να δώσουν ώθηση στην αναπτυξιακή διαδικασία. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι:

- Γεωργικά προϊόντα, τρόφιμα: Τυποποίηση, βελτίωση συσκευασίας, δίκτυα διανομής, διεθνείς πιστοποιήσεις ποιότητας.
- Ανάληψη κατασκευαστικών έργων: Πλαίσιο συνεργασίας με χρηματοδοτικούς φορείς, οικονομική διπλωματία.
- Υπηρεσίες υγείας: Υποδομές.
- Τουρισμός: Βελτίωση της λειτουργίας των συλλογικών φορέων προώθησης, συμπληρωματικά και εναλλακτικά δημιουργία περιφερειακών φορέων.

3.2.8 Διαμόρφωση σεναρίων (future studies)

Στο πλαίσιο του δεύτερου σταδίου του υποδείγματος της προοπτικής διερεύνησης δημιουργήθηκαν τρία σενάρια ώστε να σχηματισθεί η πιθανή εικόνα του μέλλοντος με τα χαρακτηριστικά που μπορούν να επηρεάσουν τη στρατηγική και κυρίως τις πολιτικές του δήμου. Γενικά, τα σενάρια είναι αφηγηματικές περιγραφές των πιθανών μελλόντων και στρέφουν την προσοχή, στις σχέσεις μεταξύ γεγονότων και σημείων αποφάσεων.

Η δημιουργία σεναρίων είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στις καταστάσεις, όπου το παρελθόν ή/και το παρόν είναι απίθανο να αποτελέσουν οδηγό ή πυξίδα για το μέλλον. Χρησιμοποιούνται όπου:

- το πρόβλημα είναι σύνθετο,
- υπάρχει υψηλή πιθανότητα σημαντικής αλλαγής,
- οι κυρίαρχες τάσεις μπορεί να μην είναι ευνοϊκές και πρέπει να αναλυθούν,
- ο χρονικός ορίζοντας είναι σχετικά μεγάλος.

Τα σενάρια βοηθούν στην άμεση προσέγκυση της προσοχής στις κινητήριες δυνάμεις, στις πιθανές εξελίξεις και στην έκταση απρόβλεπτων καταστάσεων, με τις οποίες μπορεί να έρθει η κοινωνία αντιμέτωπη. Κατά συνέπεια είναι ιδιαίτερα χρήσιμα σαν εργαλείο, όταν πρέπει να εξεταστούν πολλοί παράγοντες και ο βαθμός αβεβαιότητας για το μέλλον είναι υψηλός.

Η διαδικασία αυτή, αναλύει τα βήματα, από το μέλλον - προς τα πίσω - στο παρόν, από το πιθανό ή ανεπιθύμητο σενάριο μέχρι την παρούσα ημέρα, καταγράφοντας μια ακολουθία κρίσιμων δράσεων, αποφάσεων και αλλαγών και επιτρέπει στους πολίτες και τους φορείς να αναπτύξουν ένα στρατηγικό σχέδιο, στο οποίο θα βασιστούν για να αντιμετωπίσουν και να δημιουργήσουν το μέλλον που επιθυμούν. Αυτό, στη συνέχεια, επιτρέπει στους ανθρώπους να «γίνουν φορείς αλλαγής» και όχι να άγονται από αυτήν και να «δημιουργούν τάσεις» και όχι να είναι τα θύματα των τάσεων.

Η μεθοδολογία των σεναρίων μπορεί να παρέχει στους αρμόδιους για το σχεδιασμό τα σημεία αναφοράς – πυξίδας, με τα οποία να κατευθύνουν την σκέψη για τα αναρίθμητα πιθανά μέλλοντα. Οι πολιτικές και τα πλάνα δράσεις, μπορούν να εξεταστούν από την άποψη της ευρωστίας τους σε σχέση με έναν αριθμό πιθανών μελλόντων: αντί να εστιάσουμε στο - υποθετικά - πιθανό μέλλον, δύναται να αναπτυχθεί μια ισορροπημένη σειρά στρατηγικών, που μπορούν εναλλακτικά να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικές περιστάσεις.

Η διαδικασία κατασκευής σεναρίων χρησιμοποιείται για να χτίσει ένα κοινό όραμα μεταξύ των συμμετεχόντων. Μπορεί έτσι να παραγάγει συναίνεση και κατεύθυνση.

Ειδικά όταν οι συμμετέχοντες παίρνουν μέρος σε «εργαστήρια», είναι σε θέση να καταλάβουν καλύτερα ποιες στρατηγικές και πολιτικές επιλογές πρέπει να χτίσουν για τα εναλλακτικά μέλλοντα. Επιπλέον, η διαδικασία παραγωγής εικόνων του μέλλοντος και το πώς μπορείς να τις υλοποιήσεις, διευκολύνουν τη δράση. Τέλος οι συμμετέχοντες καταλαβαίνουν καλύτερα τις απόψεις και τις στρατηγικές των άλλων.

3.2.9 Τέσσερα πιθανά σενάρια για το μέλλον

Στο πλαίσιο, λοιπόν, της διαμόρφωσης της στρατηγικής του δήμου, είναι χρήσιμο να περιγράψουμε τέσσερα πιθανά σενάρια για την εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα και πώς αυτά πιθανώς να επηρεάσουν την ζωή στην Ελλάδα και φυσικά το δήμο Κιλκίς στους τομείς της :

1ο σενάριο: Οικονομία και κοινωνία δύο ταχυτήτων

2ο σενάριο: Αναγκαστική προσγείωση

3ο Σενάριο: Τεντωμένη κλωστή

4^ο σενάριο 1: Νέα ξεκίνημα

Είναι προφανές ότι ο δήμος θα πρέπει να εντάξει στο στρατηγικό του σχεδιασμό πολιτικές και πρωτοβουλίες που θα αντιμετωπίζουν είτε βραχυπρόθεσμα είτε μεσοπρόθεσμα τις επιπτώσεις από την πραγματοποίηση ενός (ή και περισσότερων) εκ των ανωτέρω σεναρίων, δίνοντας σε κάθε περίπτωση έμφαση:

- Στην κοινωνική του πολιτική ώστε να αμβλύνει τις επιπτώσεις της κρίσης τουλάχιστον από τους δημότες που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και μέσα από διάφορες δράσεις να αναπτύξει την κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη.
- Στην αναπτυξιακή του πολιτική ώστε να δημιουργήσει συνθήκες αύξησης της επιχειρηματικότητας και μείωσης της ανεργίας.
- Στην οικονομική του πολιτική ώστε με δεδομένες τις μειωμένες κρατικές χρηματοδοτήσεις και τη μειωμένη φοροδοτική ικανότητα των δημοτών να υποστηρίξει με δημιουργία οικονομικών κλίμακος και αξιοποίηση τρίτων πηγών χρηματοδότησης τις πολιτικές του.
- Στην δημιουργική και καινοτομική του πολιτική ώστε μέσα από δράσεις που απαιτούν καθόλου ή ελάχιστα κονδύλια να αναπτύξει δομές και δράσεις που θα υποστηρίζουν τόσο τον πολίτη κάνοντας αξιοβίωτη τη ζωή όσο και την αναπτυξιακή διαδικασία δίνοντας όραμα, προοπτική αλλά και άμεσες λύσεις.
- Στην δημιουργία και αξιοποίηση στατικών και δυναμικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και ικανοτήτων που θα τον κάνουν να διαφοροποιείται διαρκώς ώστε να βελτιώνει την ανταγωνιστικότητά του (οικονομική, κοινωνική κ.λπ.).

3.2.9 Επιλογή στρατηγικής (μήτρα SWOT/TOWS)

Η μήτρα SWOT/TOWS 4^{ov} τύπων στρατηγικών, ένα εργαλείο επιλογής σεναρίου ή στρατηγικής προσέγγισης σχεδιασμού το οποίο προσανατολίζει τα μέτρα που θα αναλυθούν σύμφωνα με την επιλεχθείσα στρατηγική, επιλέχθηκε προς υποβοήθηση της αρχιτεκτονικής στρατηγικής του δήμου Κιλκίς. Η μήτρα αυτή ουσιαστικά παρουσιάζει το σύνολο των στοιχείων της μεθόδου ανάλυσης SWOT για κάθε σενάριο, δυνατά – αδύνατα σημεία, ευκαιρίες - απειλές, αξιοποιώντας τα κατά ζεύγη δημιουργώντας τον ακόλουθο πίνακα.

	Δυνάμεις	Αδυναμίες
Ευκαιρίες	Στρατηγικές Δ – Ε Εκμετάλλευση των ισχυρών σημείων για να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες	Στρατηγικές Α – Ε Βελτίωση των αδύναμων σημείων που εμποδίζουν την αξιοποίηση των ευκαιριών
Κίνδυνοι	Στρατηγικές Δ – Κ Εκμετάλλευση των ισχυρών σημείων για να αποφευχθούν ή να μειωθούν οι απειλές	Στρατηγικές Α – Κ Αμυντικές τακτικές για να μειωθούν τα αδύναμα σημεία και να αποφευχθούν οι απειλές

Με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται 4 τύποι στρατηγικών για κάθε σενάριο ανάπτυξης ξεχωριστά οι οποίοι βοηθούν στην ολοκληρωμένη προσέγγιση της κατάστασης από το κάθε σενάριο και στην τελική επιλογή αντιμετώπισής της. Τελικά μετά την επιλογή του κατάλληλου σεναρίου επιλέγεται συγκεκριμένα η στρατηγική προσέγγισης μέσω της ιεράρχησης των στρατηγικών οι οποίες αποτυπώνονται ως εξής:

- Στρατηγικές Αδυναμίες – Κίνδυνοι: Αμυντικές
- Στρατηγικές Αδυναμίες – Ευκαιρίες: Διορθωτικές
- Στρατηγικές Δυνάμεις – Κίνδυνοι: Βελτιωτικές
- Στρατηγικές Δυνάμεις – Ευκαιρίες: Φιλόδοξες

3.2.10 Προσδιοριστικοί παράγοντες του «Διαμαντιού» - Ανάλυση SWOT

Για τον προσδιορισμό των παραγόντων του «Διαμαντιού» του Porter και την ποιοτική αξιολόγησή τους, αξιοποιήθηκε μια τις πιο γνωστές και αξιόπιστες μεθόδους αξιολόγησης του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μιας περιοχής, η μέθοδος της Ανάλυσης SWOT. Η μέθοδος εξασφαλίζει τη σύνδεση των δύο επιπέδων ανάλυσης, δηλαδή τη σύνδεση των εσωτερικών παραγόντων ανάπτυξης (μικρο-κλίμακα ανάλυσης) με τους παράγοντες του γενικού περιβάλλοντος (εξωτερικό περιβάλλον, μακρο-οικονομική κλίμακα ανάλυσης). Και στα δύο επίπεδα ανάλυσης (εσωτερικό και εξωτερικό) καταγράφονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιοχής.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα βασικά φυσικο - γεωγραφικά, κοινωνικοοικονομικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής του δήμου Κιλκίς, όπως παρουσιάστηκαν στις προηγούμενες ενότητες, αλλά και τις εκτιμήσεις-απόψεις των πολιτών, των φορέων και των στελεχών του δήμου, πραγματοποιήθηκε η ανάλυση SWOT με στόχο να αναδειχθούν τα κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης, ανά θεματικό τομέα, με βάση τα οποία πρέπει να προσδιοριστεί στη συνέχεια ο στρατηγικός σχεδιασμός του δήμου Κιλκίς.

1. Δυνάμεις (Strengths): Πρόκειται για τις ενδογενείς συνθήκες και τα χαρακτηριστικά της ίδιας της περιοχής που ενισχύουν την αναπτυξιακή προσπάθεια και σχετίζονται άμεσα με τη δυναμική, χάρη στην οποία διαφαίνονται αναπτυξιακές προοπτικές. Τα πλεονεκτήματα αυτά αφορούν τους πόρους, τους συντελεστές παραγωγής, την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διάρθρωση του κοινωνικο-οικονομικού ιστού, και γενικά όλους τους παράγοντες που καθορίζουν την αποτελεσματικότητα των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

2. Αδυναμίες (Weaknesses): Πρόκειται για τα ενδογενή χαρακτηριστικά της περιοχής που εμποδίζουν την αναπτυξιακή προσπάθεια. Οι παράγοντες αυτοί, με την αρνητική τους επιρροή, μειώνουν την απόδοση και την αποτελεσματικότητα είτε ορισμένων, είτε όλων των κλάδων της οικονομικής δραστηριότητας και ταυτόχρονα καταγράφονται ως προβλήματα για την περιοχή μελέτης. Όπως ισχύει και για τα πλεονεκτήματα, οι δυνάμεις συσχετίζονται με όλους τους παράγοντες που άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων.

3. Ευκαιρίες (Opportunities): Πρόκειται για τις τρέχουσες, καθώς και μελλοντικές συνθήκες του γενικού περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο υφίσταται και λειτουργεί η περιοχή μελέτης, συνθήκες που έχουν ή τείνουν να έχουν θετική επιρροή στην αναπτυξιακή διαδικασία και βοηθούν τις εσωτερικές προσπάθειες για πρόβλεψη και προώθηση των οικονομικών αλλαγών, αναδιάρθρωση του τοπικού προϊόντος, αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής, βελτίωση και επέκταση των προσφερόμενων κοινωνικών υπηρεσιών κ.ά.

4. Απειλές (Threats): Πρόκειται για τις τρέχουσες ή μελλοντικές συνθήκες του γενικού περιβάλλοντος που ασκούν αρνητική επιρροή στις προσπάθειες ανάπτυξης της περιοχής. Με λίγα λόγια αναφέρονται σε παράγοντες που απειλούν τη βιώσιμη ανάπτυξη με την έννοια ότι αποτελούν ή αναμένεται να αποτελέσουν επικίνδυνα προβλήματα στην οργάνωση και λειτουργία των οικονομικών δραστηριοτήτων και δυσκολεύουν τις προσπάθειες για μελλοντική βελτίωσή τους.

ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Ύπαρξη πεδινού τμήματος με υψηλή παραγωγικότητα

Το πεδινό τμήμα διαθέτει καλλιεργήσιμη γη υψηλής παραγωγικότητας. Τα ιδιαίτερα εδαφολογικά χαρακτηριστικά σε συνδυασμό με την ύπαρξη σημαντικών υδάτινων πόρων έχουν ως αποτέλεσμα την επίτευξη υψηλών αποδόσεων από τις εφαρμοζόμενες καλλιέργειες. Σ' αυτό βέβαια συμβάλει και το γεγονός ότι, κατά τις τελευταίες δεκαετίες ο τομέας της αγροτικής έρευνας είχε επικεντρωθεί στην αύξηση της παραγωγής. Τα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας είναι η μεγιστοποίηση της απόδοσης των καλλιεργειών και ο καλύτερος έλεγχος των όποιων περιοριστικών παραγόντων της παραγωγής.

Παράδοση ενασχόλησης με τις γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες

Ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική «δεξαμενή» απασχόλησης, σταθερά βέβαια μειούμενη εξαιτίας και της νέας Κ.Α.Π.. Το αγροτικό δυναμικό εμφανίζει συγκέντρωση σημαντικής τεχνογνωσίας στις γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες και συγχρόνως αποτελεί σημαντικότερο παραγωγό προϊόντων της Περιφέρειας και ολόκληρης της χώρας. Οι αγρότες της περιοχής έχουν αποδείξει κατά τις τελευταίες δεκαετίες ότι διαθέτουν δυναμισμό και ότι μπορούν να προσαρμοστούν σε νέα δεδομένα. Επίσης, όπως δείχνει και η έρευνα αγροτικών εκμεταλλεύσεων, έχουν υψηλή εξειδίκευση στους κλάδους παραγωγής που ασχολούνται καθώς και υψηλό συσσωρευμένο πάγιο κεφάλαιο.

Ύπαρξη φορέων με εμπειρία στην ανάπτυξη συνεργασιών και τη δημιουργία δικτύων.

Η Αναπτυξιακή Κυκλική Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α. αποτελεί για τον νομό Κυκλική μια διαχρονικά σταθερή αξία η οποία μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στις προσπάθειες των επιχειρήσεων και των φορέων για τη δημιουργία δικτύσεων.

Σημαντική πρωτογενής παραγωγή επιδεχόμενη μεταποίησης

Ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από τη διαθεσιμότητα πλούσιας ποιοτικής α΄ ύλης όπως το σιτάρι, το κρέας και το γάλα για την παραγωγή ποιοτικών τοπικών προϊόντων και το μοναδικό συνδυασμό περιβαλλοντικών συνθηκών (έδαφος, κλίμα) απαραίτητων για την καλλιέργεια και παραγωγή ιδιαίτερων σε γεύση και θρεπτικές αξίες προϊόντων (τυροκομικά, γαλακτοκομικά, ζυμαρικά, βιολογικά, αρωματικά) σε συνδυασμό με την αποκλειστική τεχνογνωσία παραγωγής τους όπως αυτή μεταφέρθηκε από γενιά σε γενιά διατηρώντας μια πολύτιμη πολιτισμική παράδοση προβάλλοντας μια εικόνα της περιοχής με στοιχεία «γνησιότητας», «παράδοσης» και της «αγροτικής—βουκολικής».

Η πρωτογενής αυτή παραγωγή είναι ένα πολύ κρίσιμο και σημαντικό μέγεθος για την οικονομία και την ανταγωνιστικότητα της περιοχής. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, που αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στο νομό είναι ότι παράγει προϊόντα που επιδέχονται μεταποίηση, τόσο όσον αφορά στη γεωργική όσο και στην κτηνοτροφική παραγωγή.

Ύπαρξη μεγάλου αριθμού βιώσιμων οικογενειακών επιχειρήσεων

Στην περιοχή εφαρμογής (ιδιαίτερα στο δήμο Κυκλική) όπως είδαμε και στην ανάλυση της τοπικής οικονομίας η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων κυρίως του τριτογενή τομέα (εμπορικές, τουριστικές και παροχής υπηρεσιών) αλλά και του δευτερογενή τομέα οι μικρές βιοτεχνικές μονάδες είναι κατά κύριο λόγο οικογενειακές επιχειρήσεις. Λόγω της οικογενειακής τους μορφής οι παραπάνω επιχειρήσεις εμφανίζουν μια σταθερότητα και βιωσιμότητα αρκετά αξιόλογη.

Χαμηλό κόστος πρώτης εγκατάστασης λόγω φθηνής και διαθέσιμης γης

Σε ολόκληρη σχεδόν την περιοχή λόγω των γνωστών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η πρωτογενής παραγωγή, η εύρεση γης είναι εύκολη αλλά και φθηνή, γεγονός που συνιστά συγκριτικό πλεονέκτημα για όσους ενδιαφέρονται να δημιουργήσουν ή να αναπτύξουν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Ύπαρξη δομών υποστήριξης του τοπικού πληθυσμού και κινητοποίησης πόρων

Οι υποστηρικτικές δομές που υπάρχουν στην περιοχή παρέμβασης και όμορα αυτής, για την ενίσχυση του τοπικού πληθυσμού σε θέματα επιχειρηματικότητας αλλά και κινητοποίησης των τοπικών πόρων, είναι δραστήριες, επαρκείς και έχουν αποδείξει έμπρακτα την εισφορά τους έχοντας ενθαρρύνει και υποστηρίξει πολλούς ντόπιους επενδυτές. Οι κύριες δομές υποστήριξης είναι η Αναπτυξιακή Κυκλική Α.Ε. που υλοποιεί την Κ.Π. Leader+ αλλά και τα ΟΠΑΑΧ, το Κέντρο Υποδοχής Επενδυτών Ν.Α. Καρδίτσας που εξυπηρετεί τους επενδυτές τόσο σε θέματα ενημέρωσης όσο και αδειοδότησης, το Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ) που σε συνεργασία με το Επιμελητήριο Κυκλική ενισχύουν τους επενδυτές και επιχειρηματίες για να αναπτύξουν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Πλούτος φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων

Στην ευρύτερη περιοχή του νομού εντοπίζονται πλήθος πανέμορφων και αναξιοποίητων φυσικών πόρων, πλούσιων πολιτιστικών στοιχείων (μνημεία, παραδόσεις, ήθη και έθιμα) που σε συνεργασία με το πλήθος υποδομών εναλλακτικών μορφών τουρισμού μπορούν να θέλξουν τον επισκέπτη και να δημιουργήσουν τουριστικό ρεύμα. Οι πόροι πολιτιστικής και γαστρονομικής κληρονομιάς αποτελούν στοιχείο έλξης τουριστικής κίνησης τόσο από μόνοι τους όσο και σε συνδυασμό με τους υπόλοιπους τουριστικούς πόρους.

Μοναδικοί φυσικοί πόροι

Η ύπαρξη μοναδικών στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αλλά και ευρύτερα φυσικών πόρων όπως η λίμνη Πικρολίμνη με τις ιαματικές ιδιότητες, η λίμνη Δοϊράνη, τα «Χίλια Δέντρα», το Σπήλαιο Κιλκίς, ο ορεινός όγκος των Κρουσσιών, συνιστούν –σε συνδυασμό με την ύπαρξη και ανάπτυξη νέων υποδομών- μοναδικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον τομέα του τουρισμού.

Ύπαρξη πολυπληθών πολιτιστικών συλλόγων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή

Στην ευρύτερη περιοχή του Νομού δραστηριοποιούνται περί τους 130 συλλόγους οι οποίοι στην πλειονότητά τους είναι πολιτιστικοί σύλλογοι των δημοτικών διαμερισμάτων του Νομού. Το γεγονός αυτό έχει δημιουργήσει μια πολυφωνία και έντονη δραστηριότητα στο πολιτιστικό καθεστώς του Νομού, και μια αντίστοιχη πολυδραστηριότητα δράσεων οι οποίες κατά κύριο λόγο λαμβάνουν χώρα κατά την καλοκαιρινή περίοδο και αποτελούν πόλο έλξης για τους επισκέπτες της περιοχής.

Τοπική επιχειρηματικότητα

Η επιχειρηματικότητα είναι σε καλό βαθμό ανάπτυξης, με μεγάλες αλλά και με οικογενειακού χαρακτήρα πολυάριθμες μικρές επιχειρήσεις που συγκεντρώνουν σημαντικό όγκο της απασχόλησης. Η παροχή αυξημένων επενδυτικών κινήτρων, η λειτουργία αξιόλογης βιομηχανικής περιοχής και άλλες άτυπες βιοτεχνικές συγκεντρώσεις, η γειτνίαση με τη Θεσσαλονίκη και η δυνατότητα άντλησης επιστημονικού προσωπικού από αυτήν θεμελίωσαν και θεμελιώνουν ακόμη ένα συνολικά ισχυρό οικονομικό και επιχειρηματικό πλεονέκτημα.

Γεωγραφική θέση

Η γεωγραφική θέση της περιοχής και τα συγκοινωνιακά δίκτυα που την εξυπηρετούν αποτελούν ένα ακόμη πλεονέκτημά της με διττό χαρακτήρα. Ο πρώτος αφορά το πλεονέκτημα της περιοχής εφαρμογής σε σχέση με τις προοπτικές εξωστρέφειας του οικονομικού και παραγωγικού κυρίως τομέα λόγω της εγγύτητας με την Βαλκανική ενδοχώρα, της ύπαρξης τριών «πυλών» εισόδου, των δικτύων μεταφορών (ΠΑΘΕ) και επικοινωνιών που είναι σε καλή κατάσταση και επαρκούν σε σημαντικό βαθμό για την εύρυθμη μεταφορά προϊόντων και την επικοινωνία ανθρώπων.

Ο δεύτερος αφορά το πλεονέκτημα της περιοχής εφαρμογής αναφορικά με την εγγύτητά της με την Θεσσαλονίκη, της οποίας τον αναβαθμισμένο ρόλο ως μητροπολιτικό κέντρο μπορεί να επικαρπωθεί (υποδομές, πανεπιστήμια, αγορά, εξειδικευμένες υπηρεσίες κ.λπ.). αμφίδρομα ως πόλο έλξης για επέκταση της τοπικής οικονομίας. Το έργο του προαστιακού σιδηρόδρομου αναμένεται να συμβάλλει δραματικά στην αξιοποίηση της γεωστρατηγικής θέσης του Κιλκίς.

Φθινή γη

Ο Δήμος Κιλκίς έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα ότι έχει φθινή γη. Φθινή γη που μπορεί κάλλιστα όταν υπάρξουν οι προϋποθέσεις της οδικής σύνδεσης να προσελκύσει κατοίκους από τη στιγμή που θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μια καλύτερη κατοικία, μια κατοικία που θα παρέχει ανέσεις με το πράσινο χωρίς τα προβλήματα της μεγαλούπολης.

Ανάπτυξη κλάδων υψηλού επενδυτικού ενδιαφέροντος

Η μοναδική γεωπολιτική θέση, τα εδαφικά και κλιματολογικά χαρακτηριστικά του δήμου συνιστούν συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη κλάδων υψηλού ενδιαφέροντος όπως ο τουρισμός (εναλλακτικές μορφές τουρισμού), ο αγροδιατροφικός τομέας, η βιομηχανία, τα logistics (διαμετακομιστικό εμπόριο) και το εξαγωγικό εμπόριο.

Επάρκεια ανθρώπινου δυναμικού

Υπάρχει ικανός αριθμός εργαζομένων με τεχνικές δεξιότητες που μπορούν να τροφοδοτήσουν τις υφιστάμενες ή μελλοντικές μεταποιητικές μονάδες. Η ύπαρξη Τμημάτων των ΤΕΙ

Θεσσαλονίκης μπορεί να τροφοδοτήσει την τοπική αγορά εργασίας με ανθρώπινο δυναμικό νεανικής ηλικίας και υψηλής εκπαιδευτικής στάθμης.

Ποιότητα ζωής

Τόσο η αστική όσο και η ημιαστική περιοχή συνιστούν μια αρκετά ελκυστική περιοχή για μόνιμη κατοικία. Λίγα χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη, με ποιότητα ζωής αρκετά καλή, με πλούσιο εύρος παρεχόμενων υπηρεσιών και χωρίς αξιοσημείωτα προβλήματα κοινωνικής συνοχής ή μη ενσωμάτωσης παλιννοστούντων και αλλοδαπών, το Κιλκίς χαρακτηρίζεται ως μια φιλόξενη, ανθρώπινη και ήσυχη επαρχιακή πόλη, που αν βελτιωθεί μπορεί να αναδειχθεί στο απόλυτο πρότυπο για την εποχή μας.

Υφιστάμενη γενική κατάσταση νομού

Ο νομός Κιλκίς χαρακτηρίζεται γενικά από πλούσιο ενδογενές δυναμικό σε επίπεδο χαρακτηριστικών: α) φυσικο-γεωγραφικών (ποικιλία τοπίου, πλούτος περιβαλλοντικών και φυσικών πόρων) και β) ανθρωπο-γεωγραφικών (σύνθετες και ποικίλες ανθρώπινες κοινότητες με αντίστοιχες πλούσιες παραδόσεις και πολιτισμικές καταβολές). Μέσα δε από την υλοποίηση των προηγούμενων τριών Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και του εν εξελίξει Ε.Σ.Π.Α. υπάρχει σαφής αυξητική τάση βελτίωσης των εξυπηρετήσεων και υπηρεσιών, των βασικών υποδομών και των υποδομών κοινωνικού εξοπλισμού σε όλο το νομό. Υπάρχει ικανοποιητική λειτουργία των δικτύων τηλεπικοινωνιών, ηλεκτροδότησης, ύδρευσης και αποχέτευσης.

Υφιστάμενη κατάσταση δήμου ως οργανισμού

Αναφορικά με την επάρκεια του προσωπικού, ο δήμος διαθέτει άξιο, συνειδητοποιημένο, φιλότιμο και τεχνικά επαρκές διοικητικό προσωπικό, άρτιες σε μεγάλο βαθμό κτιριακές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό, αλλά και υγιή χρηματοοικονομική κατάσταση.

Ορυκτός πλούτος – Γεωθερμικό πεδίο

Ως κύριο πλεονέκτημα της ευρύτερης περιοχής του δήμου και ειδικότερα της Δ.Ε Κρουσσών μπορεί να θεωρηθεί η γεωλογική της δομή. Η ανάπτυξη π.χ. των πορφυρικών δομών στην ευρύτερη περιοχή Ποντοκερασιάς, οι οποίοι εντάσσονται στο ηφαιστειακό τόξο της Σερβομακεδονικής Μάζας με το μεγάλο κοιτασματολογικό ενδιαφέρον (κοιτάσματα χαλκού-χρυσού, Σκουριές Χαλκιδικής, Bucin Zlelono FYROM) παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον.

Η ανάπτυξη πολυάριθμων εμφανίσεων, τόσο πολυμεταλλικών ορυκτών, αλλά και βιομηχανικών ορυκτών στην περιοχή (κοιτάσματα και εμφανίσεις προσχωματικού χρυσού, πρωτογενούς χρυσού, χαλκού, θειούχου μεταλλοφορίας βασικών μετάλλων, αντιμονίου, βιομηχανικών ορυκτών κ.ά.) μπορεί να θεωρηθεί ως μεγάλο πλεονέκτημα.

Επιπρόσθετα, αναξιολογήτο μένει μέχρι σήμερα το πλούσιο γεωθερμικό πεδίο που υπάρχει σε περιοχές του δήμου.

Λειτουργία Σχολής ΤΕΙ

Η εκπαίδευση μαζί με την έρευνα και την καινοτομία αποτελεί μία από τις τρεις πλευρές του τριγώνου της οικονομίας της γνώσης. Το παράρτημα του Α. Τ.Ε.Ι. που λειτουργεί εδώ και χρόνια στο Κιλκίς μπορεί να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στον δυναμικό ρόλο του Κιλκίς ως antenna έρευνας και καινοτομίας. Σε αυτό συμβάλλει ήδη η ύπαρξη του υπερσύγχρονου κτιρίου του, το οποίο, πέρα από το υφιστάμενο τμήμα, μπορεί να φιλοξενήσει και άλλα, εξειδικευμένα τμήματα άμεσα συναρτημένα με τους ρόλους του ως πόλου βιομηχανίας – μεταποίησης, διασυνοριακής συνεργασίας, τουρισμού κ.λπ. Βέβαια, το τμήμα πιθανά να μην έχει ευόμινο μέλλον εάν δεν πλαισιωθεί από νέα εκπαιδευτικά αντικείμενα, μεγαλύτερο αριθμό σπουδαστών με βασικό στόχο την μετεξέλιξή του σε αυτόνομη Σχολή, ενώ παράλληλα θα

πρέπει να επιδιωχθεί η μεταφορά Τμημάτων ή Σχολής από το ΤΕΙ Θεσσαλονίκης ή ακόμη και από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

Ανάπτυξη κτηνοτροφικού τομέα

Παρά τα πολλά προβλήματα, οι δυνατότητες, λόγω των φυσικών συνθηκών και των συντελεστών παραγωγής, ανάπτυξης της κτηνοτροφίας (ειδικά στη Δ.Ε. Κρουσσών) είναι πολύ μεγάλες. Η κτηνοτροφία κάθε μορφής (εσταυλισμένη/ ελεύθερη, μικρών/ μεγάλων ζώων) αποτελεί κλάδο του πρωτογενή τομέα με σαφές συγκριτικό πλεονέκτημα για την περιοχή και λόγω των φυσικών συνθηκών αλλά και λόγω της εγκατεστημένης τεχνογνωσίας και εξειδίκευσης. Η παραπέρα ανάπτυξη της σχετίζεται με την ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων που σχετίζονται: με την γενετική βελτίωση του ζωϊκού κεφαλαίου, την υλοποίηση έργων οργάνωσης, επέκτασης και βελτίωσης της λειβαδικής βλάστησης των βοσκοτόπων, την βελτίωση της οργάνωσης της παραγωγής της διάθεσης και της ποιότητας των τελικών προϊόντων αλλά και την καθετοποίηση των μονάδων με τη δημιουργία μεταποιητικών επιχειρήσεων συνεργατικής μορφής (π.χ. δημιουργία τυροκομείων, μονάδων παραγωγής κρεατοσκευασμάτων).

Χωρική εξειδίκευση

Η περιοχή του δήμου δεν παρουσιάζει τα φαινόμενα των συγκρούσεων στις χρήσεις γης ανάμεσα στους κλάδους του παραγωγικού συστήματος και επομένως είναι απαλλαγμένοι από δυσμενείς επιπτώσεις σε συντελεστές όπως εισόδημα, απασχόληση και αναπτυξιακές διαφορές σε συνδυασμό με τις αστικές πιέσεις του αστικού συγκροτήματος που συνήθως προκαλούν ανεπιθύμητες στρεβλώσεις στο χωροοικονομικό σύστημα.

ΑΠΕΙΛΕΣ

Γήρανση αγροτικού πληθυσμού

Χαρακτηριστικό κίνδυνο συνιστά η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού, η τάση μαρασμού και εγκατάλειψης που επικρατεί. Θα πρέπει να βρεθούν τρόποι ενίσχυσης του κοινωνικού ιστού και συγκράτησης του πληθυσμού, γιατί οι υγιείς κοινωνικές δομές είναι η βάση για την αειφορική ανάπτυξη της περιοχής. Δεν πρέπει απλώς να προσφέρονται στους κατοίκους οικονομικά κίνητρα, αλλά θα πρέπει να μειωθεί το αίσθημα απομόνωσης και να τονωθεί το αίσθημα της υπερηφάνειας για τον τόπο τους και την παράδοσή τους. Παρά την εφαρμογή εθνικών και κοινοτικών μέτρων οι περιφερειακές ανισότητες στη χώρα μας διευρύνονται. Η συνέχιση αυτής της τάσης εγκυμονεί τον κίνδυνο περαιτέρω εκροής πληθυσμού και κυρίως νέων ατόμων από την περιοχή.

Απομάκρυνση των νέων από τον πρωτογενή τομέα – πρόβλημα διαδοχής

Σημαντικό κίνδυνο συνιστά η απομάκρυνση των νέων από τον πρωτογενή τομέα. Ένας από τους λόγους της εγκατάλειψης των αγροτικών δραστηριοτήτων και πέρα από την οικονομική διάσταση του θέματος, είναι η χαμηλή εκτίμηση που υπάρχει για τα αγροτικά επαγγέλματα.

Ανεξέλεγκτες συνθήκες παγκοσμιοποίησης της οικονομίας

Η νέα ευρωπαϊκή και διεθνής οικονομία χαρακτηρίζεται από άρση ή δραστική μείωση των εμπορικών εμποδίων, μείωση του κόστους διεθνών μεταφορών, αύξηση της ταχύτητας μετάδοσης και συγκέντρωσης πληροφοριών και μείωση του κόστους αυτών, εναρμόνιση εθνικών συστημάτων και προδιαγραφών, διεθνοποίηση των επιχειρήσεων και της παραγωγής, αύξηση των ξένων επενδύσεων, εμφάνιση νέων ανταγωνιστικών χωρών για επενδύσεις και εμπόριο, αύξηση νομισματικών κρίσεων και διάδοσή τους κ.α. Όλα τα παραπάνω οδηγούν στην αύξηση του διεθνούς εμπορικού ανταγωνισμού και του ανταγωνισμού τόπων για διατήρηση και

προσέλκυση οικονομικών δραστηριοτήτων. Αυτό σημαίνει ότι η τοπική οικονομία ως μέρος της παγκόσμιας οικονομίας είναι άμεσα εκτεθειμένη στις διεθνείς εξελίξεις και προκλήσεις και συνεπώς χρειάζεται τεράστια προσπάθεια ώστε να μη περιθωριοποιηθεί.

Αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός

Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός και η πίεση που δέχονται οι μικρού μεγέθους επιχειρήσεις αρχίζει να διαφαίνεται και είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα ενταθεί τις αμέσως επόμενες χρονικές περιόδους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Κίνα, τα προϊόντα της οποίας έχουν κατακλύσει την αγορά και καταστήματα πώλησής των υπάρχουν ακόμη και σε χωριά με μικρή αγοραστική μάζα. Η εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, η διευκόλυνση και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας θα πρέπει να αποτελέσουν το νέο πολιτορητικό κριό για το μέλλον.

Πιέσεις από την νέα αναμόρφωση της ΚΑΠ

Με βάση το νέο πολιτικό πλαίσιο, το ποσοστό του γεωργικού εισοδήματος που μέχρι πρόσφατα αντλούσαν από επιδοτήσεις, συνεχώς θα συρρικνώνεται και οι απασχολούμενοι στον γεωργικό χώρο θα πρέπει να διεκδικούν το ίδιο ή και μεγαλύτερο εισόδημα από την αγορά. Η μετάβαση από το ένα καθεστώς στο άλλο δεν είναι εύκολη, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου για πολλά χρόνια η χορήγηση επιδοτήσεων αποτελούσε την κύρια πηγή εισοδήματος.

Υψηλά ποσοστά ανεργίας νέων και γυναικών καθώς και υψηλή μακροχρόνια ανεργία.

Η μεγαλύτερη πληγή που αντιμετωπίζει η νεολαία είναι η ανεργία. Οι δείκτες της ανεργίας των νέων συνεχώς ανεβαίνουν. Εκτιμάται ότι οι νέοι μεταξύ 15 και 24 ετών που συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό, έχουν περισσότερο από τριπλάσια πιθανότητα να παραμείνουν άνεργοι, συγκριτικά με όσους πλησιάζουν τα πενήντα και αντιμετωπίζουν τη μισή πιθανότητα να παραμείνουν άνεργοι από κάποιον κοντά στα τριάντα, ενώ έχουν 25% λιγότερες πιθανότητες να παραμείνουν άνεργοι συγκριτικά με κάποιον που πλησιάζει τα εξήντα. Επίσης, ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι οι νέοι στο τέλος της εκπαίδευσης τους διαθέτουν ανεπαρκή προσόντα, τα οποία δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ από την άλλη μεριά η αγορά εργασίας δεν καταφέρνει να τους παρέχει την εργασιακή εμπειρία που είναι σημαντική για την μελλοντική τους σταδιοδρομία. Από τα προαναφερθέντα στοιχεία έχει φανεί ότι η αύξηση της ανεργίας έχει ιδιαίτερο αντίκτυπο στους νέους και στις γυναίκες, οι οποίοι ενώ είναι ικανοί για εργασία έχουν καταδικασθεί σε υποχρεωτική αργία ή υποαπασχολούνται. Ιδιαίτερα σοβαρό είναι το πρόβλημα της ανεργίας των νέων, καθώς πολλές επιχειρήσεις δεν προσλαμβάνουν εργαζόμενους με πλήρη και σταθερή απασχόληση, σε συνδυασμό με τον περιορισμό των προσλήψεων στην Δημόσια Διοίκηση.

Μετανάστευση εργατικού και επιστημονικού δυναμικού

Πάνω από 600.000 επιστημονικά καταρτισμένοι συμπολίτες μας έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό τα τελευταία χρόνια. Η χώρα υφίσταται τεράστιες συνέπειες από την αναπόφευκτη παγκοσμιοποίηση που προσιδιάζουν σε τριτοκοσμικό κράτος. Ίσως η πιο τραγική συνέπεια της μετανάστευσης να είναι ο παραγωγικός μαρασμός της χώρας και η καταδίκη κάθε προσπάθειας για βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική δικαιοσύνη. Η οικονομική κρίση και η διόγκωση της ανεργίας το τελευταίο διάστημα αυξάνει δραματικά μέρα με τη μέρα τον αριθμό εκείνων που ζητούν να φύγουν στο εξωτερικό προς αναζήτηση μιας καλύτερης μοίρας, είτε έχοντας ήδη βρει μια δουλειά, είτε πηγαίνοντας εκεί για να ψάξουν για δουλειά.

Για την Ελλάδα και φυσικά το Κιλκίς, η νέα μετανάστευση θα προκαλέσει μια αφαίμαξη πολύ πιο μεγάλη και ποιοτικά διαφορετική από αυτήν της δεκαετίας του '60. Γιατί αυτό το δυναμικό που το «παίρνει» έτοιμο το κεφάλαιο άλλης χώρας, «κόστισε» πολύ ακριβά στο λαό μας για να μορφωθεί, ενώ αποτελεί και βασική δύναμη για μια παραγωγική αντιμετώπιση της κρίσης στην Ελλάδα

Ανταγωνισμός από γειτονικές τουριστικές περιοχές

Λόγω της γειννίασης της περιοχής με περιοχές, οι οποίες έχουν παράδοση στον τομέα του τουρισμού και αποτελούν εδώ και χρόνια τουριστικούς προορισμούς, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην στρατηγική ανάπτυξης της περιοχής. Ο ανταγωνισμός που προέρχεται από γειτονικές τουριστικές περιοχές είναι μεγάλος, γι' αυτό θα πρέπει να δοθούν κίνητρα στο κοινό για την επίσκεψη και την παραμονή στην περιοχή. Θα πρέπει να πείσουμε τον επισκέπτη να επιλέξει νέο τόπο προορισμού και όχι κλασικές περιοχές διακοπών και έπειτα να ξαναεπισκεφθεί τον τόπο.

Ανταγωνισμός από γειτονικούς δήμους

Ο ανταγωνισμός σε επίπεδο δήμων όπως άλλωστε και Περιφερειών γίνεται ολοένα και εντονότερος. Όμοροι και μη δήμοι προσπαθούν διαρκώς να βελτιώσουν την οικονομική, χωρική και κοινωνική τους ανταγωνιστικότητα αντλώντας δημόσιους πόρους, προσελκύνοντας εργατικό δυναμικό, δημιουργώντας υποδομές, αναπτύσσοντας την τοπική τους οικονομία, σε «βάρος» της Κιλικισιώτικης οικονομίας και κοινωνίας που αν δεν αναπτύξει τα δικά της συγκριτικά πλεονεκτήματα κινδυνεύει να έχει μειωμένη ανταγωνιστικότητα σε έναν ή περισσότερους από τους ανωτέρω τομείς με δυσμενείς επιπτώσεις στην δική της οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Ερημοποίηση της υπαίθρου

Η βαθμιαία γήρανση του ενεργού πληθυσμού, η συνεχής εγκατάλειψη και πληθυσμιακή αποψίλωση των ορεινών, απομακρυσμένων και γενικότερα αγροτικών περιοχών, η αδυναμία εφαρμογής ολοκληρωμένων πολιτικών τοπικής ανάπτυξης ή και ειδικών στρατηγικών ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, του αγροτουρισμού, δημιουργούν συνθήκες και κινδύνους ερημοποίησης της υπαίθρου με ολέθριες επιπτώσεις τόσο στον κοινωνικό ιστό όσο και στην οικονομία της περιοχής. Παράλληλα, δημιουργείται κίνδυνος να μειωθεί περαιτέρω η κοινωνική και οικονομική ανταγωνιστικότητα της υπαίθρου σε σχέση με το κυρίαρχο αστικό κέντρο του Κιλκίς όσον αφορά τις προσφερόμενες υπηρεσίες και ευκαιρίες.

Αναδυόμενες βαλκανικές οικονομίες

Όπως η εγγύτητα με τη Θεσσαλονίκη καθίσταται είτε ως συγκριτικό πλεονέκτημα είτε ως μειονέκτημα, έτσι και η εγγύτητα με τις βαλκανικές χώρες, αναλόγως της πολιτικής που ακολουθείται ως χώρα και ως Τοπική Αυτοδιοίκηση, μπορεί να καταστεί ως πλεονέκτημα ή μειονέκτημα για το Κιλκίς. Η ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ε.Ε. και η ανάδειξή τους σε ελκυστικούς προορισμούς επενδύσεων αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματά τους (π.χ. χαμηλό μισθολογικό κόστος, φθηνές α' ύλες) συνιστούν άμεσα κίνδυνο καθόσον ήδη προσελκύουν ξένες, ακόμη και ελληνικές επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων χαμηλής και μέσης έντασης εργασίας που εξάγονται προς την ελληνική αγορά σε ανταγωνιστικές τιμές.

FYROM αγορά - καζίνο

Τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα τα δύο τελευταία με την μεγάλη οικονομική κρίση, οι αγορές των Σκοπίων και της Βουλγαρίας έχουν καταστεί "καταναλωτικός παράδεισος" για τους κατοίκους παραμεθόριων περιοχών της Βόρειας Ελλάδας και φυσικά του Κιλκίς. Καθημερινά «κύμα» καταναλωτών ταξιδεύει έως εκεί, συνδυάζοντας τα ψώνια με τη διασκέδαση. Στην κορυφή των προτιμήσεων των ελλήνων καταναλωτών που επιλέγουν για τις αγορές τους τις δύο χώρες είναι τα προϊόντα ένδυσης και υπόδησης, η βενζίνη, οι οδοντιατρικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες κομμωτηρίου, ενώ πολλοί είναι αυτοί που αγοράζουν ακόμη και τα τρόφιμα της εβδομάδας. Παράλληλα, συνεχίζεται η μεγάλη πληγή του τζόγου στα διαρκώς αυξανόμενα καζίνο της περιοχής, με χιλιάδες επισκέπτες που οδηγούνται στο Σκοπιανό αυτό μικρό «Λας Βέγκας» για ψυχαγωγία αλλά και πολλούς εξ αυτών που εγκλωβίζονται στη δίνη του πάθους

τους για το τζόγο με εφιαλτικές επιπτώσεις για την οικογένεια και την εργασία τους. Σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία, περισσότερα από 15 εκατ. ευρώ "ζεστού" ελληνικού χρήματος διαρρέουν κάθε μήνα προς τις γειτονικές μας χώρες, Βουλγαρία και Σκόπια, για την αγορά υπηρεσιών και προϊόντων, με τραγικές συνέπειες τόσο για την αγορά της Βόρειας Ελλάδας όσο και για τα έσοδα του κράτους.

Το φαινόμενο αυτό της «καταναλωτικής μετανάστευσης» αποτελεί μεγάλο κίνδυνο για την τοπική οικονομία και κοινωνία καθόσον κλονίζεται η τοπική παραγωγική αλυσίδα, ο τζίρος των εμπορικών καταστημάτων πέφτει κατακόρυφα με αποτέλεσμα τα λουκέτα να παρουσιάζουν αλματώδη ρυθμό αύξησης και η ανεργία αυξάνεται συνεχώς.

Η συνεχής μείωση του αγροτικού εισοδήματος.

Οι αλλαγές και μεταρρυθμίσεις της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) μετά το 2013, ο εντεινόμενος διεθνής ανταγωνισμός καθώς και η συμφωνία για τα αγροτικά στο πλαίσιο της GATT προκαλούν συνεχείς μειώσεις της στήριξης των τιμών των αγροτικών προϊόντων, των ενισχύσεων των παραγωγών, των εξαγωγικών επιδοτήσεων καθώς και της εξωτερικής προστασίας. Αυτό, σε πολλές περιπτώσεις, όπως στην περίπτωση των καπνοπαραγωγών και των βαμβακοπαραγωγών, σε συνδυασμό με τη συνεχή αύξηση του κόστους παραγωγής και τα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής γεωργίας συνεπάγεται μείωση του καθαρού αγροτικού εισοδήματος. Η μείωση αυτή μειώνει τη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες και συνεπώς την οικονομική δραστηριότητα της τοπικής και ιδιαίτερα της αστικής οικονομίας, μειώνει τη ζήτηση τοπικών αγροτικών μηχανημάτων και εισροών αλλά μειώνει και τις επενδύσεις των αγροτών σε ακίνητα ή συμμετοχές σε άλλες τοπικές δραστηριότητες.

Η αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής αλλά και της επερχόμενης με τις νέες προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για περαιτέρω περικοπές αλλά και της (μελλοντικής) διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς νέα κράτη μέλη με μεγάλο αγροτικό πληθυσμό δεν είναι εύκολο εγχείρημα. Όμως δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στο μέλλον απαιτείται αναδιάρθρωση των καλλιεργειών προς νέες δυναμικές καλλιέργειες και νέους τρόπους παραγωγής, πιστοποίησης και διάθεσης των αγροτικών προϊόντων, μεγαλύτερη καθετοποίηση της παραγωγής, και, εν γένει, εφαρμογή και απόδοση των πολιτικών για ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου. Ως αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης, είναι πολύ πιθανό να καταγραφεί στο άμεσο μέλλον μια έξοδος του αγροτικού πληθυσμού από τις γύρω περιοχές και αύξηση των πληθυσμιακών ροών προς την πόλη του Κιλκίς.

Υπέρμετρη ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών και αύξηση περιφερειακών ανισοτήτων

Η γενικότερα αυξανόμενη ενίσχυση του τριτογενούς τομέα των οικονομιών διεθνώς, ο οικονομικός μετασχηματισμός και το άνοιγμα των Βαλκανικών χωρών και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στις διεθνείς ανταλλαγές αποτελεί διαρκώς εξελισσόμενο φαινόμενο τα τελευταία 10 έτη που αγγίζει πλέον καταλυτικά και την τοπική οικονομία.

Η ανάδειξη μιας σειράς νέων κλάδων του τριτογενή τομέα όπως των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, των πάσης φύσεως παραγωγικών υπηρεσιών συμβούλων αλλά και των υπηρεσιών πολιτισμού και αναψυχής σε σημαντικούς και δυναμικούς κλάδους της οικονομίας, ενισχύει ουσιαστικά το ειδικό βάρος της Θεσσαλονίκης αφού ο "νέος" τριτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από σημαντικές οικονομίες αστικής κλίμακας και συγκέντρωσης και απαιτεί την ύπαρξη μεγάλων πόλεων για την ανάπτυξή του. Έτσι, τουλάχιστον στο επίπεδο των προβλέψεων, φαίνεται ότι ο εκσυγχρονισμός του τριτογενή τομέα της οικονομίας, ενισχύει το Π.Σ. της Θεσσαλονίκης, η οποία επιπλέον αποτελεί -μέσω του αεροδρομίου - τη βασική ουσιαστικά πύλη άμεσης επικοινωνίας της Χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο νέος ρόλος της Θεσσαλονίκης ως βιομηχανικό, εμπορικό, διαμετακομιστικό (και ενδεχομένως χρηματοπιστηριακό) κέντρο των Βαλκανίων αυξάνει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και την ελκυστικότητά της τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρύτερο επίπεδο.

Οι δύο λοιπόν αυτοί παράγοντες, η τριτογενεοποίηση της οικονομίας και το άνοιγμα των Βαλκανικών αγορών, φαίνεται να ενισχύουν την Θεσσαλονίκη ως ισχυρό πόλο συγκέντρωσης της Ελλάδας, αφήνοντας τον ενδιάμεσο χώρο χωρίς "ταυτότητα" και σε αναζήτηση αναπτυξιακής στρατηγικής. Εκεί, όμως, εμφανίζεται η δυνατότητα ανάληψης του ρόλου του Κιλκίς ως κεντρικού περιφερειακού πόλου ανάπτυξης.

Συρρίκνωση της γεωργίας

Η πορεία του αγροτικού τομέα στη χώρα δεν πηγαίνει καλά. Η συμμετοχή της γεωργίας στο σύνολο της οικονομίας της χώρας, μολοντί μειώθηκε σημαντικά την προηγούμενη 20ετία, εξακολουθεί να κινείται σε πολύ υψηλότερα επίπεδα συγκριτικά με τα άλλα κράτη-μέλη. Το γεωργικό προϊόν αποτελούσε το 17% του ΑΕΠ το 1980, ενώ το 2009 καλύπτει περίπου το 3% σε σύγκριση με το 1,7% του ΑΕΠ της ΕΕ.

Η γεωργική απασχόληση μειώθηκε δραματικά. Από το 35% της συνολικής απασχόλησης το 1980 έπεσε στο 17,4% το 2000 και στο 11,7% το 2009 (στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ). Η ηλικιακή διάρθρωση των αγροτών επίσης επιδεινώνεται συνεχώς. Το 2009 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ το 51% των απασχολούμενων στη γεωργία εμφανίζεται να είναι μεταξύ 45 και 64 ετών, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις ηλικίες άνω των 65 είναι 7%, ποσοστό δηλαδή που αποκλείεται να αναπληρωθεί από νέους αγρότες στο άμεσο μέλλον.

Η γεωργία των μικροπαραγωγών δεν είναι σε θέση να αντέξει το άνοιγμα των αγορών και τον διεθνή ανταγωνισμό. Απειλείται η συρρίκνωση αυτής της γεωργίας και η διάλυση του κοινωνικού ιστού στην αγροτική μας ενδοχώρα. Η χρονική διάρκεια του παραγωγικού κύκλου καθιστά προβληματική την έγκαιρη προσαρμογή στην ζήτηση της αγοράς. Καθιστά τις αγορές των αγροτικών προϊόντων ασταθείς, με βραχύχρονους κύκλους διακυμάνσεων της τιμής, που ταλαιπωρούν παραγωγούς και καταναλωτές.

Διαρκής ενίσχυση του διεθνούς ανταγωνισμού και απελευθέρωση του εμπορίου

Είναι δεδομένο πλέον ότι το διεθνές περιβάλλον χαρακτηρίζεται από την άρση των εμποδίων στην κίνηση ανθρώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών, κεφαλαίων και εργασίας και συνεπώς από αντίστοιχη αύξηση του ανταγωνισμού. Η αύξηση αυτή επεκτείνεται σήμερα σ' όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής: στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, στις άμεσες και έμμεσες ξένες επενδύσεις, στην εργασία, στην ανάληψη διεθνών εκδηλώσεων, στην προσέλκυση επιχειρήσεων και οργανισμών κ.λπ.

Ο διεθνής αυτός ανταγωνισμός, μάλιστα, δεν αναφέρεται μόνο στον ανταγωνισμό των εθνικών οικονομιών και των επιχειρήσεων, αλλά και στον ανταγωνισμό μεταξύ των τόπων (π.χ. περιφερειών, πόλεων) για τη διατήρηση και προσέλκυση νέων δραστηριοτήτων.

Η αυξανόμενη αυτή απελευθέρωση των διεθνών ανταλλαγών και της διεθνούς κινητικότητας του κεφαλαίου οδηγεί σε συνεχή υποβάθμιση και συρρίκνωση των εθνικών πολιτικών προστασίας ευάλωτων ή στρατηγικών κλάδων παραγωγής. Η κοινή πλέον πεποίθηση ότι οι εθνικές οικονομίες και τα τοπικά αναπτυξιακά / παραγωγικά συστήματα θα πρέπει να εξειδικεύονται σε προϊόντα που στηρίζονται σε υπαρκτά ή εν δυνάμει συγκριτικά πλεονεκτήματα και όχι στην εύνοια ή την υποστήριξη του κράτους, έχει δημιουργήσει ένα περιβάλλον που δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό για περιοχές όπως του Κιλκίς με παραδοσιακή, εσωστρεφή και ανελαστική οργάνωση της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας, της αγροτικής παραγωγής.

Σε εθνικό επίπεδο το πρόβλημα καθίσταται ως απειλή καθώς διαπιστώνονται δυσκολίες προσαρμογής σε ένα από τα δύο κυρίαρχα πρότυπα βιομηχανικής οργάνωσης, δηλαδή των ανεπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών, όπου το μεν πρώτο πρότυπο στηρίζεται στην υψηλή τεχνολογία, την υψηλή παραγωγικότητα και τη συνεχή καινοτομία για την αντιστάθμιση του υψηλού κόστους εργασίας και την εξασφάλιση ανταγωνιστικής θέσης σε μια σειρά κλάδους στις διεθνείς αγορές, το δε δεύτερο πρότυπο στηρίζεται στο χαμηλό κόστος εργασίας, την απομίμηση και την τυποποίηση για τη βελτίωση της θέσης τους διεθνώς.

Με την Ελλάδα και κατ' επέκταση το Κιλκίς να βρίσκεται σε μια ενδιάμεση κατάσταση με κόστος εργασίας που, αν και χαμηλό, δεν μπορεί να ανταγωνιστεί αυτό των αναπτυσσόμενων χωρών και τεχνολογική υποδομή που δεν συγκρίνεται με αυτή των ανεπτυγμένων χωρών, καταγράφεται το ζήτημα της επιλογής της κατάλληλης μακροχρόνιας στρατηγικής σε σχέση με το συγκριτικό πλεονέκτημα το οποίο θέλει να αναπτύξει και στο οποίο θα στηρίξει την ανταγωνιστικότητά της διεθνώς.

Συνεπώς, η τοπική ανάπτυξη προϋποθέτει αφενός μεν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων και αφετέρου συνολικά του τοπικού περιβάλλοντος. Εκεί πρέπει να στραφεί μια τοπική στρατηγική ανάπτυξης, δηλαδή στη στήριξη της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων. Επίσης, απαιτείται ο σχεδιασμός και συνεπής εφαρμογή μιας σαφούς πολιτικής μάρκετινγκ της τόπου (place marketing) και της πόλης του Κιλκίς (city marketing) που θα εστιάζει στη βελτίωση της περιοχής και της εξωτερικής της εικόνας.

Αναπόφευκτα, το Κιλκίς –όπως και η Ελλάδα, γενικότερα- θα πρέπει να επιλέξει ένα πρότυπο ανάπτυξης που να πλησιάζει αυτό των αναπτυσσόμενων χωρών, να ενθαρρύνει την εφαρμογή νέων τεχνολογιών, να ισορροπεί μεταξύ παραγωγικής εξειδίκευσης και παραγωγικής διαφοροποίησης σε ένα περιβάλλον που μεταβάλλεται με ταχείς ρυθμούς και να στηρίζεται στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, της τεχνογνωσίας και των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, παρά στην συμπίεση του επιπέδου διαβίωσής του. Με δεδομένη τη διάρθρωση της οικονομίας μας, οι δυσχέρειες που συνεπάγεται η συνεπής επιλογή και στήριξη ενός τέτοιου αναπτυξιακού προτύπου, θα έχουν αναπόφευκτα μια διάρκεια και μια ένταση που καθιστούν άκρως πιεστική την επίδραση του διεθνούς περιβάλλοντος στις τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

Ελκυστικότερο επενδυτικό περιβάλλον στις όμορες χώρες

Η Ελλάδα φορολογεί τις επιχειρήσεις 4 φορές υψηλότερα σε σύγκριση με γειτονικές ανταγωνιστικές της χώρες, διατηρεί ένα απαρχαιωμένο και πολύπλοκο φορολογικό σύστημα, με ρυθμίσεις που αλλάζουν κάθε μήνα και η πολιτική της φορολογικής αφαίμαξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων επιδεινώνει την ύφεση. Οι παράγοντες αυτοί, μαζί με το μικρό εργασιακό / λειτουργικό κόστος, συνιστούν συνεχή απειλή για το δήμο, καθόσον επηρεάζουν το βαθμό επιχειρηματικής μετανάστευσης αλλά και προσέλκυσης ημεδαπών ή ξένων επενδύσεων στο Κιλκίς.

Έλλειμμα ενημέρωσης πληθυσμού

Παρά τις δραστηριότητες πλειάδας φορέων που είναι αρμόδιοι για την άσκηση του δικαιώματος των πολιτών να γνωρίζουν, καταγράφεται σημαντικό έλλειμμα ενημέρωσης, εμπύχωσης και καθοδήγησης των πολιτών, των αγροτών και των επιχειρήσεων αναφορικά με τις συνεχείς και ταχείς εξελίξεις σε όλους τους τομείς, κάτι που εποχές που η διακίνηση ιδεών και γνώσεων κυριαρχεί, καθίσταται απόλυτη απειλή για την τοπική ανάπτυξη.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Έλλειψη αγροτικής επιχειρηματικότητας

Ο μεγάλος αριθμός των ατόμων μεγάλης ηλικίας που συνεχίζουν να ασχολούνται με την γεωργία και κτηνοτροφία στην περιοχή αποτελεί επίσης ένα σοβαρό διαρθρωτικό πρόβλημα. Η έλλειψη επιχειρηματικού πνεύματος στους περισσότερους αγρότες εμποδίζει τη περαιτέρω ανάπτυξη των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, και την αναγκαία προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα και στις συνθήκες που προσδιορίζουν οι «αγορές».

Ελλιπής συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων για κοινό σχεδιασμό σε επίπεδο νομού.

Παρ' όλη την έντονη δραστηριότητα των τοπικών φορέων στην οργάνωση διατοπικών και διακρατικών σχέσεων, η ελλιπής συνεργασία σε τοπικό επίπεδο μεταξύ των φορέων και η συμφωνία σε ένα κοινό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς, ελαχιστοποιεί τα αποτελέσματα. Η συσχέτιση των ισχυρών και αδύνατων σημείων της περιοχής εφαρμογής και των ευκαιριών και απειλών παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Χαμηλός βαθμός καθετοποίησης και διασύνδεσης του πρωτογενούς τομέα στους άλλους τομείς

Όπως φαίνεται και από την ανάλυση των διαρθρώσεων της παραγωγής υπάρχει περιορισμένος βαθμός σύνδεσης της τοπικής αγροτικής παραγωγής με την τοπική μεταποιητική δραστηριότητα. Το γεγονός αυτό στερεί από την περιοχή τη δυνατότητα αύξησης της τοπικά παραγόμενης προστιθέμενης αξίας και της απασχόλησης. Επίσης το γεγονός της αναγκαιότητας τυποποίησης και συσκευασίας πολλών αγροτικών προϊόντων δημιουργεί ένα μονόδρομο ανάπτυξης του συγκεκριμένου χώρου σε όσο το δυνατόν πιο σύντομο χρονικό διάστημα.

Απουσία πιστοποίησης και προβολής τοπικά παραγόμενων προϊόντων

Η μεγάλη προσφορά αγροτικών προϊόντων από διάφορα κράτη και η χρήση διαφόρων μεθόδων παραγωγής αφήνει πολλαπλά ερωτηματικά για τον καταναλωτή και μεταβάλλει ουσιαστικά το διατροφικό πρότυπο σε νέες κατευθύνσεις που εμπεριέχουν τον παράγοντα της διασφάλισης της υγείας του καταναλωτή (βιολογικά προϊόντα, προϊόντα ολοκληρωμένης διαχείρισης, προϊόντα που αποδεδειγμένα δεν περιέχουν κατάλοιπα φυτοφαρμάκων). Επίσης η προβολή μιας ενιαίας σειράς προϊόντων κάτω από μια κοινή ομπρέλα – label ευνοεί την προώθηση των προϊόντων στην αγορά. Και οι δύο παραπάνω καταστάσεις αποτελούν ελάχιστα εφαρμόσιμες πρακτικές για το περιβάλλον της περιοχής μελέτης με αποτέλεσμα το προϊόν να διοχετεύεται ανώνυμο στην αγορά. Έτσι δεν γίνονται ορατά τα πολλαπλαστικά οφέλη εξαιτίας της ενδεχόμενης ποιότητας του προϊόντος, ή οποία με τη σειρά την δεν αποτελεί μια τυποποιημένη διαδικασία ενισχύοντας περισσότερο τη διαφυγή του γεωργικού εισοδήματος.

Χαμηλός βαθμός διαφοροποίησης καλλιεργειών - Μονοκαλλιέργεια σιταριού

Οι βασικές και πλέον διαδεδομένες καλλιέργειες της παραγωγής εντάσσονται σε εκείνες οι οποίες μπορούν πλέον να χαρακτηρισθούν ως φθίνουσες. Και αυτό επειδή πρόκειται για καλλιέργειες με αυξανόμενο κόστος παραγωγής, με περιορισμούς στις καλλιεργούμενες εκτάσεις (ποσοστώσεις), τάσεις πτώσης των τιμών διάθεσης, χωρίς διεθνή ανταγωνιστικότητα και πλήρη εξάρτηση από τις ενισχύσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Αυτό έχει ως συνέπεια το καθαρό αγροτικό εισόδημα να περιορίζεται συνεχώς και να αποθαρρύνεται έτσι η είσοδος νέων αγροτών στη γεωργική παραγωγή. Επίσης, η πλήρης εξάρτηση της επιβίωσης από την ΚΑΠ δημιουργεί έντονη ανασφάλεια και αβεβαιότητα στους παραγωγούς.

Μη ικανοποιητική σύνδεση με ερευνητικά και πανεπιστημιακά κέντρα

Δεν έχουν καταγραφεί στην περιοχή ιδιαίτερες επαφές ανάμεσα στους φορείς που προάγουν την έρευνα και την τεχνολογία και στις επιχειρήσεις. Εξάιρεση αποτελεί το ΤΕΙ που έχει αναπτύξει δεσμούς με την τοπική αγορά χωρίς όμως ιδιαίτερα εμφανή αποτελέσματα. Πέραν τούτου, είναι γεγονός ότι, δεν είναι ικανοποιητική η διασύνδεση των επιχειρήσεων με τα ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα. Αυτό οφείλετε τόσο στους επιχειρηματίες που δεν έχουν μάθει να συνεργάζονται με εξωτερικούς φορείς για παραγωγή αποτελεσμάτων έρευνας αλλά και στα ιδρύματα που έχουν μια κλειστή νοοτροπία παραγωγής φοιτητών και έρευνας αποκομμένα από την επιχειρηματική κοινωνία.

Περιορισμένες έως ανύπαρκτες ευκαιρίες ισότιμης ένταξης των ΑμεΑ στο κοινωνικό σύνολο

Στο δήμο όπως και γενικότερα στην Ελλάδα, καταγράφονται σε απόλυτα περιορισμένο βαθμό συνθήκες και προϋποθέσεις και ακόμη περισσότερο, απτά παραδείγματα μέσω συγκεκριμένων πολιτικών και δράσεων που δημιουργούν ευκαιρίες ισότιμης ένταξης των Ατόμων με Αναπηρία στα δρώμενα της κοινωνικής πραγματικότητας, είτε όσον αφορά την προσβασιμότητα, είτε την επιχειρηματικότητα, είτε, γενικότερα, τη συμμετοχή τους στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό γίγνεσθαι.

Πολυδιάσπαση του οικιστικού πλέγματος – διασπορά πληθυσμού

Η υφιστάμενη δομή του οικιστικού πλέγματος με τη δεδομένη ευρεία διασπορά πληθυσμού και οικισμών δημιουργεί προβλήματα στις σχέσεις πόλης υπαίθρου, στην εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών (π.χ. κοινωνικής πρόνοιας), στις μεταφορές, στην επίτευξη οικονομικών κλίμακος, στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών κ.ά.

Έλλειψη καινοτομίας και διαφοροποίησης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Οι επιχειρήσεις στην περιοχή δεν εμφανίζουν ιδιαίτερα καινοτομικές επιχειρηματικές δραστηριότητες αφού ως επί το πλείστον ασχολούνται με το εμπόριο, τις κατασκευές κυρίως μεταλλικών προϊόντων (αλουμινοκατασκευές, αγροτικά εργαλεία και μηχανήματα, έπιπλα) αλλά και τεχνικών έργων. Οι επιχειρήσεις με καινοτόμα προϊόντα και τεχνικές είναι ελάχιστες και είναι αυτές που έχουν διαφοροποιηθεί από την παραγωγή κλασικών προϊόντων, εμφανίζουν υψηλούς δείκτες ανάπτυξης και έντονη εξωστρέφεια. Κατά γενική ομολογία όμως η καινοτομία και διαφοροποίηση δεν είναι αυτά που εκφράζουν την παραγωγή στο νομό.

Χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας των επιχειρήσεων

Κυρίως λόγω του μικρού μεγέθους των τοπικών επιχειρήσεων (οικογενειακές) αλλά και του φόβου του επιχειρηματικού ρίσκου (που πηγάζει από την έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας) οι επιχειρήσεις του Ν. Κιλκίς δεν εμφανίζουν ιδιαίτερη εξωστρέφεια εκτός από τις μεγάλες όπως η Alumil Μυλωνάς Α.Ε. και η Kleemann.

Έλλειψη καινοτομικών δράσεων και πρωτοτυπίας στις δράσεις των συλλόγων

Το μεγάλο δυναμικό που εμφανίζει η περιοχή αναφορικά με τους πολιτιστικούς συλλόγους δεν έχει το αντίστοιχο αποτέλεσμα από πλευράς δραστηριοτήτων, εξαιτίας της προσκόλλησής τους σε ένα παραδοσιακό τρόπο σκέψης και στην έλλειψη μιας καινοτομικής προσέγγισης των σχεδίων τους. Είναι χαρακτηριστικό πως από το μεγάλο πλήθος των 130 συλλόγων ελάχιστοι προχωρούν στο σχεδιασμό δράσεων διαφορετικών από ένα πανηγύρι.

Περιορισμένη σύνδεση του τουρισμού και του πολιτισμού

Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής δεν κατάφερε να ενσωματώσει επαρκώς πολιτιστικά στοιχεία. Ο τουρισμός δεν συνδέεται με τον πολιτισμό, για παράδειγμα ελάχιστες πολιτιστικές εκδηλώσεις αποτελούν πόλο έλξης επισκεπτών. Η οργάνωση, συντονισμός και προβολή εκδηλώσεων παροχής βιωματικών εμπειριών σε επισκέπτες, εκδηλώσεων εμπνευσμένων από την παράδοση και τον πολιτισμό αποτελεί μια λύση προς αυτή την κατεύθυνση.

Δύσκολη προσαρμοστικότητα των Ελλήνων γεωργών στις νέες καλλιεργητικές πρακτικές και τις νέες τεχνολογίες

Ιστορικά ο Έλληνας αγρότης υιοθέτησε σε πολλές περιπτώσεις την καινοτομία τόσο σε επίπεδο τεχνικής καλλιέργειας, όσο και στη χρήση τεχνολογικών μέσων και ορισμένες φορές οδηγήθηκε στη βίαιη εξέλιξη. Κατά την τελευταία δεκαετία βέβαια δεν παρατηρήθηκαν συγκριτικά ουσιαστικές μεταβολές στην εισαγωγή καινοτομίας στον αγροτικό χώρο αλλά για το λόγο αυτό οφείλεται κυρίως η Εθνική και Κοινοτική στρατηγική.

Μη εκσυγχρονισμός παραγωγικής βάσης

Δεν καταγράφεται σε ικανοποιητικό βαθμό ο εμπλουτισμός της ελληνικής μεταποίησης με νέους δυναμικά ανερχόμενους κλάδους προωθημένης τεχνολογίας, η παραγωγική ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων έρευνας και ανάπτυξης των ερευνητικών κέντρων της χώρας, η ανασύνθεση των εξαγωγών με νέα προϊόντα υψηλού τεχνολογικού περιεχομένου με κίνδυνο τα ελληνικά τοπικά προϊόντα να απομονωθούν υστερώντας σε σχέση εκείνα του ανταγωνισμού.

Προβλήματα αστικής περιοχής

Υπάρχουν ελλείψεις σε συγκεκριμένες αστικές υποδομές και κάποιες αδυναμίες στη ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος. Αν και το αστικό οδικό δίκτυο είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητικό, παρουσιάζει ορισμένες αδυναμίες όπως η έλλειψη χώρων στάθμευσης, ο σημαντικός αριθμός τροχαίων συμβάντων, οι δυσκολίες στην κίνηση ΑμεΑ και πεζών, η μη ολοκλήρωση της διάνοιξης των περιμετρικών αξόνων, η μέτρια κατάσταση της οριζόντιας και της κατακόρυφης σήμανσης και η προβληματική διαμόρφωση των βασικών κόμβων με τη δυτική παρακαμπτήριο. Καταγράφονται ανάγκης δημιουργίας νέων πεζοδρομήσεων, δικτύου ποδηλατοδρόμων και δημιουργίας ασφαλών συνθηκών για πεζούς και ΑΜΕΑ στα πεζοδρόμια όλης της πόλης.

Απουσία διακριτής ταυτότητας της πόλης (city branding)

Είναι απ' όλους παραδεκτό ότι η πόλη του Κιλκίς ποτέ δεν απέκτησε διακριτή ελκυστική ταυτότητα και εικόνα. Κι αυτό γιατί ποτέ δεν ασκήθηκε στρατηγική διαρκούς ανάπτυξης και βελτίωσής της. Με την λέξη εικόνα πόλης δεν νοείται βέβαια μόνο η είσοδος της ή μόνο οι χώροι πρασίνου κ.λπ. Η εικόνα ενός τόπου είναι μια ομάδα νοητικών συσχετισμών που έχουν οι άνθρωποι για ένα τόπο. Είναι όλες οι λεπτομέρειες που έρχονται συνειρμικά στο μυαλό κάποιου όταν ακούει το όνομα του τόπου. Είναι ένα σύνολο εικόνων που αναφέρεται σε εξωτερικά στοιχεία όπως κτήρια, ιδιότητες της πόλης, χρώματα, φαγητό ή πρακτικές αλλά και αντικατοπτρίζει και τον εσωτερικό κόσμο: αισθήματα, επιθυμίες, κτλ. που προβάλλουν για να ένα τόπο. Κι ακόμη, είναι η φήμη του, είναι η διαφορετικότητά του. Η απουσία διακριτής ταυτότητας της πόλης του Κιλκίς αλλά και ευρύτερα συνιστά σημαντική αδυναμία για την ανταγωνιστικότητά της (επενδύσεις, επισκεψιμότητα κ.λπ.), τη συνεκτική της ανάπτυξη, το αίσθημα υπερηφάνειας των κατοίκων της.

Κακή τοπική και υπερτοπική συγκοινωνιακή (οδικό δίκτυο, σιδηρόδρομος κ.τ.λ.) σύνδεση

Στο δήμο, ιδιαίτερα λόγω του μεγάλου μεγέθους του, του ανάγλυφου, της πολυδιάσπασης του οικιστικού πλέγματος και της διασποράς πληθυσμού και οικισμών, καταγράφονται αδυναμίες εξυπηρέτησης των δημοτών αναφορικά με τις τοπικές αλλά και υπερτοπικές συγκοινωνιακές συνδέσεις και δίκτυα ως προς το περιεχόμενό τους (είδος και αριθμός) αλλά και ως την κατάστασή τους (ανάγκες συντήρησης, επισκευής κ.λπ.)

Δημογραφικοί παράγοντες

Η ηλικιακή σύνθεση, η πληθυσμιακή πυκνότητα, η δημογραφική εξέλιξη και οι δείκτες αντικατάστασης, γήρανσης και κοινωνικών βαρών προσδιορίζουν όχι μόνο την υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής αλλά χαρτογραφούν και τις αναμενόμενες δημογραφικές τάσεις που σχετίζονται άμεσα με την κοινωνικοοικονομική εξέλιξη μιας περιοχής. Από την εξέταση των παραγόντων αυτών στην περιοχή προέκυψε ότι η πληθυσμιακή πυκνότητα εμφανίζεται χαμηλή, γεγονός που σχετίζεται άμεσα με το πρόβλημα διατήρησης και συγκράτησης του πληθυσμού σε όλη την περιοχή. Η τάση σταθεροποίησης αλλά και μικρής αύξησης της πληθυσμιακής πυκνότητας που καταγράφηκε στις τελευταίες απογραφές οφείλεται όχι μόνο στην εγκατάσταση οικονομικών μεταναστών αλλά και στα διαρθρωτικά προγράμματα που

υλοποιήθηκαν στην περιοχή. Γενικότερα προοιωνίζεται θετική εξέλιξη στο ζήτημα αν και εφόσον συνεχιστεί η ένταση και η ποιότητα νέων αναπτυξιακών προγραμμάτων ώστε να επιτευχθεί σταδιακά η άρση της απομόνωσης και ερημοποίησης της περιοχής. Οι δείκτες κοινωνικών βαρών, γήρανσης και αντικατάστασης καταγράφουν την διαφαινόμενη δυνατότητα ανανέωσης του ενεργού πληθυσμού, αλλά και μια φθίνουσα ηλικιακά διάρθρωση με τάση ανάκαμψης.

Χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας

Η εξωστρέφεια του δήμου Κιλκίς παραμένει, παρά τις όποιες αποσπασματικές προσπάθειες έχουν γίνει στο παρελθόν (π.χ. αδελφοποιήσεις) ένα ζήτημα που αντιμετωπίζεται με μη συστηματικό και οργανωμένο τρόπο στη βάση ενός συγκεκριμένου σχεδίου που θα άρει την απομόνωση του δήμου από τα κέντρα αποφάσεων όσο και –κυρίως- την απουσία του από τον π.χ. τουριστικό και επενδυτικό χάρτη, από τα εθνικά και διεθνή, πιθανώς, lobbies, από τη σύνδεσή του με τους έλληνες Κιλκισιώτες της διασποράς, από την ένταξή του σε διεθνή δίκτυα συνεργασίας σε τομείς όπως η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, η καινοτομία, η ανταλλαγή τεχνογνωσία κ.ά.

Αδυναμίες πρωτογενούς τομέα

Πολλά είναι τα προβλήματα που καταγράφονται στον πρωτογενή τομέα:

- το μικρό ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων που ειδικά στη Δ.Ε. Κρουσών φθάνει το 3,6%,
- ο μικρός μεταποιητικός κλάδος των παραγόμενων γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων,
- η έλλειψη κουλτούρας επιχειρηματικότητας από τους αγρότες,
- η απουσία οργανωμένων σχημάτων συλλογικής δραστηριοποίησης και δικτύων,
- ο χαμηλός βαθμός τυποποίησης και πιστοποίησης γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων,
- η υστέρηση σε τεχνολογικό επίπεδο και σε επίπεδο καινοτομίας,
- η χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω υψηλού κόστους των προϊόντων,
- οι αδυναμίες στον τομέα προβολής, διακίνησης και εμπορίας,
- οι μειωμένες δυνατότητες αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών της περιοχής, δεδομένου ότι οι παρεμβάσεις στις ξηρικές εκτάσεις είναι πολύ περιορισμένες.

Τα ανωτέρω συνοδεύονται και από την αντίστοιχη κρίση στην κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης του πρωτογενή τομέα, που εκφράζεται διαχρονικά με την απομάκρυνση της ενεργού ηλικίας από την περιοχή και με την στασιμότητα του μορφωτικού και επαγγελματικού επιπέδου. Μέρος του εργατικού δυναμικού που αποσύρεται από την γεωργία απορροφάται σε ετερογενείς βιομηχανίες, της περιοχής και το υπόλοιπο καταλήγει στην ίδια την Θεσσαλονίκη ή στο Κιλκίς.

Και βέβαια ενυπάρχουν μια σειρά από διαθρωτικά αρνητικά χαρακτηριστικά όπως:

- η χρόνια διαρθρωτική αδυναμία της κατακερματισμένης βάσης της αγροτικής παραγωγής (μικρός κλήρος) κάτι που δυσχεραίνει πολύ την απαιτούμενη αλλαγή καλλιεργειών και καθιστά σχεδόν αδύνατη την επιχειρηματική ανασυγκρότηση της αγροτικής δραστηριότητας,
- το δυσανάλογο μεγάλο το κέρδος του έμπορου-μεταπωλητή αγροτικών προϊόντων σε σύγκριση με το κέρδος που αποκομίζει ο ίδιος ο γεωργός από τα προϊόντα που παράγει,
- το διαρκώς αυξανόμενο κόστος παραγωγής,
- οι στρεβλώσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα,
- οι «ελληνοποιήσεις» προϊόντων,
- η έλλειψη εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων των αγροτών.

Υποβάθμιση δασικού πλούτου

Στην ορεινή περιοχή καταγράφεται ως αδυναμία τα υποβαθμισμένα δάση με χαμηλή ποιότητα και ποσότητα ξυλαποθέματος, που έχει ως αποτέλεσμα τη μικρή αξία της δασικής παραγωγής.

Περιβαλλοντικά προβλήματα

Οι δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη γεωργική και βιομηχανική δραστηριότητα είναι αισθητές στην περιοχή (ανεξέλεγκτες αποθέσεις λυμάτων, απορριμμάτων, ρύπανση αποδεκτών) και χρειάζονται δραστικές και συντονισμένες ενέργειες για την αποκατάσταση και προστασία του περιβάλλοντος, ιδίως όταν οι περιβαλλοντικοί πόροι προβάλλονται ως πλεονέκτημα. Στο ίδιο επίπεδο καταγράφεται η μείωση της στάθμης της λίμνης Δοϊράνης, η νιτροποίηση των εδαφών και η άλογη και μη ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων.

Ελλείψεις βασικών υποδομών

Στις αδυναμίες προστίθενται και οι σημαντικές ελλείψεις σε βασικές τεχνικές υποδομές (ύδρευση, αποχέτευση), στις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, πολιτισμός) και στις διοικητικές υπηρεσίες στους περισσότερους οικισμούς, καθώς και η ελλιπής και προβληματική εσωτερική συγκοινωνιακή σύνδεση μεταξύ των οικισμών των ορεινών περιοχών. Το επίπεδο της οδικής υποδομής δεν είναι ικανοποιητικό. Προβλήματα υπάρχουν όχι μόνο λόγω της απουσίας σημαντικών οδικών αξόνων, αλλά και λόγω των κακοτεχνιών στο υπάρχον οδικό δίκτυο αλλά και τις κακής κατάστασης του επαρχιακού δικτύου (χωματόδρομοι, μειωμένος ηλεκτροφωτισμός των οδών κ.λπ.). Το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας είναι προβληματικό, σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους γίνεται εισαγωγή ρεύματος από τη Βουλγαρία. Το δίκτυο της Βουλγαρίας παρουσιάζει αστάθεια στην τάση δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα κυρίως στην παραγωγή των βιομηχανιών. Προβλήματα παρουσιάζονται και στο δίκτυο ύδρευσης κυρίως στην ποιότητα των σωλήνων ύδρευσης (αμιαντοσωλήνες κ.λπ.) καθώς και προβλήματα στην ποιότητα του νερού.

Χάσμα γνώσεων με απαιτήσεις αγοράς εργασίας

Παρά την ύπαρξη αξιόλογου αριθμού ανθρώπινων πόρων με τεχνικές δεξιότητες, εντοπίζεται χάσμα μεταξύ της απόκτησης βασικής ειδικότητας και της επικαιροποίησης των γνώσεων και την επανειδίκευση, με αποτέλεσμα τα πραγματικά προσόντα των εργαζομένων να μην ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο εργατικού δυναμικού

Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού, παρατηρείται ότι αυτό είναι χαμηλό. Μόλις το 2,53% του πληθυσμού της περιοχής εφαρμογής έχει ολοκληρώσει τις σπουδές του στην ανώτατη ή ανώτερη εκπαίδευση με αποτέλεσμα οι βιομηχανικές κυρίως επιχειρήσεις αδυνατούν να καλύψουν θέσεις απασχόλησης εξειδικευμένου προσωπικού από την τοπική αγορά εργασίας και προσφεύγουν στην απορρόφηση ανθρωπίνων πόρων από τη γειτονική περιοχή της Θεσσαλονίκης.

Αδύναμες στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης

Από τη μέχρι σήμερα διατυπωθείσα στα τοπικά προγράμματα των δημόσιων φορέων φιλοσοφία και περιεχόμενο προκύπτει απουσία: α) μακροπρόθεσμης στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, β) μετρήσιμων στόχων, γ) ελέγχου και αξιολόγησης επίτευξης στόχων. Οι στρατηγικές είναι κυρίως βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα και αποτελέσματος και ασχολούνται κυρίως με την αντιμετώπιση της καθημερινότητας και της διαχείρισης των πόρων, χωρίς συγκεκριμένο και κοινώς αποδεκτό όραμα και προοπτική.

Αδυναμίες μεταποιητικής δραστηριότητας

Η μεταποιητική δραστηριότητα στο Κιλκίς αλλά και γενικότερα στη Μακεδονία και στη χώρα μας πιάστηκε πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια λόγω ακριβώς του ανταγωνισμού με τις αλλαγές των καθεστώτων και των οικονομιών στην ευρύτερη περιοχή, με το πολύ χαμηλό εξευτελιστικό εργατικό κόστος, την ανασφάλιστη εργασία και την πολύ χαμηλή φορολογία. Κι ακόμη, πιάστηκε πάρα πολύ λόγω της έλλειψης αρκετών υποδομών που θα στήριζαν την παραγωγικότητα και την εξωστρέφεια. Η μαύρη εργασία, οι άτυπες μορφές απασχόλησης, η εισφοροδιαφυγή και η παραοικονομία, διαμόρφωσαν μια βιομηχανία (και μια οικονομία) δύο ταχυτήτων με έναν τομέα διεθνώς ανταγωνιστικό και ένα τομέα βασισμένο στην εκμετάλλευση και καταδικασμένο σταδιακά στη φθορά και την συρρίκνωση.

Εγγενείς αδυναμίες νομού

Ο νομός Κιλκίς συνιστά μια γεωγραφική ενότητα με πολλές ιδιαιτερότητες και μεγάλη παραγωγικότητα ως προς την οικονομική του ανάπτυξη και τη διαμόρφωση των εισοδημάτων. Αποτελείται από περιοχές που είναι απομακρυσμένες, υποβαθμισμένες με έντονο δημογραφικό πρόβλημα και με μοναδική πηγή εισοδήματος τον απαρχαιωμένο αγροτικό τομέα αλλά και από περιοχές πλήρως βιομηχανοποιημένες με έντονα περιβαλλοντικά προβλήματα και με υψηλό το δείκτη της ανεργίας. Όλες οι περιοχές του νομού αντιμετωπίζουν προβλήματα διαφορετικής φύσεως τα οποία μπορούν να ξεπεραστούν με την καλύτερη οργάνωση και ισόρροπη ανάπτυξη των τομέων της οικονομίας αλλά και την ολοκλήρωση όλων των απαραίτητων έργων υποδομής.

Αποσπασματικός σχεδιασμός, απουσία συνέχειας, εγκατάλειψη υλοποίησης προηγούμενων σχεδίων

Όλα τα προηγούμενα χρόνια η ανάπτυξη του νομού και και του δήμου Κιλκίς βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στην αντίληψη του «αυτόματου πιλότου» με χαρακτηριστικά του: α) την έλλειψη συνέχειας στις πολιτικές, β) τις ασυντόνιστες και αποσπασματικές ενέργειες που κατακερμάτισαν πόρους, δυνάμεις, ιδέες και γ) την εγκατάλειψη, πολλές φορές, προηγούμενων σχεδίων και προγραμμάτων. Απουσίασαν, δηλαδή, ουσιαστικές προϋποθέσεις συνεργασίας, συναντίληψης και συνδυαστικής δράσης όλων των τοπικών και όχι μόνο φορέων.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Δυνατότητες αξιοποίησης χρηματοδότησης και ενισχύσεων

Η Ε' προγραμματική περίοδος, το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (Σ.Ε.Σ.) με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αλλά και τα εθνικά προγράμματα θα προσφέρουν για τα επόμενα χρόνια σημαντικούς πόρους για την ανάπτυξη των υποδομών και δικτύων της πόλης, για τη δημιουργία νέων μηχανισμών στήριξης της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας, για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων, για τη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, για νέες επενδύσεις, για τον εκσυγχρονισμό της διοίκησης, για την ανάπτυξη του Πανεπιστημίου, τη δημιουργία νέων μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την ανάπτυξη του τουρισμού, τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Χρειάζεται όμως συνεχής έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση και συνεχή παρακολούθηση, έγκαιρη ωρίμανση έργων (μελέτες, άδειες κ.λπ.), τεχνοκρατική προπαρασκευή και ενεργοποίηση όλων των φορέων της περιοχής καθώς και συνεργασία με υπερκείμενους θεσμούς για την αποτελεσματική αξιοποίησή τους.

Μετατροπή της κρίσης σε ευκαιρία

Για να κάνουμε την κρίση ευκαιρία, πρέπει να υιοθετήσουμε ένα αναπτυξιακό μοντέλο που θα στηρίζεται στην Περιφέρεια. Η πρόκληση σήμερα εστιάζεται στην επιλογή ενός άλλου αναπτυξιακού μοντέλου που θα αποτελέσει την απάντηση στην κρίση. Το νέο αυτό πρότυπο θα

οργανωθεί με άξονες την καινοτομία, την ποιότητα και την εξωστρέφεια στη βάση της υγιούς επιχειρηματικότητας. Πρέπει να αναπτυχθούν με ισορροπία δράσεις και να δημιουργηθούν υποδομές στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας προκειμένου η περιοχή να καταστεί σημείο αναφοράς όχι μόνο για τη Βόρειο Ελλάδα αλλά και για τη βαλκανική ενδοχώρα.

Απαιτείται η άμεση συγκρότηση ενός σχεδίου και ανάληψη δράσεων για τη διαμόρφωση ενός νέου οικονομικού προτύπου. Προτύπου που θα στοχεύει επί της ουσίας στην επίτευξη της διατηρήσιμης ανάπτυξης, της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής.

Απαιτείται μια ρήξη με το αναπτυξιακό πρότυπο που ακολουθήσαμε μέχρι σήμερα, ένας επανασχεδιασμός που θα τροποποιεί ριζικά τις προϋποθέσεις, τις προτεραιότητες και την υλοποίηση της αναπτυξιακής μας πολιτικής, που θα μετασχηματίσει το γνωσιακό και πολιτισμικό πλέγμα μέσα από το οποίο αντιλαμβανόμαστε την κοινωνία και την οικονομία.

Δυνατότητα αξιοποίησης καινοτομικών και σύγχρονων τεχνολογιών

Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας πολλές δραστηριότητες του σύγχρονου ανθρώπου διευκολύνονται και κάποιες άλλες συντελούνται γρηγορότερα. Σήμερα η τεχνολογία είναι στη διάθεση του κάθε πολίτη, ακόμη και του κατοίκου του πιο απομακρυσμένου δημοτικού διαμερίσματος, με αποτέλεσμα η ποιότητα ζωής να βελτιώνεται. Η χρήση νέων τεχνολογιών αναφέρεται κυρίως στην εξέλιξη μμοντέλων σχετικών με την δικτύωση της αγοράς και την διάθεση -διακίνηση των προϊόντων με τη χρήση κατάλληλου software. Επίσης οι τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο της συντήρησης, τυποποίησης, συσκευασίας δίνουν περισσότερο χρόνο ζωής στα νωπά προϊόντα και ανοίγουν νέες προοπτικές στις συνθήκες διάθεσής τους.

Αυξημένη ζήτηση παραδοσιακών – τοπικών - ποιοτικών - πιστοποιημένων προϊόντων

Οι πρόσφατες δυσάρεστες εξελίξεις στο χώρο της Ευρωπαϊκής γεωργίας όπως η σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια, οι διοξίνες, η διάδοση ασθενειών στα ζώα, η επιβάρυνση με χημικές ουσίες των τροφίμων κ.α. δύνανται να αναδείξουν υπό προϋποθέσεις, ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στην ελληνική γεωργία και κτηνοτροφία το οποίο συνδέεται με το συγκριτικά καθαρό περιβάλλον της ελληνικής υπαίθρου και την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων. Συνεπώς, στο ζήτημα αυτό το εξωτερικό περιβάλλον παρέχει μια ευκαιρία για την αγροτική παραγωγή της περιοχής. Επίσης, το σύγχρονο μμοντέλο διατροφής επιβάλλει τη μεσογειακή δίαιτα που στηρίζεται σε μμεγάλο βαθμό στα οπωκηπευτικά.

Αξιοποίηση δεδομένων νέας ΚΑΠ

Με βάση τη νέα λογική, το ποσοστό του γεωργικού εισοδήματος που μέχρι πρόσφατα αντλούνταν από επιδοτήσεις, συνεχώς θα συρρικνώνεται και οι απασχολούμενοι στον γεωργικό χώρο θα πρέπει να διεκδικούν το ίδιο ή και μμεγαλύτερο εισόδημα από την αγορά.

Αυτό που από την πρώτη στιγμή γίνεται παραδεκτό είναι ότι οι νέες συνθήκες δημιουργίας εισοδήματος είναι σαφώς πιο δύσκολες και χαρακτηρίζονται από μμεγαλύτερη αβεβαιότητα σε σχέση με το παρελθόν και απαιτούν έναν αρκετά διαφορετικό τρόπο προσέγγισης της παραγωγικής διαδικασίας.

Σε μια περίοδο σημαντικών αλλαγών που προωθούνται στην Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη σταδιακή αποδέσμευση της παραγωγής από τις επιδοτήσεις η πρόκληση για τη χώρα μας και ιδιαίτερα για τον αγροτικό κόσμο είναι αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής στην κατεύθυνση που θα αναδεικνύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου ιδιαίτερα μάλιστα η αξιοποίηση του αγροδιατροφικού πλεονεκτήματος.

Νέο παραγωγικό πρότυπο στον αγροτικό τομέα

Η νέα βασική παράμετρος είναι η επικέντρωση των προσπαθειών στην παραγωγή προϊόντων υψηλής και ανά πάσα στιγμή αποδεδειγμένης ποιότητας και παράλληλα πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες για προώθηση των προϊόντων αυτών στην αγορά, γεγονός που δημιουργεί ευκαιρίες στην περιοχή μας.

Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού τομέα συνδέεται με το ριζικό επαναπροσανατολισμό της παραγωγής με προϊόντα ποιότητας πιστοποιημένα, καινοτόμα, ασφαλή για τη δημόσια υγεία που δεν θα αφήνουν το παραμικρό περιθώριο ενοχοποίησης για διατροφική κρίση και θα ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του σύγχρονου καταναλωτή, άρα προϊόντα που κατακτούν θέση στην ευρωπαϊκή αγορά λόγω της ποιότητάς τους και πετυχαίνουν αντίστοιχες τιμές.

Οι τοπικές και παραδοσιακές καλλιέργειες μπορούν να καλύψουν με την ποιότητά τους, τη γεύση τους, την οργανοληπτική και αγρονομική τους σύνθεση τις σύγχρονες διατροφικές ανάγκες. Χρειάζεται όμως να στραφούμε σε μια πολύμορφη γεωργία που θα ενσωματώνει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόπου μας.

Δυνατότητα αξιοποίησης καινοτομικών και σύγχρονων τεχνολογιών

Ευκαιρία για τις επιχειρήσεις του νομού αποτελεί η ενίσχυση της «έρευνας και ανάπτυξης» και της παραγωγής καινοτομίας και η ενθάρρυνση της ενεργότερης συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα σ' αυτές. Αυτή τη στιγμή έχει εγκριθεί ο Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας για τη Μακεδονία που για το Κιλκίς συγκεκριμένα προωθεί την έρευνα αναμένεται να παρέχει την υποστήριξη όσον αφορά στην έρευνα και στην διάχυση των αποτελεσμάτων αυτής προς όφελος των τοπικών επιχειρήσεων.

Βελτίωση πρόσβασης σε νέες αγορές

Επίσης, με τις νέες δομές υποστήριξης της επιχειρηματικότητας (ΚΥΕ, ΚΕΤΑ) υπάρχει πιο εύκολη πρόσβαση των επιχειρηματιών σε νέες αγορές αλλά και η διευκόλυνσή τους για εκσυγχρονισμό της επιχείρησης ή ίδρυση νέας η οποία θα έχει μεγαλύτερο εύρος· αγοραστών ή θα μπορεί πιο εύκολα να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες.

Προώθηση της Κοινωνικής Οικονομίας

Αποτελεί την εναλλακτική λύση απέναντι στο Δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα ιδιαίτερα για εκείνα τα τμήματα του πληθυσμού που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό (ΑμεΑ, Μονογονεϊκές Οικογένειες, κλπ) και σε εκείνους τους τομείς της οικονομίας που έχουν ιδιαίτερο κοινωνικό χαρακτήρα (π.χ. πολιτισμός, προστασία περιβάλλοντος, τουρισμός κλπ). Σε αυτό άλλωστε στοχεύουν αρκετά προγράμματα και το τρίτο σύστημα αποτελεί στόχο του Δ' Κ.Π.Σ.

Ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για την απασχόληση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

Το ΕΣΠΑ είναι το πλαίσιο της απασχόλησης και της ήπιας ανάπτυξης μιας και ο χαμένος χρόνος και οι ενδεδειγμένες επενδύσεις που έπρεπε να γίνουν για τις υποδομές ολοκληρώθηκε ή ολοκληρώνεται. Οπότε από την νέα προγραμματική περίοδο αναμένουμε να υλοποιηθούν αρκετά προγράμματα και ενεργητικές – καινοτόμες πολιτικές που θα στοχεύουν στην ένταξη – επανένταξη στην αγορά εργασίας, στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Καλές πρακτικές που επιτεύχθηκαν στο Γ' Κ.Π.Σ. μπορούν να αποτελέσουν με κάποιες βελτιώσεις τους άξονες αυτών των πολιτικών στην νέα προγραμματική περίοδο (π.χ. Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης – Ανάπτυξης, Ο.Π.Α.Α.Χ., Αστικές αναπλάσεις, Ολοκληρωμένα σχέδια υπέρ ευπαθών κοινωνικών ομάδων κλπ).

Αύξουσα ζήτηση ήπιων και ειδικών μορφών τουρισμού

Μέχρι πρόσφατα ήταν διαδεδομένο το μοντέλο του μαζικού οργανωμένου τουρισμού με πολλές αρνητικές συνέπειες όσον αφορά τις χωρικές και χρονικές συγκεντρώσεις στον τόπο προορισμού των τουριστών. Στις μέρες μας όμως προωθούνται νέες μορφές τουρισμού, οι οποίες έχουν σαν στόχο τη δημιουργία θετικών κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Ο επισκέπτης παύει να έχει ένα παθητικό ρόλο, αλλά πλέον συμμετέχει, ατομικά ή μέσα από μικρές ομάδες, σε ποικίλες δραστηριότητες και προσπαθεί να αποκτήσει εμπειρίες

για τις τοπικές κουλτούρες και τις παραδοσιακές αξίες του τόπου που επισκέπτεται. Επίσης, χαρακτηριστικό των νέων μορφών τουρισμού, όσον αφορά τα τουριστικά μέρη, είναι η μικρής κλίμακας, ελεγχόμενη και ρυθμιζόμενη ανάπτυξη. Οι τουριστικές περιοχές της περιοχής λόγω του φυσικού της περιβάλλοντος και των υφισταμένων υποδομών σε ορισμένες περιοχές προσφέρονται για πληθώρα ειδικών μορφών τουρισμού.

Αυξημένη ζήτηση φυσικών, παραδοσιακών και πιστοποιημένων προϊόντων

Οι δυσάρεστες εξελίξεις στο χώρο της Ευρωπαϊκής γεωργίας με διατροφικά σκάνδαλα, η διάδοση ασθενειών στα ζώα, η επιβάρυνση με χημικές ουσίες των τροφίμων κ.α. δύνανται να αναδείξουν υπό προϋποθέσεις, ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στην ελληνική γεωργία και κτηνοτροφία το οποίο συνδέεται με το συγκριτικά καθαρό περιβάλλον της ελληνικής υπαίθρου και την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων. Συνεπώς, στο ζήτημα αυτό το εξωτερικό περιβάλλον παρέχει μια ευκαιρία για την αγροτική παραγωγή της περιοχής. Επίσης, το σύγχρονο μοντέλο διατροφής επιβάλλει τη μεσογειακή δίαιτα που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στα οπωροκηπευτικά και γενικά στα ασφαλή και ποιοτικά τρόφιμα. Στην περιοχή μας λίγα προϊόντα εντοπίζονται με τον χαρακτηρισμό Π.Ο.Π., αλλά υπάρχουν δυνατότητες για την πιστοποίηση και άλλων.

Αξιοποίηση γεωργικής γης

Ένα σημαντικό ποσοστό της συνολικής έκτασης του Δήμου είναι γεωργική γη, ποσοστό που θεωρείται υψηλό σε σχέση με τους μέσους όρους της χώρας. Εάν επιπλέον ληφθεί υπ' όψη το γεγονός ότι η γονιμότητα των καλλιεργούμενων εκτάσεων είναι ικανοποιητική, αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν δυνατότητες γεωργικής αξιοποίησής τους.